

2/2015

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
FEBRUAR – SVEČAN

17. SEJEM

LOVIŠČE & VODA

Strokovni sejem za lov, ribolov in naravo
Vsak dan od 9.00 do 18.00

10. - 12.
april 2015

SEJMIŠČE GRADEC
HALA A

mcg | graz

www.revier-wasser.at

Puškarnstvo Špendal, d.o.o.

Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana
gsm: 041 399 307
email: puskarstvo@sioi.net
www.guns-spendal.si

Prodaja vrhunskih izdelkov

- Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Hawke ...
- Puške: Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...
- Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier & Bellot, Rottweil ...
- Oblačila: Chevalier, Laksen

Izvajamo vsa puškarska dela

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33cm • teža: 980g • neoprenska torbica

CENA: **270,00 €**

Beluga d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije na 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11.

MEDO sport BIROS d.o.o., CESTA TONETA KRALJA 2, 1290 GROSUPLE
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO WWW.BIROS.SI

Pentaflex AKCIJA
ŠIROKOKOTNI DALJNOGLED
JAGER 1-4x24 IR

- POVEČAVA: 1-4x24
- PREMIER OBJEKTIVA: 24 mm
- PREMIER TUBE: 30 mm
- OSVETLJENA PIKA
- JAKOST SVETLOBE NASTAVLJIVA S POTENCIOMETROM
- POLNJEN Z DUŠIKOM
- VODOOPOREN
- DOLŽINA: 37 cm
- TEŽA: 445 g

Stara cena: 240,00 €
NOVA CENA: **184,80 €** -12%

PRODAJA NA OBROKE!

JAKNA FLIS 9597
- lahko obrneš
Stara cena: 45,00 €
NOVA CENA: **39,60 €** -12%

KAPA ZA POGONE
Stara cena: 13,90 €
NOVA CENA: **12,23 €**

PEČKA ZA NA PREŽO
Stara cena: 88,42 €
NOVA CENA: **77,78 €** -10%

RWS WILCHESTER RIFLEMAN S&W Sellier & Bellot

ROČNE URE
RAZLIČNI LOVSKI MOTIVI

VIDNE PONOČI

best fox call

PIŠČALKA ZA LISICE

PIŠČALKA ZA VRANE *Sam Night*

TIMERJI ZA DIVJE SVINJE

KOBLAR d.o.o. tel.: 040 624 634 info@kobljar.com www.ejagd.eu

TEHNO OPTIKA Cene veljajo do razprodaje zaloge

SMOLNIKAR d.o.o.
Brdičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnootoptika@sioi.net
www.tehnootoptika-smolnikar.si

Monarch
8,5-10x50
Akcijska cena:
~~599,00 €~~
sedaj **490,00 €**

Nikon

SERVIS:
dvogledov
in strelnih
daljnogledov

NIKON Prostaff
8-9x40 NP
Akcijska cena:
sedaj **190,00 €**
Redna cena: 209,00 €

Oglašni niso lektorirani.

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCVIII., št. 2
februar – svečan

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Arpad Köves

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripíše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec

Župančičeva 9 – p. p. 505

1001 Ljubljana

e-naslov: lovec@lovska-zveza.si

Tel.: (01) 24-10-922

Faks: (01) 24-10-927

Predstavitvene strani LZS:

<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed

5 €, od 25 do 30 besed 6 €.

Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba poslati pisno

in plačati vnaprej na transakcijski

račun Lovske zveze Slovenije,

Župančičeva 9, Ljubljana,

pri NLB, d. d., Ljubljana:

02010-0015687097.

Foto: M. Susec

IZ VSEBINE:

B. Pokorny:	Spremembe so sestavni del življenja, ne zavračajmo jih nekritično	64
IZ DNEVNEGA TISKA		66
MNENJA IN PREDLOGI		68
B. Avbar:	Lovske izkaznice – podaljšanje in preklic veljavnosti (2)	68
M. Berce:	Po jelenjadi usekaj!	71
B. Pokorny, I. Jelenko, S. Petkovšek, K. Jerina, I. Kos, H. Potočnik, A. Sovinc, F. Janžekovič, A. Sorgo, K. Flajšman:	(Sive) vrane v urbanem okolju	73
PO LOVSKEM SVETU		78
B. Leskovic:	Lovstvo in divjad v Republiki Južna Afrika	78
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	84
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		85
M. Hribar:	Atov muflon	85
LOVSKA ORGANIZACIJA		87
S. F. Kropce:	Podpora programu Svít – za našo in skupno korist!	87
J. Kovačič Siuka:	LZS podpisala listino o podpori Programu Svít	87
Uredništvo		
Lovca:	Sejma LOV in NATURO v Gornji Radgoni	88
T. Drolc:	Kako LD aktivno gradi odnos z lokalno skupnostjo?	88
M. Petrečič:	Sedmo državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja	89
LZS:	Pokaži svojo lovsko izkaznico!	90
T. Pirih:	60 let LD Anhovo	91
I. Kmetec:	LD Raša Štorje proslavila 60 let	92
F. Svetelj:	60 let LD Stahovica	93
L. Vesel:	Izobraževanje v LD Padež	94
F. Rotar:	Povezano lovstvo v črnjanski občini	94
B. Žerdin:	Dvajset let uspešnega delovanja Ptujsko-Ormoških registrov	95
B. Kanižar:	Ocenjevanje lovskih domov (2014) na območju LZ Maribor	95
M. Malek:	Novoletni lov LD Starše	96
J. Weber:	Lov prijateljstva v LD Babno Polje	96
M. T.:	Lovsko tovarništvo ne pozna meja	96
B. Maček:	Tradicionalni lov na malo divjad v LD Ormož	97
D. Vesenjāk:	LD Gaj nad Mariborom gostila UO LZ Maribor	97
I. Rožnik:	Družabni lov LD Negova in LD Gornja Radgona	97
M. Pečoler:	60 let LD Orlica - Vuhred	98
S. Makuc:	60-letnica LD Otavnik	98
M. Palčič:	Tradicionalno dobri odnosi	99
B. Avbar:	Dolenjska: skupni lovi združujejo	99
M. Koritnik ml.:	Tradicionalni skupni lovi z občani v LD Banja Loka - Kostel	101
B. Žerdin:	Negujejo vrst lovskega zborovskega petja	101
MLADI IN LOVSTVO		102
M. Klajnshek:	Makolski lovci pripravili piknik za vrtec	102
V. Prodan:	Otroci Vrtca Bertoki pri koprskih lovcih	102
JUBILANTI		103
LOVSKI OPRTNIK		104
M. Malek:	Lov za lovške prijatelje	104
F. Ekar:	Iz Dolenčeve kočice na Zaplati nastalo novo planinsko in lovsko zavetišče	104
M. Heric:	Spomin na ustanovitelja in velikega podpornika	105
J. Kladnik:	Kako je nastal lovec	106
V. Prodan:	Predstavniki LZ Koper na Hubertfestu – festivalu lova LSIŽ	106
M. T.:	Spet krvavi ples v Brengovi	106
B. Žerdin:	Uredil si je mini »lovski muzej«	107
A. Raspet:	Zivalstvo ob Idrijsko-Cerklnjanski planinski poti	107
P. Novak:	Tradicionalni sokolarski lov v Beltincih	109
D. Namestnik - Vicarius:	Dvajseta Hubertova maša na Mašunu	110
S. F. Kropce:	Častna dejanja častnih ljudi	112
F. Rotar:	Majšperški dvorožec, ki je postal enorožec	112
I. Rožnik:	Enorogi s šestimi izrastki	112
V SPOMIN		112
LOVSKA KINOLOGIJA		113
M. Likar:	Se bo po Srečanju KZS in LZS kaj premaknilo?	113
J. Markovčič:	Uporabnostna preizkušnja v delu po KS v LD Lazina	114
J. Šumak:	UP po umetni krvni sledi v LD Luče	114
S. Volarič:	Preizkušnja psov ptičarjev v delu na divje prašiče	115
F. Turnšek:	Dvanajsta tekma za Pokal sv. Huberta	116
I. Rožman:	Srečanje lovskih kinologov ZLD Prekija	116
F. Očepek:	Preizkušnja psov v delu po umetni KS v Senozetih	117
J. Šumak:	Šolanje psov po programu »mala šola«	117
M. Bauman:	JZP za ptičarje ponovno v Račah	117
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	118

SLIKA NA NASLOVNICI:

Divji prašič – *Sus scrofa*

Foto: M. Artnak – Grča

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
in št. 81/2014

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta:

1. 9.–31. 12.

teleta:

1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 1.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 1.–31. 12.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozirni in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Sakal*

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Soja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvze-

mu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus*

arctos) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Spremembe so sestavni del življenja, ne zavračajmo jih nekritično

»Vse teče, nič ne miruje,« je sloviti izrek starogrškega filozofa in modreca Heraklita, ki pravi, da so spremembe edina stalnica v življenju in so kot takšne gonilo razvoja. To modrost navajam za začetek uvodnika, namenjenega spremembam, ki smo jih v zadnjih letih doživeli pri upravljanju divjadi. Le-te so odraz spremenjenih družbeno-ekonomskih razmer in hierarhičnih odnosov med uporabniki prostora, drugačnega dojemanja vloge lov(stv)a v sodobnem času, pa tudi sprememb v številčnosti in prostorski razširjenosti divjadi večine vrst. Čeprav so zaradi tega spremembe v konceptu in izvajanju upravljanja populacij divjadi preprosto nujne, mnoge med njimi so za divjad in lovce tudi zelo dobrodošle, jih številni med nami vse prepogosto nekritično zavračajo/mo in tako otežujejo/mo, da bi v vsakdanji praksi polno in plodno zaživele.

Lani je minilo natanko četrto stoletje, odkar sem opravil lovski izpit, in še dobro desetletje več, odkar sem kot nekajletni deček začel redno spremljati očeta na lovskih pohodih in tako spoznavati čare lova in lovstva kot družbeno in okoljsko zelo pomembne dejavnosti. Poleg številnih prijetnih trenutkov v naravi so mi iz tistega obdobja v spominu najbolj ostale »rdeče pike«, ki so kot Damoklejev meč po odstreli divjadi visele nad slovenskimi lovci. »Da ja ni tisti pok kapitalen A-srnjak ali dvoletnik« ali pa »da tisti jelen menda ja nima pravokotno (in ne trikotno) razvitega rogovja« sta bili morda dve izmed najpogostejših skrbi skoraj slehernega slovenskega lovca. No, še večji je bil strah, da bi bila tista velika temna žival lanščakinja ali celo, bognedaj, svinja; pa tudi uplenitelju merjasca, lanščaka ali celo ozimca, ki bi presegal nesrečnih 60 kg telesne mase, se ni pisalo nič dobrega. Si lahko sploh zamišljate, da bi zgolj slabo desetletje nazaj kdo od vas pričakoval (kaj pričakoval, zahteval!), da morate do konca leta nujno upleniti še toliko in toliko svinj? Seveda ne, saj bi se vaše denarnice zelo hitro spraznile ob zagroženih »internih« sankcijah, ki so lahko dosegale tudi vrednosti niti ne tako starega avtomobila.

Dandanes je povsem drugače (upam, da že v vseh okoljih oz. lovskih družinah!?), z lova se nam praviloma ni več treba vračati s strahom v očeh – seveda, če smo osebno pošten, odgovorni in do divjadi in lovskih tovarišev etično usmerjeni člani zelene bratovščine. Kakovost doživljanja in izvajanja lova kot svojstvenega doživetja je tako precej večja, kot je bila v preteklosti. A vendar so med nami še vedno posamezniki, ki ne morejo preboleti tistih starih »zlatih« časov rdečih pik in z biološkega vidika nesmiselnih kategorizacij, ko so lahko – s skoraj enako vnemo kot divjad – preganjali nesrečne uplenitelje. Seveda možnost sproščenega lova nikakor ne pomeni, da pred nami ni omejitev. Nasprotno, so in morajo biti zelo visoko po-

stavljene – vendar nam jih morajo postavljati naš notranji etos, lovska etika in odgovoren odnos do narave, divjadi ter lovskih tovarišev, nikakor pa ne nekakšne »kvazinorme«, ki nimajo ustreznega biološkega ozadja in pomena ter so namenjene zgolj šikaniranju posameznikov. S tega vidika so bile na področju upravljanja z divjadjo v Sloveniji v zadnjih dveh desetletjih narejene izjemno pomembne spremembe na bolje.

A zgodile so se tudi spremembe, ki lovce, še zlasti pa odgovorne predstavnike upravljavcev lovišč postavljajo v vedno težji, pogosto tudi kar nemogoč položaj. Zagrožene sankcije so tudi za zelo majhne prekrške ali celo zgolj nedoslednosti nesorazmerno in nerazumno visoke. A se moramo tudi zavedati, da si je država kot lastnica divjadi pač vzela pravico, da od lovcev, v zameno za naše užitke in koristi, tudi nekaj (no, v bistvu veliko) zahteva. Normalno in prav je, da lovci vidimo predvsem svoje interese, jih zagovarjamo in se zanje borimo. Vendar se moramo, ko smo kritični do države, resornega ministrstva in načrtovalcev, vendarle zavedati, da morajo le-ti upoštevati tudi interese preostalih uporabnikov prostora, še zlasti lastnikov zemljišč kot naših zelo pomembnih in vplivnih partnerjev. Zato so za vedno minili časi, ko smo se lovci v prvi vrsti ukvarjali z »gojitvijo« divjadi, kar je bilo še nekaj desetletij nazaj družbeno všečna in koristna aktivnost. Dandanes sta naša dolžnost in pravica predvsem trajnostna raba divjadi kot obnovljivega naravnega vira in usklajevanje številčnosti (zlasti parkljaste) divjadi z nosilnimi zmogljivostmi okolja. Posledično se je pri nas zgodil paradoks, ki ga v tujini zelo težko razumejo: celoten lovskoupravljavski proces temelji na tem, koliko osebkov določene vrste divjadi moramo izločiti (odvzeti) iz narave, ne pa, koliko jih smemo odvzeti. Seveda se tudi sam le stežka strinjam, da upravljanje divjadi tako zelo temelji na sankcijah. A bodimo odkriti – precej smo si krivi tudi lovci sami. Ko se bo sleherni od nas obnašal odgovorno do divjadi in vseh preostalih uporabnikov prostora, potem tudi sankcije ne bodo več glavno gonilo procesa. Žal je že tako, da v vseh členih družbe raje zaostrujemo odnose do vseh in postavljamo vedno nova pravila, namesto da bi se ciljno usmerili do najbolj problematičnih, najočitnejših kršiteljev. In tudi v lovstvu ni nič drugače ...

Spremembe, ki so nastale pri upravljanju divjadi najpomembnejših vrst, so tudi posledica sprememb v številčnosti in prostorski razširjenosti teh vrst. Najlepši primer je divji prašič, katerega številčnost se je v Sloveniji – po podatkih o številu odstreljenih živali – v zadnjih štirih desetletjih povečala za skoraj 30-krat! To seveda pomeni številne upravljavske priložnosti, a tudi izzive; zato je povsem normalno, da so v odnosu vseh nas do te vrste in v konceptu upravljanju z

njo nastale zelo korenite spremembe. A je ravno divji prašič najlepši primer, da upravljavskih ciljev nikakor ne smemo posploševati in poenotiti na ravni celotne države. Medtem ko številčnost vrste v nekaterih območjih Slovenije bistveno presega gospodarsko nosilno zmogljivost okolja, posledica česar je nastanek škode in jo je zato treba zmanjšati, so bivalne razmere v nekaterih drugih območjih takšne, da tudi zelo velika številčnost prašičev ni problematična in je lahko – upoštevaje celovito ekosistemsko vlogo in lovskoupravljaljski pomen vrste –, kot takšna celo zelena. Primere za to imamo v neposredni bližini našega glavnega mesta. Zato je pred postavitvijo ustreznih upravljaljskih ciljev potrebna temeljita analiza, cilj pa nikakor ne more in ne sme biti splošen in enak za območje celotne države. Mimogrede – Slovenija je imela srečo, da je v začetku septembra 2014 tudi ob soorganizaciji Lovske zveze Slovenije gostila 10. Svetovni kongres o divjem prašiču, na katerem smo lahko zbrali številna nova spoznanja o tej vrsti in dragocene izkušnje iz drugih držav. Zaradi uspešne organizacije tega dogodka smo dobili priložnost, da bomo v novembru letos (2015) organizirali nov, četrti mednarodni kongres, posvečen lovstvu in upravljanju divjadi (4th Hunting and Game Management Symposium).

Ni naključje, da so bili lani decembra v priznanih mednarodnih revijah objavljeni kar trije zelo zanimivi članki o divjadi in velikih zvereh, ki so nastali kot plod sodelovanja slovenskih raziskovalcev s tujimi kolegi. Dva članka, objavljena v reviji *Journal of Biogeography* (genetika) in *Journal of Pest Management* (populacijski trendi v Evropi), sta namenjena divjemu prašiču; tretji, objavljen v prestižni reviji *Science*, pa pregledu nad stanjem velikih zveri v Evropi. Teh izjemnih dosežkov ne bi bilo brez dobrega sodelovanja domačih raziskovalcev z lovci, ki so bodisi zagotavljali vzorce bodisi posredovali dragocene informacije iz svojih opazovanj v naravi ali s polnjenjem informacijskega sistema s podatki. Tega se raziskovalci zavedamo in smo zanje hvaležni! Soavtorstvo slovenskih raziskovalcev divjadi, ki so večinoma tudi člani lovske organizacije oz. Strokovnoznanstvenega sveta LZS, pri tako pomembnih publikacijah kaže na zelo velik potencial naše organizacije, pa tudi, da postaja sistematično znanstvenoraziskovalno delo v slovenskem lovstvu vedno pomembnejše. Gre za pomembno spremembo, ki omogoča, da lahko v komunikaciji z zunanjo javnostjo bistveno bolj argumentirano zastopamo svoja stališča, kot smo jih v preteklosti, s tem pa tudi lažje in bolje uveljavljamo interese lovstva in lovske organizacije. Zato zelo težko razumem (k sreči vedno redkejšo) nazadnjaške lovce, ki menijo, da je škoda časa in sredstev, namenjenih raziskovalni dejavnosti v lovstvu. Kot tudi ne razumem populističnih nastopov nekaterih posameznikov, ki bi na vsak način želeli zmanjšati članarino LZS in se pri tem ne zavedajo, kako poceni je lovsko udejstvovanje pri nas. Samo za primerjavo – 120 do 130 evrov, kolikor znaša povprečna članarina, plačajo na leto npr. tudi lovci v Srbiji, pri čemer lahko lovijo le malo divjad, medtem ko o odstrelu parkljaste divjadi (tudi ženskega spola) lahko le sanjajo oz. ga sproti plačujejo po ceniku. Žal si posameznik z morda dvema privarčevanima evroma kaj veliko ne more pomagati, na ravni LZS pa to pomeni zavidljivih 40.000 evrov, za kar se lahko opravi marsikatera koristna aktivnost. Zagotovo pa je velika neizkoriščena priložnost, ki bi omogočila zbiranje namenskih sredstev za raziskave divjadi ali podobne ciljne aktivnosti, tistih 0,5 % dohodnine, ki jih lahko vsak državljan Slovenije nameni izbranim organizacijam. Vprašajmo se, koliko pa nas je takšnih, ki vsaj del teh sredstev namenimo lovski organizaciji? Pa nas to ne bi stalo prav nič, le droben papir je treba pravočasno izpolniti, ga podpisati in poslati na davčni urad ...

Za lovstvo zelo pomembna sprememba, ki se je zgodila konec

minulega leta, je sprememba Uredbe o določitvi divjadi in lovnih dob. Veliko črnila je bilo prelitega na to temo, še več zlate gnojnice na organizacije, ki so si »drznile« slediti pozivu ministrstva in predlagati spremembe. A zdaj je to mimo; določene spremembe so bile sprejete. Čeprav marsikdo z njimi ni (povsem) zadovoljen, so po mojem mnenju vendarle dobrodošle. Nekateri imajo pomisleke, da podaljšanja lovnih dob (npr. za teleta in enoletno jelenjad) niso bila potrebna in se bodo zdaj dogajale tudi napake. Tako je bila, npr., v prvih dneh letošnjega januarja nekje v osrednji Sloveniji žal že namesto junice po pomoti uplenjena košuta. A spet – gre za krivdo posameznika, nikakor ne za sistemsko napako. Zavedajmo se, da je s to spremembo zgolj omogočen (ne pa zapovedan!) lov tudi v mesecih, ko prej to še ni bilo mogoče, lovišča pa so resorno ministrstvo sama prosila za izdajo odločb za podaljšanje lovnih dob na nekatere vrste oz. kategorije divjadi. Pravica vsakega posameznika in upravljalca lovišča pa je, da lova tedaj pač ne opravlja, če ima kakršne koli zadržke oz. ni sposoben v naravi pravilno prepoznati dejanske starosti določenega osebk.

Za razliko od ptic je minister med divjad uvrstil tudi šakala, kar je upošteva trende te vrste v nam bližnjih državah (naj omenim, da so kolegi raziskovalci iz Srbije in Hrvaške s svojimi izkušnjami še kako pomagali pri argumentaciji) in pričakovane trende pri nas zagotovo smiselno. Seveda smo ob tej odločitvi lahko v medijih prebrali tudi negativne odzive, a jih ni bilo veliko, in so temeljili predvsem na osebnih mnenjih posameznikov do varstva (velikih) zveri. Naj v tem kontekstu omenim spremembo v dojemanju vrst, ki jo je mogoče čutiti v zadnjih letih. Kljub več desetletnemu učenju, da so vse domorodne vrste v ekosistemih zelo pomembne, se v javnosti vedno pogosteje opleta s »karizmatičnostjo« nekaterih vrst, s čimer te vrste (ne)hote postajajo pomembnejše od drugih. Zgolj v razmislek, po Slovarju slovenskega knjižnega jezika pomeni karizma »nadnaravno sposobnost, dano posamezniku zlasti v korist drugih«; mar res prepoznavamo nadnaravne sposobnosti in izjemne koristi izbranih, morda zgolj nam všečnih živalskih vrst? Seveda ni nič narobe, če tudi tako nekaj prispevamo k varstvu teh vrst; je pa težava, ko se v besednjaku velike zveri spremenijo v »pomembnejše vrste«, prostoživeči parkljarji pa samo še v »plenske vrste« oz. njihov plen, kot da bi bili slednji na svetu le zato, da služijo za hrano zverem, sicer pa bi bilo najbolje, da jih sploh ne bi bilo, saj povzročajo le »škodo in konflikte«. Proti takšnim spremembam v dojemanju vrst, ki oblikujejo tudi politiko upravljanja z njimi, se seveda moramo boriti!

Naj se za konec vrnem na začetek mojega uvodnika – zelo pomembno je, da so lovskoupravljaljski načrti vedno bolj sproščeni in manj omejujoči. Seveda je pri tem pred nami še veliko priložnosti. A sem prepričan, da bomo s kritičnim razmislekom in analizo prejšnjih upravljaljskih odločitev znali odpraviti tiste napake in zmote, ki so se sicer v dobri veri zgodile v preteklosti; tako v prihodnje – vsaj upam –, upravljalcev lovišč ne bomo več silili v taktiziranje in celo morebitno omejevanje poseganja v mlajše kategorije divjih prašičev zaradi zahteve po najmanjšem deležu rodnih samic tudi pri preseganju načrta odzema te vrste. Za doseganje skupnega cilja, tj. zelo sproščene in intenzivnega odstrela te vrste z namenom zaustavitve rasti populacije, bo dovolj že manjša sprememba v zapisu ukrepov. Dodati bo treba le stavek ali dva, zopet kje drugje v načrtih – pa ne le pri divjem prašiču – kakšnega izpustiti ali izpiliti. Tako bomo s stalnimi spremembami po kognitivni poti dosegli, da si bomo različni udeleženci v lovskoupravljaljskem procesu vedno bližje in bomo zato lažje dosegali naš skupni cilj – optimalno, trajnostno upravljanje divjadi in ohranitev populacij vseh vrst v ugodnem stanju.

Doc. dr. Boštjan Pokorny,
predsednik Komisije za upravljanje z divjadjo LZS

Foto: J. Popež – Grča

Beloglavi jastrebi/plešci – Gyps fulvus

OBISK ČLANOV DRUŠTVA ZA OHRANJANJE ZLATOVRAVK IZ AVSTRIJE

Ovtarjeve novice, 11–12/2014 (Gregor Domajnko) – Slovenske gorice so obiskali člani društva Lebende Erde im Vulkanland (L.E.i.V.) iz avstrijske Štajerske. Društvo je bilo ustanovljeno pred desetimi leti v kraju Stainz bei Straden z namenom varstva in ohranjanja v evropskem merilu ogrožene ptice zlatovranke ter narave na območju Natura 2000 na jugovzhodnem Štajerskem. Zdaj društvo združuje številne posameznike, kmetovalce in skupnosti ter spada med najpomembnejše naravovarstvene organizacije na avstrijskem Štajerskem. Avstrijci se zavedajo, da bomo brez izboljšanja življenjskih razmer in ohranitve zlatovrank, ki bi gnezdile v Sloveniji, v prihodnje težko ohranili zadnje ostanke zlatovranke. Ptice ne poznajo meja in se med območji lahko selijo, ko izbirajo najboljše območja za gnezdenje. Območje zlatovranke (Blaurackengebiet) je v sosednji Avstriji znano in ga vsako leto obišče več tisoč ljudi, da bi videli zadnje tri pare te vrste ptic v Avstriji. Razlogi za skorajšnje izumrtje zlatovranke so v Avstriji in pri nas enaki. Ta vrsta potrebuje za gnezdenje debelejša drevesa z dupli, za življenje pa mejice med travniki oz. njivami in rastlinsko

bogate travnike. Na njih lovi žuželke, kot so bramorji, kobilice in različni hrošči ter male gladavce, zlasti miši. Iz Slovenskih goric, kjer je v Sloveniji zlatovranka nazadnje gnezdila, je izginila zaradi pretirane uporabe fitofarmaceutskih sredstev, melioracij in komasacij kmetijskih zemljišč. V istem časopisu so poročali tudi o tradicionalnem srečanju lovcev iz LD Dobrave in Vurmata na Kozjaku v Andrencih pri Cerkvenjaku v Slovenskih goricah in ob tem zapisali, da lovsko tovarištvo in prijateljstvo ne poznata meja. Zabeležili so tudi uspešno sodelovanje LD Sveti Jurij v Slovenskih goricah s tamkajšnjo šolo, vrtcem in občino ter domačimi kmetovalci, s katerimi imajo jurjevski lovci zelo dobre odnose.

BREZ OROŽNEGA LISTA IN S PREPOVEDANO NAPRAVO ZA NOČNI LOV

POP TV, 12. 12. 2014 – Policisti PU Maribor so v bližini Lukanje ustavili voznika osebnega avtomobila, v katerem sta bila dva lovca, ki sta imela pri sebi tudi lovske puške. Pri podrobnejši kontroli so ugotovili, da je eden od lovcev prenašal orožje v nasprotju z določili Zakona o orožju, zato so mu izdali plačilni nalog. Drugi lovec je imel orožje brez orožnega lista, zato so mu zasegli lovsko puško, na kateri je imel nameščeno

tudi prepovedano optično merilno napravo, ki omogoča lov divjadi v nočnem času. Zoper njega so policisti izdali ustrezno odločbo o prekršku. O dogodku je poročal tudi **Večer**.

BOLJ KOT JIH STRELJAMO, VEČ OVAC POJEDO

Dnevnik, 9. 12. 2014 (Vanja Alič) – Ameriški raziskovalci, ki so petindvajset let spremljali volkove v treh ameriških zveznih državah, so ugotovili, da je trajnostni odstrel volkov neučinkovit ukrep za zmanjševanje škode na domačih živalih. V tujih medijih je odmevala študija Roberta Wielgusa in Kaylie A. Peebles, dveh najvidnejših ameriških raziskovalcev velikih zveri iz Univerze zvezne države Washington, ki sta na območju Skalnega gorovja petindvajset let spremljala obnašanje volkov in najbolj natančno doslej določila povezavo med odstrelom volkov in škodo na domačih živalih. Podatki, ki sta jih zbrala v treh ameriških zveznih državah (Idaho, Montana in Wyoming), so pokazali, da trajnostni odstrel volkov ni bil učinkovit in da se po odstrelu škoda lahko celo poveča. Izkazalo se je, da se je v povprečju po vsakem odstreljenem volku verjetnost škode na drobnici povečala za 4 %, na govedu pa za 5 do 6 %. Škoda na drobnici in drugih domačih živalih se po mnenju ameriških znanstvenikov zmanjšuje še, ko

odstrel postane netrajnosten. To pomeni, da se na leto izloči več kot 25 % celotne populacije, kar pa dolgoročno vodi v iztrebljanje. »Zanimiva je ugotovitev, da volkovi povzročajo največ škode, ko se kvote za odstrel gibljejo okoli meje trajnostnega odstrela, kar je od 20 do 25 %. Takšne kvote so se v minulih letih, od leta 2007 do 2012, pogosto šteje za optimalne za Slovenijo, ministrstvo pa jih je – razen leta 2008, ko ni bilo odstrela –, tudi odredilo.« je ob ugotovitvah ameriških znanstvenikov poudaril **dr. Miha Krofel**, raziskovalec oddelka za gozdarstvo na ljubljanski biotehniški fakulteti. Pojasnil je še, da so razne študije, tudi slovenska, ki so jo skupaj z Zavodom za gozdove Slovenije opravili pred tremi leti, že večkrat opozorile, da odstrel volkov ni učinkovit ukrep za preprečevanje škode.

KO BO V EVROPI UMRL PRVI JASTREB, BO PREPOZNO

Sobotna priloga, Delo, 13. 12. 2014 (Maja Prijatelj Videmšek) – Uničujoč vpliv *diklofenaka* na jastrebe je primerljiv z vplivom pesticida DDT, zaradi pršenja katerega so v 40. in 50. letih prejšnjega stoletja množično umirale ptice v ZDA. Njegova uporaba je do roba izumrtja pripeljala populacijo sokola selca, zato so ZDA leta 1972 pesticid prepovedale. Na svetovni

ravni je uporabo DDT omejila šele Stockholmska konvencija o obstojnih organskih onesnaževalcih leta 2004. Namesto, da bi se na napakah iz preteklosti kaj naučili, jih ponavljamo vedno znova. Diklofenak, ki so ga prepovedale štiri azijske države (Indija, Pakistan, Bangladeš in Nepal), sta lani odobrili Italija in Španija. Izdeluje ga italijansko podjetje Fatro, ki je dovoljenje za prodajo dobilo tudi v Španiji, kjer je ustanovilo podružnico Fatro Iberica. Že dlje je dovoljen tudi v Estoniji, na Češkem in v Latviji, vendar v teh državah ni jastrebov. Problematična je zlasti odobritev v Španiji, saj ima največjo populacijo jastrebov v Evropi. V njej gnezdi od 80 do 90 odstotkov vseh evropskih jastrebov, kar pomeni več kot sto tisoč živali. Zdaj v Evropi priznavajo, da je bila odobritev diklofenaka napaka. Nedavno je bilo v strokovni reviji *Conservation Biology* objavljeno poročilo, da je beloglavi jastreb, ki so ga leta 2012 mrtvega našli v Španiji, najverjetneje poginil zaradi zastrupitve z učinkovino *flunixin*, ki spada v isto skupino kot diklofenak. Ostanke diklofenaka so našli tudi v poginulih stepskih orlih v indijski zvezni državi Radžastan, kar kaže, da učinkovina ne ogroža le jastrebov. Številne vrste orlov, ki so za razliko od jastrebov priložnostni mrhovinarji, med njimi španski kraljevi orel in planinski orel, so ogrožene in strogo zavarovane. Beloglavi jastreb je tudi največja slovenska ujeda. Kot ptica gnezdilka je izu-

mrl že v 19. stoletju, a naša država je ravno tako njegov dom, kot sta Italija in Avstrija. V Furlaniji in na Kvarnerju gnezdi od 100 do 120 parov, ki se v zahodni Sloveniji in Alpah najpogosteje pojavljajo v toplem delu leta.

LOVCA NAŠLI MRTVA NA OBMOČJU VIRNIKOVEGA GRINTAVCA

Delo, 13. 12. 2014 (Marjana Hanc) – Na Jezerskem je zelo odmevala novica, da sta se pri lovu na gamse 11. decembra lani smrtno ponesrečila lovca, 46-letni domačin z Zgornjega Jezerskega in njegov 50-letni lovski tovariš s Čateža pri Trebnjem. Iz Uprave za zaščito in reševanje so ob tem tragičnem dogodku sporočili, da je v iskalni akciji poškodovanih lovcev sodelovalo šestnajst reševalcev GRS in policist gorske policijske enote. V manj kot dveh urah so oba lovca našli mrtva, in sicer v vzhodni steni Virnikovega Grintavca na nadmorski višini 1.300 metrov. Zdrsnila sta osemdeset metrov globoko. V poročilu Policijske postaje Kranj so o dogodku med drugim pojasnili, da sta lovca hodila po zelo strmih in spolzkem brezpotju in sta na kraju nesreče umrla zaradi poškodb, ki sta jih utrpela po skoraj stometrskem zdrs. Ugotovitve z ogleda kraja dogodka in zbrana obvestila niso kazala na kaznivo dejanje ali smrt v sumljivih okoliščinah, so

pojasnili kranjski policisti. Huda nesreča je pretresla tudi tamkajšnje lovce. Starešina LD Jezersko Dušan Šemrov je povedal, da je bil pokojni D. S. doma s kmetije ob vznožju Virnikovega Grintavca in oče treh majhnih otrok, dober lovec in tudi odličan poznavalec terena. »Lovca sta hodila po sončni strani Virnikovega Grintavca, kjer je zelo strmo. Videti je lepo, toda po 200 metrih postane nevarno. Kar pomnim, take hude nesreče na tem terenu še ni bilo,« je še povedal starešina.

TROP VOLKOV KOLJE BOROVNIŠKE OSLE

Slovenske novice, 16. 12. 2014 (Milan Glavonjič) – Marljivi govedorejci in zlasti ovčerejci na Borovniškem so bili več kot dva meseca stisnjeni v obroč napadnega volčjega tropa, ki se je polotil ne le ovc in jagnjet z ekoloških pašnikov na JV robu Ljubljanskega barja, ampak, komaj verjeti, tudi oslov! Volkovi so se namreč sredi lanskega decembra ponoči prikradli do obore na Dolu, nedaleč od nasadov ameriških borovnic, in planili na brejo oslco in osla, tretji član družine, manjši osel, pa se je skril ali ubežal pred volkovi, je povedal gospodar Janez Kern. Oslici so požrli zadnjico, tam je zijala velika luknja, kar pomeni, da jo je volčji trop sprva neusmiljeno preganjal in jo seveda zlahka utrudil, da je obležala. Glede na tako odtrgan kos »pojedine« ni bilo dvoma, da so bili tiste noči

na pohodu volkovi in ne potepuški psi, kot se je sprva ugibalo. Oslu so postrgali trebuh do kosti.

V ŠESTIH LETIH ZA PETINO MANJ NAŠIH PTIC GNEZDILK

Delo in dom, 19. 12. 2014 (J. B.) –V Sloveniji se je v zadnjih šestih letih število 29 najznačilnejših vrst ptic gnezdilk zmanjšalo za več kot petino. Najslabše gre travniškim vrstam, kjer je njihova številčnost le še 63 % populacije izpred šestih let, in gozdnim pticam, ki gnezdijo v mejicah kmetijske krajine. Ti skrb vzbujajoči podatki izhajajo iz rezultatov lanskih popisov za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine, ki ga je objavilo Dopps.

KATERI LOVEC NAJBOLJE RUKA?

24ur.com POP TV, 21. 12. 2014 – Jeleni rukajo najpogosteje v septembru, saj takšne glasove oddajajo v času ženitovanja. V želji, da bi jih lovci privabili, so začeli oponašati jelenovo oglašanje, zadnjih sedem let pa v tem med seboj tudi tekmujejo; tudi v mednarodni konkurenci. Državni prvak v oponašanju jelenovega ruka za leto 2014 je postal Urban Košir. O državnem prvenstvu v oponašanju jelenovega ruka so poročali tudi v oddaji **Svet na Kanalu A**.

Foto: O. Naglost – Diana

Lovske izkaznice - podaljšanje in preklic veljavnosti (2)

V 11. številki glasila LZS Lovec je **Aljoša Drobnič**, univerzitetni diplomirani pravnik, predstavil ključne pomisleke izdaje, podaljšanja in preklica veljavnosti lovske izkaznice. Pravno utemeljeno je razčlenjeval dejstva in okoliščine, ki utemeljujejo sume o neusklajenosti zakonodaje, kar lahko vodi v hude kršitve temeljnih človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Namesto enostavnega in učinkovitega postopka se je na področju uresničevanja lovske pravice kot ključne pravice vseh lovk in lovcev, temelječe na 42. in v povezavi s 44. členom Ustave (pravica do zbiranja in združevanja ter pravica pri upravljanju javnih zadev), uveljavil zapleten administrativni postopek, ki ni usklajen in je tudi v nasprotju s predpisi o varstvu osebnih podatkov. Pričujoči članek, poleg potrditve

misli kolega Aljoša Drobniča, prinaša predlog za utesnitev problematike in rešitve, ki so lahko pravne (presoja ustavnosti in zakonitosti zakona in na njegovi podlagi izdanih podzakonskih predpisov) ali mediacije s pogovori vodstva LZS na pristojnem ministrstvu. V praksi so se razbohotili primeri, ki člane LZS ne samo razburjajo, pač pa so tudi kršene so njihove ustavne pravice, saj nikomur ni treba trpeti administrativnih krivic. Že Rimljani so vedeli, da pravilo zaživi šele tedaj, ko je uporabljeno¹. Praksa, ki je posledica uporabe zapletenih pravil o lovskih izkaznicah, se ni izkazala s primeri dobre prakse, zato jo je treba spremeniti, pri čemer sme zakon razveljaviti tisti, ki ga je sprejel (*eius est tollere legem, cuius est condere*).

Po veljavni zakonodaji (*de lege lata*) ima pravico do pridobitve lovske izkaznice oseba, ki izpolnjuje z Zakonom o divjadi in lovstvu (ZDLov-1) določene pogoje. Pravico pridobitve lovske izkaznice ima tudi oseba, ki izpolnjuje s citiranim zakonom določene pogoje, pa ni članica lovske družine oziroma delavec upravljavca lovišča s posebnimi nameni. **Lovska izkaznica** je identifikacijski dokument oseb iz 4. člena Pravilnika o lovski izkaznici in ni prenosljiva. Osebe iz 4. člena pravilnika so:

1. osebe, ki izpolnjuje zakonske pogoje za izdajo izkaznice, določene v ZDLov-1 in so članice lovske družine,

2. osebe, ki izpolnjujejo zakonske pogoje in imajo dokazila o pravici do udejstvovanja pri lovu v LPN,

3. osebe, ki izpolnjuje zakonske pogoje. Za člane članic Lovske zveze Slovenije je izkaznica tudi članska izkaznica. Lovska izkaznica je zato izjemnega pomena. Zakon določa, da mora imeti lovka oziroma lovec pri lovskih dejavnostih veljavno lovsko izkaznico vedno pri sebi in jo mora pokazati na zahtevo organov notranjih zadev, lov-

skih čuvajev ali lovske inšpekcije. Lovske izkaznice za svoje člane oziroma članice izdaja LZS (izdajatelj lovske izkaznice), njihovo veljavnost pa letno podaljšuje upravljavec lovišča/lovska družina (LD). Veljavnost lovske izkaznice lahko izdajatelj na predlog upravljavca lovišča preklic oziroma lovsko izkaznico odvzame v skladu z določili ZDLov-1. **To je pooblastilo, ki terja spremljanje članov lovske družine z obdelavo občutljivih osebnih podatkov**, ki jih je mogoče pridobiti le na podlagi zakona ali osebne privolitve! To v praksi povzroča težave, zlasti so izpostavljene odgovorne osebe, ki odgovarjajo zaradi opustitve dolžnega nadzora, če se podaljša veljavnost lovske izkaznice osebi, ki do nje ni upravičena². V 1. odstavku 63. člena ZDLov-1 je določeno, da se lovske izkaznice ne izda (njen edini izdajatelj je LZS) oziroma podaljša (lovske izkaznice podaljšujejo in predlagajo njen preklic upravljavci lovišč/LD) osebi, ki:

1. ni dopolnila 18 let starosti,

2. je duševno zbolela in je pod skrbništvom,

3. ni uspešno opravila lov-

skega izpita ali s spričevalom oziroma ustreznim dokumentom dokazala, da je s šolanjem in dodatnim praktičnim usposabljanjem pridobila znanje, ki po določitih lovskega zakona (ZDLov-1) šteje za enakovredno lovskega izpitu,

4. je pravnomočno obsojena za kaznivo dejanje, ki ga je storila v povezavi z lovskim udejstvovanjem,

5. je bila pravnomočno obsojena zaradi kršenja določil ZDLov-1 in na njegovi podlagi izdanih predpisov,

6. je pravnomočno obsojena zaradi kršenja predpisov s področja varstva narave, varstva živali in zlorabe orožja.

Lovcu, ki mu je dokazano katero od dejanj iz četrte do šeste alineje prvega odstavka 63. člena ZDLov-1, izdajatelj (kar je izključna pristojnost LZS kot izdajatelja lovske izkaznice) preklic veljavnost lovske izkaznice (2. odstavek 63. člena ZDLov-1). Postavlja se vprašanje, na kakšen način bo izdajatelj lovske izkaznice na zakonit način pridobil podatek, s katerim bo lahko zakonito utemeljil preklic lovske izkaznice. V 3. odstavku 63. člena ZDLov-1 je določeno, da v primeru, če prosilec ne podaljša veljavnosti lovske izkaznice tri leta zapored, mora ob zaprosilu za podaljšanje lovske

izkaznice priložiti tudi potrdilo iz kazenske evidence. Sestavni del Pravilnika o lovski izkaznici je *Priloga 1*, ki določa, da jo podpiše prosilec/vlagatelj z izjavo, da izpolnjuje pogoje za pridobitev lovske izkaznice in da pooblašča LZS, da zanj pridobi podatke iz uradnih evidenc o odsotnosti zadržkov za pridobitev lovske izkaznice iz 63. člena ZDLov-1. **Kazenska evidenca** je evidenca pravnomočno obsojenih fizičnih in pravnih oseb v Republiki Sloveniji in evidenca pravnomočno obsojenih državljanov RS v tujini. Enotno evidenco za vso državo vodi Ministrstvo za pravosodje RS, ki je tudi pristojno za posredovanje podatkov na podlagi pisne vloge ali vloge, oddane po elektronski poti. Državljanji, ki imajo *digitalno potrdilo*, lahko dostopajo do svojih podatkov v kazenski evidenci in vlagajo zahteve za posredovanje podatkov. Zahtevek za izpis iz kazenske evidence je mogoče vložiti v elektronski ali pisni obliki. **Ministrstvo za pravosodje sme posredovati podatke le v primerih, če za to obstaja zakonska podlaga.** Podatki iz kazenske evidence (tudi podatki iz evidence kaznovanih oseb na inšpektoratu za lovstvo) so osebni podatki, ki se lahko obdelujejo le, če

¹ Applicatio est vita regulae.

² Čeprav na vedenje o zadržkih niti niso imeli možnosti svojega vpliva.

Foto: J. Pap

obdelavo osebnih podatkov in osebne podatke, ki se obdelujejo, določa zakon ali če je za obdelavo določenih osebnih podatkov podana osebna privolitve posameznika. V primeru obdelave osebnih podatkov na podlagi osebne privolitve posameznika mora biti posameznik predhodno pisno ali na drug ustrezen način *seznanjen z namenom* obdelave osebnih podatkov. Pri njihovi obdelavi namen obdelave sicer izhaja iz zakona, oseba, ki je privolila v njihovo obdelavo, pa nima zagotovila, da se osebni podatki brez pravnega varstva ne bodo zlorabili ali razlagali v njeno škodo. Pravo nevešče osebe, ki se ne zaveda pomembnosti človekovih pravic in osebnih svoboščin, se v določenih primerih sklicuje, da do hologramske nalepke zaradi podaljšanja lovske izkaznice ni upravičen član LD, ki je v prekrškovni evidenci zaradi prekrška, ki naj bi ga storil kot starešina LD zaradi domnevne opustitve svoje nadzorstvene

funkcije. Srhljivo in zastrašujoče, kaj lahko povzroči preobširen nabor razlogov, ki so pravna podlaga za zavrnitev podaljšanja lovske izkaznice. Če primerjamo predpise s področja lovstva s predpisi na drugih področjih, ugotovimo, da se po Zakonu o pravilih cestnega prometa (ZPrCP) prepoved vožnje motornega vozila izreče le za omejeno število težjih prekrškov, enako po Zakonu o orožju (ZOro-1) za vsako kršitev ni predpisan odvzem orožja. Nadalje pa ostaja uganka, zakaj je zakonodajalec ravno na področju udejevanja v lovstvu uzakonil toliko razlogov, da se upravičencu ne izda oziroma ne podaljša njegova lovska izkaznica!?

Zakonodajalec je v 1. odstavku 63. člena ZDLov-1 predpisal, kdaj se lovske izkaznice ne izda oziroma se je ne podaljša. Pri tem po moji oceni ni najbolj usklajen z določili Zakona o varstvu osebnih po-

datkov (ZVOP-1-UPB1), ki določa pravice, obveznosti, načela in ukrepe, s katerimi se preprečujejo neustavni, nezakoniti in neupravičeni posegi v zasebnost ter dostojanstvo posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov. Ne zakon ne pravilnik ne navajata, kako naj LZS oziroma upravljavec lovišča/LD preveri osebne okoliščine, ali je neka oseba duševno zbolela in ali je pod skrbništvom oziroma je bila pravnomočno obsojena za kaznivo dejanje, ki ga je storila v povezavi z lovskim udejstvom; ali je bila pravnomočno obsojena zaradi kršenja določil ZDLov-1 in na njegovi podlagi izdanih predpisov; ali je bila pravnomočno obsojena zaradi kršenja predpisov s področja varstva narave, zaščite živali in zlorabe orožja. Ovira je pravica vsakega posameznika, da sam odloča o svoji usodi in razpolaga s svojimi osebnimi podatki. Nikomur ni treba proti svoji volji podpisati pooblastila (Priloga 1 k

Pravilniku o lovski izkaznici), da bo nekdo drug v njegovem imenu pridobil njegove osebne podatke iz uradnih evidenc. Vse drugo, tudi zakonsko besedilo, da posameznik ali pravna oseba lahko pooblasti LZS za pridobitev podatkov iz uradnih evidenc, s katerimi bi se potrdila odsotnost zadržkov za pridobitev lovske izkaznice iz 63. člena ZDLov-1, je le nedopustna prisila. V primeru znanega lovskega tovariša je zadeva izbila sodu dno, ker mu je tajnik LD zavrnil celo njegovo potrdilo o nekaznovanosti z utemeljitvijo, »da je zaradi prekrška v prekrškovni evidenci, ki traja tri leta, zaradi česar ni upravičen do nove nalepke za lovsko izkaznico«. Če se prekršek iz evidence briše po treh letih, ni jasno, ali lovec tri leta ni upravičen do podaljšanja lovske izkaznice (?). Lovec, ki je plačal globo za prekršek, ker ni poskrbel, da bi članu njegove LD zavrnil podaljšanje lovske izkaznice, mi je utrnil misel o dvojnem

kaznovanju. Globe za prekrške izreka lovski inšpektor oziroma prekrškovni organi, sodišča pa odločajo o obdolžilnih predlogih in zahtevah za sodno varstvo, redna sodišča pa sodijo osebam zaradi kaznivih dejanj in jim izrekajo kazenske sankcije. Kaznim in globam posledično sledi nov ukrep, ki temelji na 63. členu ZDLov-1 s prepovedjo podaljšanja lovske izkaznice (pri čemer lahko ugotovimo, da gre v bistvu za dva postopka, ki vsak posebej prinašata ukrep represivne narave). Zato je zavrnitev podaljšanja lovske izkaznice nekakšna oblika kazni ali varnostnega ukrepa, ki je vsebinsko enak prepovedi opravljanja poklica, ki se po 5. odstavku 70. člena KZ-1 sme izreči le, če je bila v sodnem postopku storilcu izrečena kazen zopora ali v pogojni obsodbi določena kazen zopora. Po moji oceni in mnenju tistih, ki jih je prizadel ukrep zavrnitve podaljšanja lovske izkaznice, gre za dejansko (ne samo navidezno) dvojno kaznovanje, kar lahko primerjalno pravno pomeni obliko kršitve ustavnega načela enakosti in enakega obravnavanja.

Neusklajenost predpisov, ki jo priznava celo ministrstvo za pravosodje³ (ki meni, da 5. in 6. točka ZDLov-1 nista usklajeni z Zakonom o prekrških (ZP-1), katere kršitve s področja varstva živali in narave so za izrek podaljšanja lovske izkaznice relevantne, potreba po časovni omejitvi teh kršitev v skladu z načelom sorazmernosti ...), zlasti pa njihova pravna nedomišljenost in nedorečenost, so podlaga za diskriminacijo članov lovskih družin, ki nimajo ustreznega pravnega sredstva (varstva), ki bi na učinkovit način rešil nepotreben zaplet. Po eni strani neusklajenost predpisov vodi v različne razlage in negativne prakse, po drugi pa nedorečenost zakonskih zahtev in pogojev spravlja v težave osebe, ki so pristojne za izdajo, podaljšanje in preklic veljavnosti lovske izkaznice. Kdo

pozna vsa kazniva dejanja, ki so povezana z lovskim udeleževanjem, kršitve določil ZDLov-1 in na njegovi podlagi izdanih predpisov, ali kršitve predpisov s področja varstva narave, zaščite živali in zlorab orožja? Ali sta s kaznivimi dejanji iz 4. alineje 1. odstavka 63. člena ZDLov-1 mišljeni kaznivi dejanji nezakonitega lova po 342. členu KZ-1 in zatajitve po 208. členu KZ-1 ali še katero drugo kaznivo dejanje? Sprašujem se, natančno katere kršitve predpisov s področja varstva narave, varstva živali in zlorabe orožja so tiste, katerih posledica je zakonita zavrnitev podaljšanja lovske izkaznice? Predpisi s področja varstva narave in varstva živali so številni in upoštevajoč načelo sorazmernosti z gotovostjo vsi niso takšne narave, katerih posledica bi bila negativna odločba. Določba 63. člena ZDLov-1 je preobširna, preohlapna in presplošna, ker iz nje ni mogoče z gotovostjo izluščiti vseh kršitev, ki so v vzročni povezavi z nedopustnimi ravnanji v lovstvu. Soglašam z mnenjem **Aljoša Drobniča**, da **za LD ni pravne podlage, da bi pridobila in obdelovala osebne podatke iz kazenske evidence** (slednja vključuje podatke o kaznivih dejanjih in prekrških). Po moji oceni tudi ni podlage za zakonsko obveznost lovskih družin, ki so le amaterska društva, da bi od svojih članov⁴ zahtevale podatke o predkaznovanosti zaradi kaznivih dejanj in prekrškov, saj gre za občutljive osebne podatke. Zakon sicer določa, da je za pridobivanje tovrstnih podatkov pristojna Lovska zveza Slovenije, kar pa je tudi po mojem mnenju sporno in vprašljivo in bo, če zakonodajalec ne bo spremenil določbe, potrebna ustavna presoja vprašanja, ali lahko LZS pridobiva osebne podatke iz kazenske evidence. Aljoša Drobnič je v svojem članku opozoril na dejstvo, »*če upravljavec lovišča/lovska družina na kakršen koli način izve*«, da je bil njen član kaznovan in zato ne izpolnjuje pogojev

iz 4. do 6. alineje 1. odstavka 63. člena ZDLov-1. Sprašujem se, kakšna je ureditev, če je upravljavec lovišča prisiljen pravno veljavne podatke osebne narave, ki so lahko usodni zanj, pridobivati na (ne)praven način, s prisluhi, s prisiljevanjem, s posegi v človekove pravice ali na podoben način. Širi se glas, da lovski inšpektor ni dolžan obvestiti upravljavca lovišča, da je kaznoval njenega člana, kar ruši kooperativnost in sinergijo med državo in upravljavcem lovišča. Zavzemam se za rešitev, ki bo zagotovila, da se lovska izkaznica izda, podaljša ali prekliče izključno na zakoniti podlagi, ki temelji na varstvu osebnih podatkov in človekovih pravic. **V dvomih je treba prednost vedno dati ugodnejši razlagi**⁵. Lovski inšpektor, ki obravnava kršitelje, pridobiva podatke tudi pri upravitelju lovišča/LD, zato bi bilo primerno, da ju seznanj s svojimi končnimi odločitvami. Pravna podlaga za obveščanje lovskega inšpektorja upravljavca lovišča/LD je vključena v 24. člen Zakona o inšpekcijskem nadzoru (ZIN) in v 74. členu ZDLov-1. Lovska inšpekcija ima po 4. odstavku 74. člena ZDLov-1 številna pooblastila. Njeni inšpektorji lahko zasežejo protipravno ulovljeno ali prilaščeno poginulo divjad ali njene dele (trofeje) ali druge nezakonito prilaščene proizvode iz lovišča ter sredstva in predmete, s katerimi so bila storjena protipravna dejanja; da zahtevajo pojasnila od odgovornih oseb koncesionarja, in obveščajo pristojne organe o opaženih nepravilnostih in zahtevajo njihovo intervencijo. Lovski inšpektorji morajo glede na zakon nadzorovati izvajanje koncesijskih pogodb in morajo predlagati celo odvzem pravice upravljanja z divjadjo v lovišču. Njihovo sodelovanje s strankami je zato odločilnega pomena za zakonitost postopka, izmenjavo informacij in obveščanje o ukrepih, ki se nanašajo na ukrepanje zoper

upravljavca lovišča/LD. Ob vseh pasteh, ki so bolj ali manj spretno nastavljene v pozitivnih predpisih, velja ugotovitev, da je v največji nevarnosti, da bo kaznovan tisti predstavnik upravljavca lovišča/LD, ki bo s kršitvijo 5. alineje 1. odstavka 63. člena ZDLov-1 storil prekršek po 20. točki 75. člena ZDLov-1 (zanj je predpisana globa za pravno osebo od 420,00 do 4.100,00 EUR, za fizično pa od 420,00 do 1.200,00 EUR), če bo podaljšal veljavnost lovske izkaznice osebi, ki do tega ni upravičena iz razlogov 63. člena ZDLov-1. Zvedel sem, da je v neki LD član upravnega odbora, zadolžen za sprejemanje pošte, lovski družini zavestno zamolčal, da je prejel priporočeno pošto pošiljko lovskega inšpektorja, ki je njega in LD kaznoval zaradi prekrška po zakonu o divjadi in lovstvu. Lovska družina, ki je medtem svojemu kaznovanemu članu podaljšala njegovo lovsko izkaznico, ni bila seznanjena z odločbo lovskega inšpektorja, zaradi česar starešini LD preti postopek o prekršku, ker ni poskrbel, da bi kaznovanemu članu LD zavrnil podaljšanje lovske izkaznice. *Iz krivice nikoli ne nastane pravica* (lat.)! Pravni postopki za varstvo pravic so (pre)počasni, da bi lahko osebe, ki so pristale v neugodnih okoliščinah, doživele zadoščenje. Resno se sprašujem, kdo je v takšnih razmerah še pripravljen prevzeti odgovorno funkcijo predsednika/starešine? V vsakem primeru je na boljšem celo tisti, ki mu lovska izkaznica ni bila podaljšana, ker – kot je to ugotovil A. Drobnič – »*oseba brez veljavne lovske izkaznice lahko lovi v spremstvu osebe, ki ima veljavno lovsko izkaznico*«.

Znano je, da sta pravičnost in dobro najvišji zakon⁶. Skrajnosti v pravu niso pravo, zato **predlagam, da vprašanja lovske izkaznice obravnava zakonodajno pravna komisija LZS**, ki naj pripravi predloge za poenostavitev

³ Mnenje MP, št. 07-35/2014-090309A z dne 2. 10. 2014.

⁴ Člani lovskih organizacij delujejo na načelih prostovoljnega dela.

⁵ In dubiis semper benigniora praeferenda sunt (latinski rek).

⁶ Aequum et bonum est lex legum (lat.).

Pravilnika o lovskih izkaznicah, ki ni usklajen z ZDLov-1. Če je potrebno, naj komisija Upravnemu odboru LZS predlaga ustavno presojo zakona in pravilnika, najmanj pa 63. člena ZDLov-1, ki ni usklajen s predpisi o varstvu osebnih podatkov. Ustavne pomisleke sproža že Pravilnik o lovski izkaznici. LZS in njenim članicam ter upravljavcem lovišč/LD se nalagajo dolžnosti, ki niso sprejemljive in nimajo podlage v načelih ustavnosti in zakonitosti. LZS kot izdajatelj lovskih izkaznic in upravljavci lovišč, ki podaljšujejo lovske izkaznice, nimajo realnih možnosti pridobivanja in obdelave občutljivih osebnih podatkov, ki morajo biti pridobljeni zakonito. Argumentov, ki jih je v svojem prispevku utemeljil Aljoša Drobnič, ne štejem, temveč jih tehtamo! Končno naj se sliši glas lov in lovcev⁷, ki po načelih prostovoljnega (beri neplačanega!) dela varujejo divjad kot naravno bogastvo, ohranjajo in povečujejo biotsko in krajinsko pestrost ter uravnovešenost življenjskih združb, skrbijo za vračilo škode od divjadi in na njej na ter trajnostno gospodarijo (upravljajo) z njo⁸. Pravica do lova, pravica do združevanja in varstvo človekovih pravic in svoboščin kar kličejo k razumni rešitvi postopkov z lovskimi izkaznicami: »*Clara pacta, boni amici – čisti računi, dobri prijatelji*« (lat.). Nemudoma je treba začeti s pogovori z ministrstvom (MKO), ki se v svojem pojasnilu o podaljševanju lovskih izkaznic z dne 29. 10. 2012 ni izjasnilo, ali bi morale LD zaradi podaljšanja lovske izkaznice zaprositi lovsko inšpekcijo za izpis iz registra pravnomočno kaznovanih oseb ali pa od članov zahtevati potrdila o nekaznovanosti oziroma pisno privolitev za pridobitev omenjenih osebnih podatkov. Sistem lovskih izkaznic je treba urediti tako, da bo razumljiv, učinkovit in stroškovno upravičen.

Bojan Avbar

⁷ Audiatur et altera pars.

⁸ 1. člen Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1).

Iz 2. odstavka 2. člena Pravilnika o kazenski evidenci, ki obsega Pravilnik o kazenski evidenci (Uradni list RS, št. 34/04 z dne 8. 4. 2004) in Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o kazenski evidenci (Uradni list RS, št. 127/06 z dne 7. 12. 2006), izhaja, da *evidenco o pravnomočnih odločbah o prekrških*, ki obsega podatke o storilcu prekrška, pravno opredelitev prekrška, podatke o pravnomočni sodbi oziroma sklepu o prekršku in podatke o izrečenih sankcijah, **vodijo prekrškovni organi**, ki so v skladu z zakonom pristojni za odločanje o prekrških.

Prekrškovni organ opravi izbris pravnomočne odločbe o prekršku ali plačilnega naloga po uradni dolžnosti, ko potečejo tri leta od dneva pravnomočnosti odločbe o prekršku oziroma plačilnega naloga.

Evidenca in akti, na podlagi katerih se vanje vpisujejo podatki, so zaupne narave, podatki iz evidenc se smejo dati samo pod pogoji, ki so predpisani v zakonu.

Podatke iz evidenc pravnomočnih sodb oziroma sklepov o prekrških daje Ministrstvo za pravosodje, podatke o pravnomočnih odločbah o prekrških (2. odstavek 2. člena pravilnika) pa prekrškovni organ, ki je pristojen za vodenje te evidencie.

Glede dajanja podatkov iz evidenc o pravnomočnih odločbah o prekrških 204. a člen Zakona o prekrških določa, da podatki, ki so vpisani v evidenco, se lahko dajejo samo na podlagi pisne prošnje posameznika, na katerega se ti podatki nanašajo, če jih potrebuje za uveljavljanje svojih pravic. Drugim uporabnikom se podatki iz teh evidenc dajejo na podlagi obrazložene pisne zahteve, če imajo za uporabo teh podatkov upravičen, na zakonu utemeljen interes.

Po jelenjadi usekaj!

Čakam, čakam pa ne dočakam. In se sprašujem, kako je mogoče, da se nihče od več kot 21.000 slovenskih lovcev, nihče od pristojnih organov ali strokovnih delavcev na LZS ali nihče od drugih lovskih strokovnjakov ne odzove na članek **Marjana Kumlja** v Lovcu, št. 9/2014, str. 432–437 z naslovom *Smo pri upravljanju z jelenjadjo v Sloveniji na pravi poti?*

Res se tudi sam sprva nisem imel namena oglasiti, saj so časi, ko sem se kot eden poklicnih kolegov strokovnjaka Kumlja v ZGS aktivno ukvarjal s problematiko usklajevanja divjadi z okoljem, k sreči nepreklicno mimo. K temu pisanju me je spodbudila pripomba enega od lovcev, ki se prav tako poklicno ukvarja z lovstvom in se ne strinja z večino trditev v Kumljevem članku. Meni, da se ne spleča odzvati, »saj bolj kot mešaš, bolj smrdi...«

Kljub temu ne razumem, da ni niti enega glasu nestrinjanja ali vsaj navdušenega glasu odobravanja v celofan zavite mamljive ponudbe avtorja novega pristopa pri

odstrelu jelenjadi. Še zlasti, ker dobro poznam starodavne apetite premnogih lovcev o večjem odstrelu trofejnih jelenov. Ker tudi od preostalih Kumljevih kolegov z ZGS ni nobenega glasu, sklepam, da se z njegovimi idejami strinjajo. Poznavajoč način delovanja načrtovalcev v lovstvu zato pričakujem le »prelitje« njegovih idej v uradno zavezujoča izhodišča načrtovanja, kar pa bo zlahka usmerilo razvoj jelenjadi v napačno smer!

Zato sledi nekaj mojih pomislekov na ponujeni revolucionaren način upravljanja z jelenjadjo v Sloveniji, čeprav vem, da bo odziv strokovnjaka Kumlja in njegovih somišljenikov buren. Vem, da tvegam očitke o preživelem, zastarelem in nestrokovnem razmišljanju od nekdanjih kolegov, a tega sem že vajen. Več kot 30-letne izkušnje s problemom upravljanja jelenjadi mi to končno tudi dopuščajo. Se tudi vnaprej opravičujem, če se sestavek nekaterim ne bo zdel dovolj strokovno dorasel, ker ni opremljen s preglednicami, sličicami in grafi, saj imam na podlagi izkušenj s statistiko in

analizami dovolj razlogov o resnih dvomih v nekatere tako pridobljene rezultate.

Številke statistike, s katerimi želi Marjan Kumelj prepričati, so verjetno prave. A težava pri statistiki je, da pogosto nastane *segedin* ... Zato je še kako pomembno, da analitik podatke pregleduje in primerja z določene razdalje, s potrebno rezervo ter ugotovi razloge za rezultate, kakršni pač že so. Tlačiti vkup jelenjad iz celotne Slovenije, zagotovo ni korektno, saj so, npr., naravni, zgodovinski in drugi vplivi, ki določajo življenjske razmere populacijam jelenjadi na Notranjskem ali v Prekmurju, povsem neprimerljivi.

Simulacija dinamike razvoja jelenjadi ali *modeliranje*, kot je zdaj moderno reči, je še vedno preveč nebogljen, da bi se lahko resno zanašali nanj. Tudi ni nič novega. Minilo je že kakih 40 let, kar smo na Notranjskem menili, da smo »zgrabili boga za brado« in da smo s kontrolno metodo pri upravljanju z jelenjadjo dobili natančen vpogled v prostorsko, številčno, starostno, spolno sestavo te divjadi. Pa

Foto: M. Artnak – Grča

metoda ni slonela le na računskem izhodišču (spremljanje in analiziranje bioloških kazalnikov (bioindikatorjev), kot so telesne teže, stopnja oplojenosti, spolno razmerje zarodkov, zdravstveno stanje, objedenost gozdnega mladja, škoda na poljščinah)! Sprva je kazalo, da so rezultati na papirju skladni s stanjem v naravi, z leti pa je postalo jasno, da so razhajanja nesprejemljivo velika. Neizodostno poznavanje vseh dejavnikov, ki vplivajo na račun številčnosti, prirastka in sestave populacij jelenjadi, sčasoma privede do napačnih sklepanj. Računalniške modulacije sicer res olajšajo računanje, a še vedno velja, da »izpljunejo« rezultate le na podlagi podatkov, s katerimi jih nasitimo. Če le-ti niso povsem točni (kar v primeru divjadi tudi ne morejo biti) in jih nezavestno ali celo zavestno zanemarimo, je to dober recept za napačno ugotavljanja. Še huje je, kadar nam rezultat ni všeč in popravljamo vnosne podatke toliko časa, dokler nas račun ne zadovolji. Tudi to smo že izkusili! Na Notranjskem so z leti tudi drugi elementi kontrolne metode pokazali premajhno zanesljivost za ugotavljanje stanja med jelenjadjo

in v njenem naravnem okolju. Še vedno je res, da v naravi ena in ena ni nujno dve, zato previdno!

Glede primerov uveljavljanja sestave odstrela jelenjadi iz drugih držav pa opozarjam na nekritično prestavljanje tujih modelov v naše okolje. Tudi prej omenjena metoda vzratnega izračuna stanja populacije jelenjadi je bila v osnovi vzeta iz nemških dežel, a se je na koncu izkazala za napačno! Če naj bodo večji deleži odstrela košut in trofejnih jelenov v Avstriji, Švici, Češki in Madžarski edino pravilni in nam vzor, kako to, da se vendar razlikujejo med seboj!? Katera država naj nam bo torej za zgled; Švica z 18 % ali Češka s 37 % odstreljenih telet?

Prav bi bilo, da si strokovnjak - analitik postavi tudi kako kmečko vprašanje in nanj tudi po kmečko odgovori.

Če smo v Sloveniji več desetletij iz populacije izločali premalo odraslih košut in premalo odraslih jelenov, kje so se vendar le-ti kopičili, kje so končali? So morda poginili zaradi starosti, zveri in podkolesi, najdenih pa lovci niso prijavili kot izgube? Zakaj se po tako dolgotrajnem in bojda neprimernem starostnem

in spolnem odstrelu kljub izračunom sestava jelenjadi ni porušila do take mere, da je še vedno mogoče dosegati glede na načrte primerne odstrela, kar kaže na dokaj uravnovešene razmere?

Po kakšni »čudni« logiki odstrel večjega deleža rodnihih košut pomeni večjo možnost odstrela trofejnih jelenov ob upoštevanju zakonsko določenega načela trajnosti populacije in njenega dobrega stanja? Kratkoročno je to gotovo mogoče, dolgoročno pa lahko privede do sesutja populacije! Košuta ima namreč za razliko od srne le enega mladiča. Dvojčke pri jelenjadi lahko iščemo z lučjo pri belem dnevu. Pa je tu še en pomislek. Kako v lovski praksi in po lovski vesti uresničiti večji odstrel odraslih košut, ko pa vemo, da so skoraj vse odrasle košute mame? Izjema je le zadnje obdobje lovskega leta, ko je veliko telet že odstreljenih. Sicer pri drastično povečanem odstrelu odraslih košut realno tvegamo, da v naravi ostanejo osirotela teleta. Je to okusno in po lovski vesti? Tega na Notranjskem nismo počeli niti v času drastičnega zmanjševanja (redukcije) številčnosti jelenjadi!

Marjan Kumelj sicer ugotavlja, da zelo velik delež odstrela mlade jelenjadi preprečuje številčno širjenje jelenjadi. Me veseli! Prav to je v naših razmerah že vsaj 40 let temeljni cilj pri upravljanju s to divjadjo, ki bi mu morali biti cilji po več trofejah in več mesa, kot jih obljublja avtor, povsem podrejeni. Menim tudi, da je obljuba o več mesa, ki ga z večjim odstrelom odrasle jelenjadi lahko lovci dobijo iz narave, v nasprotju s težnjo o manjšem pritisku jelenjadi na okolje. To je upravičena zahteva gozdarjev, kmetov in naravovarstvenikov. Saj menda ne mislimo, da bo več kilogramov mesa nastajalo le od zraka in da se to ne bo odrazilo na rastlinju? Me prav zanima, kaj si o tem mislijo avtorjevi šefi.

Že kar dolgo so znane teorije, ki temeljijo na raziskavah, da populacija, v kateri nastane neravnovesje in se počuti ogroženo, odgovori s povečano rodnostjo mladičev ženskega spola. Kaj bi to pomenilo pri nas? Povečano število košut, kar bi posledično povečalo številčnost jelenjadi, sledil bi spet povečan odstrel košut ... Neuravnovešena spirala v nedogled!

Namen trditve, da večji odstrel košut ob sočasnem zmanjšanem odstrelu telet ne zmanjšuje številčnosti jelenjadi, je preveč »prozoren«, da bi mu nasedel. Je pa nevarno, ker obenem obljublja tudi »bombončke« v obliki povečanega pridobivanja trofejev in divjačinskega mesa!

Tako! Malo mi je že odleglo, a naj končam podobno, kot je kolega Kumelj.

Ljudska lovška modrost pravi, da »jelen še nikoli ni rodil teleta«. Kumljeva modrost pravi, da odstreljeno tele ne bo nikoli ne jelen in tudi ne košuta. Moja malenkost pa pravi, da odstreljena košuta še nikoli ni rodila in da mora najprej nekdo teleta spraviti na svet in ga vzgojiti, da bi lahko odstrelili ali, boljše, trajno odstreljevali takšno ali drugačno sestavo jelenjadi.

Marko Berce

(Sive) vrane v urbanem okolju

V zadnjih desetletjih se po svetu veča število različnih vrst vran – v Evropi zlasti sive (*Corvus cornix*) in tudi črne (*Corvus corone*) –, ki se širijo predvsem v (sub)urbanih območjih. Večanje številčnosti vran je v zadnjih desetletjih sprožilo več težav oz. konfliktov z ljudmi, zaradi česar so (tudi v Sloveniji) vedno pogostejše zahteve po reševanju težav, vključno z izrazitim zmanjšanjem njihovega števila (še zlasti v urbanem okolju). Zaradi pomanjkanja celovitih informacij o sivih vranah v slovenskih mestih, premajhnega poznavanja biologije vrste in nepoznavanja morebitnih načinov za zmanjšanje konfliktov smo v letu 2014 začeli izvajati projekt **Značilnosti, problematika in upravljanje populacij (sive) vrane v urbanem okolju**, s katerim želimo prispevati k boljšemu poznavanju vrste, zmanjšanju konfliktnih dogodkov s prebivalci, a tudi prepoznati ekosistemske vloge vran ter tudi tako prispevati k zmanjšanju stigmatizacije vrste v javnosti.

Kaj vemo o spreminjanju številčnosti (sivih) vran?

Vseevropski trend za obdobje 1980–2009 kaže na znatno (20 %) povečanje števila sivih in črnih vran (EBCC, 2011). V Sloveniji se je ocenjena

številčnost sivih vran z 8.000–12.000 gnezdečih parov v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja (Geister, 1995) po podatkih, pridobljenih v sklopu *Popisa ptic kmetijske krajine*, v obdobju 2007–2010 povečala na 38.000 ± 16.200 gnezdečih parov, letni prirastek je ocenjen v razpo-

nu od kar 109.000 do 271.000 mladičev (Akcijski načrt, 2011). Vendar so te ocene dokaj nenatančne, saj ni bilo, razen Vogrinove študije (1998), pri nas doslej opravljene nobene sistematične raziskave sive vrane. Možnost vključitve lovcev in dragocenih terenskih sodelavcev, ki skladno z zakonodajo tudi upravljajo s sivo vrano, je ostala povsem neizkoriščena.

Obstajajo sicer podatki, da se je pri nas v zadnjem času odstrel sivih vran stalno povečeval; leta 2007 je, npr., znašal približno 3.200 osebkov, leta 2014 pa že več kot 9.200 vran (Lisjak, 2015). Vendar ta trend ne odraža spreminjanja številčnosti vrste, temveč je posledica ciljev upravljanja s sivo vrano v Sloveniji (neprestano povečevanje načrtovanega odvzema z namenom zmanjševanja števila konfliktnih situacij) in posledičnih odzivov upravljavcev lovišč. Čeprav dejanskega števila sivih vran in trendov v Sloveniji trenutno ne poznamo dovolj dobro, pa se v zadnjih desetletjih število vran zagotovo veča v vseh večjih mestih (Vrezec, 2010). V urbanem okolju se po podatkih lovske in

ribiške inšpekcije veča tudi število konfliktov oz. škodnih dogodkov (Marolt, 2014; ustno sporočilo).

Vrane so kot inteligentne in prilagodljive vrste dobro prilagojene na življenje v različnih naravnih in antropogenih habitatih (Crows, 2002; Koce, 2011). Slednje je v veliki meri povezano z njihovo sposobnostjo razmišljanja, ki ga med živalmi presežejo le primati, saj so vrane zmožne predstavljati si in celo predvidovati (Emery in Clayton, 2004; Carroll in Garneau, 2013). Večanje številčnosti nekaterih vrst iz rodu vran (*Corvus*) v urbanem okolju je posledica: (i) odsotnosti plenilskih vrst v urbanih okoljih (Vuorisalo in sod., 2003; Chace in Walsh, 2006); (ii) prilagoditve vran na človekove aktivnosti oz. večje varnosti v mestih, kjer se lov vran ni nikoli izvajal (Knight in sod., 1987; Crows, 2002; Vuorisalo in sod., 2003); (iii) večje ponudbe hrane človeškega izvora v mestih (Soh in sod., 2002).

Vrezec (2010) v zgodovinskem pregledu prisotnosti sive in črne vrane v urbanih območjih Evrope navaja, da sta obe vrsti že od nekdaj naseljevali mesta oz. urbane regije. Zapustili sta jih v 18. stoletju, saj so vrane takrat obravnavali kot velike škodljivke. Vrsti sta ponovno začeli spontano naselitev (rekolonizacijo) mest v Evropi konec 19. stoletja; na območju srednje Evrope je bila ponovna zasedba vran najbolj intenzivna v 20. stoletju in poteka še dandanes. V Sloveniji je intenzivno naseljevanje (zlasti sivih) vran v mesta novodoben pojav, ki se je začel v 80-ih letih prejšnjega stoletja, zdaj pa sive vrane gnezdiijo v večini slovenskih mest (zbrano v *ibid.*).

Konflikti med vranami in prebivalci mest

Večanje števila vran v (pri)mestnih območjih je v zadnjih desetletjih privedlo do pojavljanja vse več težav oz. konfliktov z ljudmi (zbrano v Pokorny in sod., 2014). Med zaznane težave sodijo škoda na premoženju (zlasti na delih stavb, pohištvu in avtomobilih), motenje prebivalcev zaradi krakanja, onesnaževanje mestnih površin z iztrebki. Poročajo tudi o napadih (gnezdečih) vran na prebivalce, vključno z otroki (Marolt, 2014, ustno sporočilo; Ratajc, 2014, ustno sporočilo). Kot zelo moteč dejavnik prisotnosti vran v mestnem okolju prebivalci pogosto navajajo tudi plenjenje gnezd ptic pevk in preganjanje odraslih osebkov manjših vrst ptic, kar lahko, po njihovem mnenju, vpliva na ogroženost teh vrst (Akcijski načrt, 2011; MKO, 2012). V posameznih primerih so motnje za prebivalce oz. konflikti med ljudmi in vranami tako velike/i, da (ne)pristojne občinske službe sprožijo akcije za (pogosto stihijsko) odstranje-

Foto: K. Flejšimon

Sive vrane postajajo vedno pogostejše prebivalke urbanih okolij.

vanje gnezd. Znan je primer iz Brežic, kjer so v letih 2012 in 2013 prebivalci in nekatere službe iz primestnega naselja odstranjevali/e gnezda poljske vrane (*Corvus frugilegus*) (Tucovič, 2013), ki je sicer uvrščena na *Rdeči seznam ptičev gnezdilcev Slovenije* (2002), in sicer kot domnevno izumrla vrsta.

V Sloveniji so v zadnjih letih vedno pogostejše zahteve prebivalcev po bistvenem zmanjšanju številčnosti oz. celo popolni izločitvi vran iz urbanega okolja, zaradi škode na kmetijskih površinah so izražene zahteve po zmanjšanju številčnosti sive vrane nasploh. Tako sta, npr., v letu 2013 lovska in ribiška inšpekcija prejeli več zahtev za rešitev konfliktov, ki so jih povzročile sive vrane. V tistem letu so izdali 45 ureditvenih odločb, in sicer: (i) 34 odločb za odstrel sivih vran zunaj lovne dobe z namenom preprečevanja škode na kmetijskih površinah, pretežno na posevkih koruze in silažnih balah; odločbe so bile izdane v maju in v začetku junija enakomerno v večini regij Slovenije; (ii) pet odločb za odstrel sivih vran z namenom preprečevanja škode v mestnem okolju (v Ljubljani, Cerknici, Kranju) je bilo izdanih v maju zaradi napadov sivih vran na ljudi, škode na objektih in na avtomobilih; (iii) šest odločb z dovoljenjem za odstranitev gnezd sivih vran pred začetkom gnezdenja je bilo izdanih v marcu v Ljubljani (Marolt, 2014; elektronsko sporočilo).

Konflikti, ki se pojavljajo med vranami in prebivalci mest, a tudi ekosistemske vloge vran so podrobno opredeljeni/e v preglednem znanstvenem članku *Pomen in vplivi vran, s poudarkom na sivi vra-*

ni, v (sub)urbanem okolju (Pokorny in sod., 2014), ki je bil v slovenskem jeziku objavljen v 103. številki *Acta Silvae et Ligni* (nekdanji *Zbornik gozdarstva in lesarstva*) in je prosto dostopen na svetovnem spletu (<http://www.gozdis.si/zbg/2014/asetl-103-4.pdf>). Zato v nadaljevanju navajamo le kratek pregled najzanimivejših ugotovitev.

Ptice lahko ocenijo, ali ljudje oz. celo posamezna oseba v nekem trenutku pomeni(jo) splošno grožnjo, na katero se odzovejo z begom (predvsem v populacijah v katere se posega z odstrelom; sposobnost prepoznavanja vran dobro poznamo tudi lovci) oz. ali človek pomeni grožnjo njihovim mladičem. V zadnjem primeru se odzovejo z obrambnim, tj. agresivnim vedenjem (Clucas in Marzluff, 2011). Vrste, ki gnezdiijo večkrat na leto, izkazujejo nižjo stopnjo napadalnega (agresivnega) branjenja gnezd, saj se s tem poveča verjetnost preživetja staršev; nasprotno pri vrstah, ki gnezdiijo enkrat na leto, starši vložijo več energije v obrambno vedenje. Vrste, ki imajo zaprto gnezdo (npr. duplarji), izkazujejo manj napadalno vedenje kot vrste, ki imajo odprto gnezdo (Morrison in sod., 2006); med slednje sodi tudi siva vrana.

Različne vrste ptic branijo gnezda pred različnimi vrstami živali. Določene vrste branijo gnezdo le pred plenilci iz zraka oz. drugimi vrstami ptic; spet druge branijo gnezda tudi pred sesalci in ljudmi (Morrison in sod., 2006). Slednje je značilno tudi za sivo vrano (Takenaka, 2003; Kelsey, 2010), ki človeka dojema kot plenilca v času gnezdenja (Montgomery in Weatherhead, 1988; Temple, 1989;

Morrison in sod., 2006). Obrambno vedenje staršev se veča s starostjo mladičev (Redondo, 1989), kar je povezano s »teorijo starševskega prispevka (investiranja)« (Trivers, 1977). Ta povezuje jakost napadalnega vedenja staršev s količino energije, ki so jo že prispevali vzrejo zaroda. Posledično se z doraščanjem zaroda zelo povečuje intenzivnost branjenja gnezda (Temple, 1989), kar so ugotovili tudi pri vranah, ki najintenzivneje branijo gnezda v času, ko se mladiči že učijo leteti (Mwinyi in Said, 2009).

Marzluff in Angell (2005) za ameriško vrano (*Corvus brachyrhynchos*) ugotavljata, da so vrane v mestih v okolici svojih gnezd napadalnejše do ljudi kot na podeželju. Slednje je povezano s tem, da so vrane v mestu izgubile strah pred človekom in ga torej ne jemljejo kot splošno nevarnost, saj z njim nimajo negativnih izkušenj. Tako so bolj drzne kot njihove sorodnice s podeželja, ki imajo priučen strah do človeka zaradi lova nanje in si gnezd ne upajo braniti z enako jakostjo (Temple, 1989).

ki se je navadno sprehajal z udomačeno vrano. Marzluff in sod. (2010) trdijo, da so sive vrane sposobne prepoznavati človekov obraz. V primeru negativne izkušnje si lahko »nevarnega človeka« zapomnijo tudi za več kot dve leti, ga v primeru ponovnega opažanja glasno nadlegujejo, preletavajo ter se medsebojno opozarjajo na nevarnost. Dokazano je bilo tudi, da vrane prepoznajo k njim usmerjen človekov pogled, ki ga razumejo kot grožnjo in v takšnem primeru prej odletijo (Clucas in sod., 2013).

Vrane so lahko tudi pomemben povzročitelj onesnaženja okolja z iztrebki in odvrženimi organskimi odpadki (De Grazio, 1978; Johnson, 1994; Crows, 2002). Zaradi oportunističnega načina življenja so ugotovile, da je pomemben delež odpadkov v smeteh zanje odlična hrana. Ko brskajo po smeteh, pobirajo hrano in jo nosijo mladičem, ustvarjajo veliko nesnage na območjih smetnjakov oz. kontejnerjev ter tudi drugod v mestih (Takenaka, 2003). Večje jate vran, ki v mestih prenočujejo na drevju, z iztrebki

pritožujejo tudi nad hrupom, ki ga različne vrste vran povzročajo v nočnem času (Brook in sod., 2003; Vuorisalo in sod., 2003) oz. predvsem v zgodnjih jutranjih urah (Gorenzel in Salmon, 1992).

Najpomembnejše težave, ki v Sloveniji trenutno otežujejo ustrezno upravljanje s sivo vrano v (urbanem) okolju, so: (i) premajhno poznavanje prisotnosti, številčnosti in populacijskih trendov sive vrane v mestih in tudi v Sloveniji na sploh; (ii) nepoznavanje ekologije (sivih) vran, njihovih ekosistemskih vlog in medvrstnih odnosov v urbanem okolju; (iii) večanje števila konfliktnih dogodkov z ljudmi ob hkratnem pre slabem poznavanju vzročnih dejavnikov, ki privedejo do njih; (iv) pomanjkanje podatkov o učinkovitosti različnih metod in ukrepov za lokalno zmanjšanje številčnosti vran ter predvsem za zmanjšanje števila konfliktov z ljudmi; (v) stihijsko reševanje težav, ki lahko ima ob posploševanju problematike negativne vplive tudi na zavarovane vrste, npr. na poljsko vrano; (vi) stigmatizacija sive vrane kot neželene in škodljive vrste. Zato so se na *Direktoratu za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo* v letu 2014 odločili, da resornemu ministrstvu predlagajo izvedbo ciljnega raziskovalnega projekta, namenjenega sistematičnemu prepoznavanju in reševanju težav, povezanih s sivo vrano v urbanih območjih Slovenije.

Namen raziskovalnega projekta

Razen kratkega zgodovinskega pregleda o pojavljanju sivih in črnih vran v urbanem okolju Slovenije (Vrezec, 2010) in obsežnega pregleda tuje literature o pomenu in vplivih (sivih) vran v urbanem okolju (Pokorny in sod., 2014) v domači strokovno-znanstveni literaturi ni mogoče najti podatkov, ki bi potrjevali oz. celo ovrednotili vplive vran na ljudi, družbo oz. ekosisteme. Zato želimo z izvedbo projekta: (i) ugotoviti številčnost sive vrane v Sloveniji, s poudarkom na urbanih okoljih večjih mest, kjer bomo sočasno ugotavljali tudi številčnost drugih vrst iz rodu vran – črne vrane, poljske vrane in kavke (*Corvus monedula*); (ii) proučiti biologijo in vedenjske vzorce (teritorialnost, socialno organiziranost, prostorsko obnašanje, prehrano itn.) »urbanih« sivih vran v primerjavi z »neurbanimi« vranami; (iii) ugotoviti vpliv sive vrane (plenjenje) na populacije preostalih vrst ptic; (iv) prepoznati težave, ki jih povzročajo vrane v mestih, in vzpostaviti osnovo (platformo) za sprotno *on-line* beleženje tovrstnih dogodkov; (v) v praksi preizkusiti različne ukrepe za reševanje težav, ki nastajajo v odnosu vrane–človek, in pripraviti predloge, protokole in strokovne podlage za vpeljavo ustreznih metod/ukrepov v prak-

Foto: K. Flašjman

Vrane so zaradi svojega oportunističnega načina življenja ugotovile, da so smeti odlična hrana, s čimer povzročajo precej dodatne nesnage v mestih.

Sive vrane lahko nadlegujejo ali napadejo ljudi, ki ne pomenijo neposredne grožnje za njihove mladiče, temveč imajo z njimi določene predhodne negativne izkušnje. Vrane so namreč sposobne posameznega in skupinskega učenja ter velikokrat živijo v bližini ljudi, ki imajo do njih bodisi zelo pozitiven bodisi zelo negativen odnos (Marzluff in sod., 2010). Lorenz (1961) je že v petdesetih letih prejšnjega stoletja poročal o nadlegovanju sivih vran povsem določenega moškega,

onesnažujejo vrtove, sprehajalne poti, hiše in avtomobile, parkirane pod njihovimi prenočišči (Gorenzel in Salmon, 1992; Brook in sod., 2003; Vuorisalo in sod., 2003). Pereča težava, povezana z vranami na območjih, kjer je čista voda omejena dobrina, je onesnaženje vodnih virov z iztrebki in odvrženimi odpadki, zaradi česar je lahko ogroženo tudi zdravje ljudi (Gorenzel in Salmon, 1992; Johnson, 1994; Crows, 2002; Mwinyi in Said, 2009). Prebivalci mest se pogosto

so; (vi) pripraviti program obveščanja/izobraževanja ljudi o (sivih) vranah in njihovih življenjskih navadah ter opraviti izobraževalno kampanjo za povečanje strpnosti ljudi do vran.

Kaj nameravamo v projektu početi/raziskovati?

Ugotavljanje številčnosti (sive) vrane v Sloveniji (s poudarkom na urbanih okoljih)

V tem delu projekta bomo ugotavljali prisotnost, številčnost in gnezditvene gostote sivih vran in drugih vrst vran v večjih slovenskih mestih. Opravili bomo spomladanske popise s kartiranjem gnezd oz. gnezdečih parov in štetje osebkov v vseh letnih časih. Prisotnost in številčnost sivih vran bomo ugotavljali tudi zunaj mestnih okolij, saj »urbane« sive vrane del svojih aktivnosti opravljajo tudi zunaj mest, zato je tako za poznavanje populacijskih trendov in ekologije vran v mestih in tudi za izvedbo nekaterih ukrepov za zmanjšanje konfliktnih dogodkov z vranami potrebno dobro poznavanje biologije vran tudi zunaj urbanega okolja. Pri slednjem bo zelo dobrodošla tudi pomoč lovcev.

O rezultatih projekta vas bomo obveščali v glasilu *Lovec*, najbolj aktualne informacije boste lahko našli na spletni strani projekta: <http://www.ericco.si/vrane>. O vranah želimo dobiti čim več informacij tudi s terena, zato bo na tej spletni strani objavljen tudi obrazec, kamor boste lahko vsi zainteresirani vpisovali svoja opazanja vran in tako pripomogli k čim boljšemu poznavanju sivih vran v Sloveniji. Že sedaj se vam zahvaljujemo za sodelovanje!

Vsi, ki bi želeli o raziskavi izvedeti kaj več ali dobiti natančnejše informacije glede sodelovanja, lahko to sporočite sodelavki Katarini (katarina.flajsman@gozdis.si; 040/574-718).

Biologija in vedenjski vzorci sivih vran

Poznavanje biologije in vedenjskih vzorcev sivih vran je izjemno pomembno z vidika razumevanja in reševanja problematike vran v urbanem okolju, saj so konflikti z ljudmi povezani prav z vedenjem vran. Različne težave so namreč vezane zlasti na razlike v socialni sestavi vrste oz. jat. Tako, npr., teritorialne vrane napadajo ljudi v času gnezdenja (Takenaka, 2003; Kelsey, 2010), vrane v jatah pa lahko povzročajo predvsem premoženjsko škodo in onesnažujejo okolje (Brook in sod., 2003; Vuorisalo in sod., 2003). Biologijo in vedenjske vzorce sivih vran bomo proučili s/z: (i) pomočjo odlova

in telemetrije sivih vran v (predvidoma dveh) slovenskih mestih; (ii) neposrednim opazovanjem vran oz. njihovega obnašanja, socialnega vedenja, prehranjevanja, reakcij na ljudi itn.; (iii) pomočjo 24-urnega snemanja z infrardečimi kamerami v različnih časovnih obdobjih.

V tem sklopu bo morda najbolj zanimivo telemetiranje večjega števila osebkov sivih vran, ki ga bomo opravili v obdobju april 2015 – junij 2016. S pomočjo telemetrije (po Marzluff in sod., 2001) bomo ugotavljali prostorske značilnosti in vedenjske vzorce, še zlasti bomo proučili rabo prostora »mestnih« in »primestnih«

Foto: K. Flašman

Iztrebki vran so na lokacijah njihovih prenočišč velika estetska in higienska težava.

vran oz. prehajanje vran med mestnim in zunajmestnim okoljem. Vedenjske vzorce sivih vran v mestih bomo spremljali tudi s pomočjo snemanja njihovih aktivnosti z mikrokamerami, mislečimi na nekaj odlovljenih ptic.

Ugotavljanje plenilskega vpliva vran(ov) na preostale vrste ptic

Plenilski pritisk sive vrane in vranov drugih vrst na ptice v (sub)urbanem okolju smo bomo proučili s/z: (i) študijem literature in pripravo preglednega znanstvenega članka na to temo (Pokorny in sod., 2014); (ii) neposrednim ugotavljanjem absolutnega in relativnega pomena vran kot plenilcev ptičjih gnezd s postavitvijo in spremljanjem plenjenja umetnih gnezd; (iii) ugotavljanjem prisotnosti, vrstne raznolikosti in uspešnosti gnezdenja preostalih vrst ptic v okolici gnezdišč in prenočišč sivih vran.

V tem sklopu bomo med drugim opravili nadzorovan poskus z umetnimi gnez-

di, in sicer za talne gnezdilce in tudi gnezdilce grmovnega sloja (glej Zanette, 2002; Olsen in Schmidt, 2004). V umetnih gnezdih bomo uporabili prepeličja in fazanja jajca; z izborom jajc in položaja umetnih gnezd bomo hlinili (simulirali) gnezdenje različnih vrst ptic. Kontrolno plenjenja oz. vrste plenilca, ki je oplenil določeno gnezdo, bomo na izbranih gnezdih spremljali z uporabo infrardečih kamer oz. fotopasti. V primeru umetnih gnezd talnih gnezdilcev bomo uporabili tudi peščene blazine, ki jih bomo postavili okrog gnezd z namenom registracije sledi morebitnega plenilca (po Pokorny, 1999).

Tako bomo ovrednotili relativni pomen plenjenja sivih vran in preostalih vrst iz družine vranov v primerjavi s plenilskim pritiskom preostalih vrst plenilcev, kot so male zveri (vključno z domačimi živalmi) na gnezditvenih uspeh različnih vrst ptic (Richmond in sod., 2011).

Prepoznavanje težav, ki jih povzroča siva vrana v mestih

V tem sklopu bomo natančno proučili in poskušali poiskati vzročno-posledične povezave za prejšnje zabeležene primere prijav konfliktov med človekom in sivo vrano v mestnem okolju, ki jih beleži lovska inšpekcija oz. so v podatkovnih bazah *Zavoda za gozdove Slovenije*. Za obdobje zadnjih pet let bomo iz sredstev javnega obveščanja zbrali čim več zapisov o pojavu konfliktnih dogodkov med (sivimi) vranami in prebivalci v mestih. Vzpostavili bomo tudi *on-line* dostopno osnovo za sprotne beleženje tovrstnih dogodkov. V ta namen bomo pripravili

spletno stran oz. novo podatkovno bazo, v katero bo vnesen vsak zaznan konflikt s sivo vrano in drugimi vrstami vran v urbanem okolju; prilagojena oblika vnosa bo omogočena tudi širši javnosti.

V mestih, kjer bomo proučevali populacije (sivih) vran, bomo opravili javnomnenjsko anketo o poznavanju te(h) živalske(ih) vrste in o odnosu ljudi do vran (po Birding, 2014). Mnenje prebivalcev izbranih mest o dojemanju vran v urbanem okolju bomo raziskali s pomočjo standardnih kvantitativnih metod za raziskovanje stališč. Pri končnem vrednotenju bomo analizirali in interpretirali stališče urbanega prebivalstva na splošno in ločeno stališče prebivalcev, ki živijo v neposredni bližini znanih gnezdišč ali prenočišč (sivih) vran.

Težava, ki jo povzročajo sive vrane v mestnem okolju, so lahko tudi iztrebki, s katerimi onesnažujejo sprehajalne poti, hiše, avtomobile, drevesa itn. (Brook in sod., 2003; Vuorisalo in sod., 2003). V vseh letnih časih bomo ocenili, kolikšen je dejanski prispevek sivih vran k čezmernemu onesnaževanju mestnega okolja z dušikom in fosforjem, in sicer z ugotavljanjem vsebnosti omenjenih elementov/spojin v iztrebkih. Pomembnejša škoda, ki jo vrane povzročajo v mestih, je škoda na avtomobilih zaradi onesnaževanja z iztrebki (Akcijski načrt, 2011). Zato bomo opravili kontroliran poskus vpliva iztrebkov sivih vran na avtomobilsko karoserijo in ovrednotili, ali gre predvsem za estetsko težavo ali dejansko nastajajo poškodbe karoserije oz. laka.

Preizkus nekaterih ukrepov za zmanjšanje konfliktov med vranami in prebivalci mest

Možnosti reševanja težav, ki nastajajo pri odnosih (siva) vrana – človek v urbanem okolju, bomo iskali prek naslednjih vzvodov: (i) zmanjševanje številčnosti oz. odpravljanje vzrokov povečevanja številčnosti sive vrane v urbanih okoljih; (ii) ukrepi za odvracanje/odganjanje sivih vran; (iii) odpravljanje vzrokov za nastanek premoženjskih škod; (iv) osveščanje in izobraževanje ljudi. Pred preizkusom katerega koli ukrepa v praksi bomo proučili zakonske možnosti, tudi primerjalno z zakonskimi rešitvami v drugih evropskih državah, in preskusili/testirali družbeno sprejemljivost različnih ukrepov za zmanjševanje številčnosti in odvracanje sivih vran. Družbeno sprejemljivost ukrepov bomo preverjali z anketiranjem prebivalcev, in sicer tako prijaviteljev škodnih primerov/napadov kot tudi naključno izbranih oseb.

Opravili bomo preizkus učinkovitosti nekaterih znanih ukrepov za zmanjšanje številčnosti in odvracanje sivih vran (zbrano v Johnson, 2005; Crow Damage, 2008;

Mwinyi in Said, 2009), ki so pri nas dovoljeni in jih bomo predhodno (na podlagi študija literature) ocenili za potencialno učinkovite. Tako bomo, npr., skušali preveriti učinkovitost in še zlasti selektivnost kletk/pasti za odlov sivih vran (Moran, 1991; Johnson, 2005; Tsachalidis in sod., 2006), ki jih bomo namestili na obrobje izbranih mest (praviloma na smetišča). Preverili bomo zlasti, ali so kletke lahko vprašljive z vidika neselektivnega odlova oz. tveganja za naključni ulov drugih vrst ptic, ki bi jih kasneje sive vrane v kletki lahko napadle in poškodovale/pokončale. Stopnjo tveganja za zahajanje drugih vrst ptic v kletke bomo preskusili tudi z različnimi prilagojenimi načini odlova, npr. z uporabo magnetofona z vrtnim krakanjem (glej Conover, 1985; Bomford in O'Brien, 1990; Akcijski načrt, 2011). Vse odlovljene vrane bomo z namenom ugotavljanja njihovih prostorskih značilnosti obročkali z obročki različnih barv, posamezne ptice bomo opremili tudi s telemetričnimi oddajniki.

Za zmanjšanje števila napadov sivih vran na ljudi oz. zmanjšanje verjetnosti gnezdenja vran na neženih mestih bomo v spomladanskem času oz. v obdobju gnezdenja vran preizkusili učinkovitost različnih ukrepov, npr.: (i) zmanjševanje primernosti gnezditvenih habitatov z močnejšim obžaganjem dreves in redčenjem gostote vej (po Crows, 2002; Johnson, 2005; Link, 2005); (ii) različne metode odvracanja, kot so zvočna odvracala, silhuete ali kadavri ptic (po Crows, 2002; Johnson, 2005; Mwinyi in Said, 2009). Pripravili bomo tudi predloge oz. protokole za učinkovitejšo, hitrejšo in enostavnejše reševanje težav ob pojavljanju napadov vran na ljudi oz. za zmanjšanje škode, pri čemer bomo upoštevali tudi primere dobrih praks iz tujine.

Obveščanje ljudi o (sivih) vranah in njihovih življenjskih navadah

Upravljanje z urbanih populacijami sivih vran lahko umestimo v sklop družbeno-znanstvenih tem, v katerih naravoslovne vede sicer ponujajo operativne rešitve, končne odločitve pa na podlagi dojemanja sprejemljivosti nekega ukrepa ali sklopa ukrepov sprejemajo posamezniki, različni upravni organi ali kar celotna skupnost, ki pa praviloma nima ustreznih informacij in znanja. Odločitve mnogokrat ne temeljijo na logično-racionalnih temeljih, zato je treba prepoznati stopnjo sprejemljivosti posameznih ukrepov in dejavnike, ki delujejo bodisi kot spodbujevalci ali zaviralci aktivnosti ali sklopa aktivnosti. Informacije bomo pridobivali s posebej za to raziskavo pripravljenimi vprašalniki in njihovo statistično analizo. Na podlagi zbranih informacij bomo pripravili vsaki ciljni skupini prirejene izobraže-

valne module, ki bodo osvetlili temeljne pomisleke upravljanja s populacijo sive vrane v mestnem okolju in bodo podlaga za kasnejše racionalno sprejemanje ustreznih upravljaljskih odločitev. Drugi sklop dejavnosti bo namenjen pripravi gradiv za tiste, ki bodo sprejemali odločitve in bo med drugim ponujal orodja za razrešitev morebitnih konfliktov v skupnosti, ki bi lahko nastali ob udejanjanju programa kontrole populacije.

Vzporedno bo potekal tudi širši program informiranja in ozaveščanja ljudi. Neprestano izobraževanje oz. obveščanje o vranah bomo, poleg objav v medijih, opravljali tudi prek namenske spletne strani, na kateri bomo mesečno posredovali in ažurirali podatke o lastnih raziskovalnih ugotovitvah, biologiji in vedenjskih navadah (sivih) vran, ekosistemski vlogi in morebitnih konfliktih z ljudmi; objavljeni bodo tudi nasveti, kako prebivalci mest in podeželja lahko sami prispevajo k zmanjševanju konfliktov z vranami. Upamo in želimo si, da bomo z vsemi naštetimi aktivnostmi prispevali k zmanjšanju konfliktov med vranami in prebivalci pa tudi k večji sprejemljivosti teh pomembnih domorodnih vrst v širši družbi.

(Seznam virov je na voljo pri avtorjih prispevka.)

Doc. dr. Boštjan Pokornj^{1,5,6}

Dr. Ida Jelenko¹

Doc. dr. Samar Al Sayegh Petkovšek¹

Prof. dr. Klemen Jerina²

Prof. dr. Ivan Kos²

Dr. Hubert Potočnik²

Doc. dr. Andrej Sovinc³

Prof. dr. Franc Janžekovič⁴

Prof. dr. Andrej Šorgo⁴

Katarina Flajšman⁵

Projekt **Značilnosti, problematika in upravljanje populacij (sive) vrane v urbanem okolju** bo potekal v obdobju od 1. 7. 2014 do 30. 6. 2016, in sicer v sklopu Ciljnega raziskovalnega programa (CRP) *Zagotovimo si hrano za jutri*. Izvedbo projekta z oznako V4-1437 financirata *Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano* ter *Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS*, izvaja pa ga konzorcij v sestavi: *Inštitut za ekološke raziskave ERICo Velenje¹*, *Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani²*, *Znanstveno-raziskovalno središče Univerze na Primorskem³*, *Fakulteta za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru⁴*, *Gozdarski inštitut Slovenije⁵* in *Visoka šola za varstvo okolja Velenje⁶*.

Foto: B. Leskovic

Skupina samcev velikega kuduja v kritju afriškega grmičevja

Lovstvo in divjad v Republiki Južna Afrika

Zgodovinska izhodišča Republike Južne Afrike

V slovenskih medijih to deželo, v kateri sem na lovu prebil pet dni, pogosto napačno imenujejo tudi **Južnoafriška republika** (ali skrajšano **JAR**), kar je pravzaprav njeno ime iz drugega obdobja, polovice 19. stoletja, ko so jo imenovali *Zuid-Afrikaansche Republiek (ZAR)*, kar bi pomenilo *Republika na skrajnem jugu Afrike*. Pogosto jo imenujemo kar **Južna Afrika**. Na severu dežela meji na Namibijo, Bocvano in Zimbabve, na severovzhodu na Mozambik in Svazi, medtem ko je v me-

jah Južne Afrike v celoti tudi Neodvisna kraljevina Lesoto. Južno Afriko na zahodu obliva Atlantski ocean, na vzhodu pa Indijski. Kot mi je povedal poklicni lovec (*profesional hunter*), ki so mi ga določili za osebno vodstvo na lovih, **Jaco Prinsloo** (visok, močan, drobnopegasti belopolti in rdečelasi potomec nizozemskih priseljencev – Burov), je v Južni Afriki kar enajst uradnih jezikov, po čemer se uvršča takoj za Indijo. Prebivalci v okolici Port Elizabetha se med seboj pogovarjajo v afrikanščini. V tem jeziku so se med seboj pogovarjali tudi vsi poklicni lovci naše lovske skupine. Sicer pa je tam mogoče

slišati tudi angleščino, ki smo jo najpogosteje uporabljali v pogovorih z drugimi lovskimi gosti, *zuluščino*, ko se pogovarjajo z domorodnim črnopoltim prebivalstvom, ali pa tudi *koščino*, *svazijščino*, *ndebeščino*; ponekod uporabljajo tudi *južni* in *severni* jezik *sotho*, pa *tsongo*, *tsvano* in *vendo*.

V Južni Afriki živi eden najstarejših narodov v Afriki. Ko so tja leta 1652 prispeli najprej nizozemski kolonisti, je bilo območje Južne Afrike naseljeno s plemeni *Khoi*, *San*, *Xhosa*, *Zulu* in drugimi domorodnimi plemeni. Toda pritisk Združenega kraljestva, ki je želelo utrditi svoj vpliv na

tem območju, je nato botroval dvema angleško-nizozemskima vojnoma in burski vojni. Leta 1910 so se štiri glavne republike v regiji združile v Južnoafriško skupnost (unijo). Leta 1931 je postala Južna Afrika suveren »dominion« pod britansko krono, leta 1961 pa se je osamosvojila kot republika.

Potomci belih kolonistov so ostali manjšina med izvornimi Afričani. Kljub temu so belci dolgo ohranjali svojo nadvlado z vrsto surovih apartheidskih zakonov, ki so deželo delili na rasni podlagi. Sistem apartheida je v drugi polovici 20. stoletja naletel na vse večje nasprotovanje tujine, kar je

Rezervat Frontier Safaris, kjer smo lovili, je v vzhodnem delu Kapskega polotoka, na skrajnem jugu Afrike in v bližini pristanišča Port Elizabeth.

vodilo v širše sankcije, naraščajoč nemir in zatiranje črne prebivalstva s strani vlade, ki jo je vodila Nacionalna stranka. Leta 1990 je vlada začela pogajanja o mirnem prenosu oblasti na črnsko večino, ko je dovolila delovanje *Afriškega narodnega kongresa (ANC)* in drugih levičarskih organizacij in je po sedemindvajsetih letih iz zapora izpustila **Rolihlahlo »Nelsona« Mandelo**. Apartheidsko zakonodajo so postopno umaknili iz ustavnih listin in leta 1994 so bile razpisane prve večrasne volitve. Prepričljivo jih je dobil ANC, ki je od takrat na oblasti. Zdaj je nadzor države pretežno v rokah črnske večine, bela manjšina pa še vedno ostaja vplivna na poslovnem področju. Južna Afrika je upravno razdeljena na devet provinc (vsaka s svojim upravnim središčem): Zahodna Kaplandija (Cape Town), Severna Kaplandija (Kimberley), Vzhodna Kaplandija (Bisho), Kwa-Zulu-Natal (Ulundi), provinca Svobodna država (Bloemfontein), Severozahodna provinca (Mafikeng), Gauteng (Johannesburg), Mpumalanga (Nelspruit) in Limpopo (Polokwane). Glavno mesto Južne Afrike je Pretoria (v upravnem pomenu), v zakonodajnem je to Cape Town in v sodnem Bloemfontein. Sicer pa je na splošno Johannesburg največje južnoafriško mesto. V Južni Afriki je valuta južnoafriški rand (R ali ZAR).

in rastlinstvom je tudi mnogo geografskih ras in podvrst), med katerimi so nekatere zelo številčne. Tam živijo tudi redke in ogrožene vrste. Nekaterih žal ni več (od velikih je ena takšna npr. izumrla zebra quaga). V Južni Afriki so obsežna območja polpuščavskega grmovja in travišč, zato bi morda kdo menil, da je, v nasprotju z resnico, revna z rastlinstvom. Čeprav do danes zaradi človeka spremenjena narava je tam še veliko območij prvobitnih travnikov, ki so porasli s kratkim rastjem in z več kot šestdesetimi vrstami trav, ki dajejo hrano mnogim rastlinojedom. To je obenem tudi najprimernejše območje za opazovanje ptic, ki ponuja opazovanje izjemnega števila vrst. Zato imajo tudi zelo dobro razvito mrežo posebnih

tudi za kaj manjšega – velikega; za manjše živali. Ker pa ljudje nismo enakih misli in želji, si nekateri veliki ljubitelji živali in naravoslovci tam lahko ogledajo tudi »majhnih pet«: kapsko slonjo rovk (angl.: elephant shrew), antilona ali levjo mravljo (angl.: ant lion), ki je v bistvu žuželka iz družine Myrmeleontidae, večjega hrošča iz družine skarabejev, nosorožca (*Oryctes nasicornis*) (angl.: rhinoceros beetle), ptiča bivoljega tkalca (*Bubalornis niger*) (angl.: buffalo weaver) in leopardjo želvo – kornjačo (*Stigmochelys pardalis*) (angl.: leopard tortoise), ki je značilna za savane vzhodne Capea in ki sem jo tudi sam dvakrat videl na svojih lovskih pohodih. Zelo blizu parka Pumba je slonji park Ad-do, proti severovzhodu

zabeležil, nekaj pa sem jih našel tudi v četrti dopolnjeni izdaji knjige z naslovom *Game Ranch Management* (2002), ki jo je uredil J. du P. Bothma.

Zdajšnja farmska industrijska reja divjadi na afriških rančih (farmah) je sočasno zelo dobro razvila tudi lovsko dejavnost, še posebno **lovski turizem**. Zato sta obe dejavnosti tesno povezani in skupaj pomenita pomemben vir glavnih ali dodatnih prihodkov velikih zasebnih lastnikov zemljišč. Veliko je odvisno tudi od velikosti zemljišč in habitatnih tipov (rastlinja) v njih. V letu 1990 je npr. južnoafriška lovsko industrija po grobih ocenah ustvarila 100 milijonov R (južnoafriških randov) prihodka (1 R = 0,089 USD). Okrog 37 % ocenjenega prihodka od lova je redno pristalo

Značilen razgiban habitat Highvelde, kjer smo lovili beločele antilope.

Domači in tujski lov v Južni Afriki

Suhi, zimski meseci (od maja do oktobra) so najboljši za safari lov in opazovanje divjih živali. V Južni Afriki naletimo na veliko vrst domorodnih živali; od velikih do majhnih rastlinojedih sesalcev (prežvekovalcev in neprežvekovalcev), vsejedov, mesojedov (zveri), do žužkojedov, primatov, ptic, plazilcev dvoživk in vseh drugih živali navzdol po zoološki sistematski lestvici. Vse tamkajšnje živali so tesno odvisne od tamkajšnjega okolja in ekoloških razmer, v katerih živijo (med živalmi

ornitološko opazovalnih poti in razvit t.i. »ptičji turizem« (*bird watching*). To je dejavnost, ki je tesno povezana z dopolnilno dejavnostjo posameznih zasebnih rančev, kot je lov ali fototurizem. Ogledal sem si zasebni rezervat divjega živalstva Pumba v bližini Alicedala z glavno znamenitostjo: zelo redkim belim levom. V pogovorih o afriškem živalstvu in lovu najpogosteje omenimo »velikih pet« (slon, bivol, lev, leopard in nosorog), ki si jih vsi želijo ogledati v njihovem okolju. Lahko si jih ogledamo tudi v Pumba parku; redki obiskovalci pokažejo zanimanje

od Port Elizabeth pa znameniti rezervat z afriško divjadjo Shamwari, ki ga poznamo s TV-oddaji.

Vsak večer po končanem lovu in večerji, ko smo v krogu posedali ob ognju velike bome in ko so proti koničastemu nekritemu stebričastemu stropu švigali posamezni plameni iz velikega sredinskega kurišča, ko smo lahko sočasno skozi strop bome na temnem, a jasnem nebu videli tudi zvezde, so nam poklicni afriški lovci Frontier Safaris povedali marsikaj zanimivega o lovu in lovstvu v Republiki Južni Afriki. Nekaj podatkov sem si

v žepih lastnikov rančev, 32 % denarja so dobile osebe, ki se ukvarjajo s trženjem lovske ponudbe (*outfitterji*), preostali del pa njihovi poklicni lovci (*professional hunters*). Leta 1989 je bil npr. znesek denarja, ki je izviral od tujskega lovnega turizma, ocenjen na 55 milijonov R. Ta izkupiček se je v naslednjih petih letih na leto le še večal za 3,5 %. Samo od leta 1983 do 1998 so tuji lovski gosti prihodek od lova vsako leto povečali še za 48 milijonov R (predvsem to velja za severno provinco Limpopo), kjer je bilo v omenjenem obdobju ustanovljenih

precej novih zasebnih rančev z divjadjo. Leta 2000 so letni priliv denarja od vseh oblik trajnostne rabe in drugih oblik trženja naravnih virov v Južni Afriki ocenili na okroglo 650 milijonov R. V letu 2001 je prispevek samo od lovske industrije znašal že 840 milijonov R, od katerih so ga kar 60 % prispevali lokalni lovci (J. du P. Bothma, 2002). Odločilna prednost, ki je povezana z lovno industrijo in lovom, so mi povedali moji sogovorniki, je opazno izboljšanje splošne naravovarstvene zavesti prebivalstva in skrbi za divje živali ter njihove življenjske habitate.

Tuji lovci že tradicionalno zelo radi obiskujejo Južno Afriko (v zadnjem letu so imeli sicer veliko odpovedi zaradi izbruha ebola v Z Afriki, kajti očitno so nekateri njihovi potencialni tuji gosti zelo slabo seznanjeni o dejanskem območju razširjenosti). Tamkajšnji *outfitterji*, ki tržijo razpoložljive odstrelne kvote, tuje lovce delijo na dve glavni skupini: severnoameriške lovce in evropske lovce. Slednje predstavljajo predvsem lovci iz Nemčije in Španije, toda v zadnjih letih opažajo tudi vedno večje zanimanje lovcev pretežno iz azijskih in tihomorskih dežel. Najbolj zaželene trofeje za tuje lovce so spiralasto zaviti rogovi velikega kuduja, volovske antilope/ elanda, dolgi rogovi oriksa/južnoafriške bajze (pasane), progasta koža nižinske/burchellove zebre, lirasti rogovi samca impale (koža samice), beločele in belonose antilope/dorkasa, skokonoge gazele/skočiča in seveda veliki brusilci in čekani svinje bradavičarke.

Po ugotovitvah Turističnega urada Južne Afrike tuji lovci obiščejo to državo predvsem zaradi ugodnega menjalnega tečaja, dobre medicinske oskrbe v primeru bolezni ali poškodb, dokaj visokega standarda prebivalstva, v nekaterih območjih z velikopovršinskimi ranči z divjadjo pa zaradi razpoložljivosti lova na »velikih pet«, tudi kakovostne strokovne lovske ravni vodenja

in upravljanja z divjadjo, strokovno vodenega požigalnega sistema vzdrževanja rastlinja/habitatov, ki je prehranska osnova rastlinojede divjadi, zaradi značilnih izdelkov iz mesa divjadi ter ne nazadnje zaradi ustrezne številčnosti nekaterih domorodnih lovnih vrst, ki so bile že skoraj iztrebljene.

Poudariti pa je treba, da tam nikakor ne lovijo samo tuji lovni gosti, pač pa tudi okroglo armada 200.000 lokalnih domačih lovcev. Lastniki rančev z divjadjo poskrbijo tudi za zadovoljitev njihovih lovnih interesov. Nekateri lokalni lovci so pripravljavci tradicionalnih sušenih mesnih rezin *biltong** iz mesa nekaterih živali, drugi pa se zanimajo za odkup sveže divjačine (*venison*). A opaziti je, da so ponekod slednji pred tistimi lovci, ki lovijo predvsem zaradi lovskih trofej in ki za trofejne odstrelne plačujejo veliko več (meso jim je postranska stvar) nekoliko zapostavljeni.

Lokalne podeželske skupnosti rade sprejemajo v odkup svežo divjačino, ki je, kot sem opazil, vedno pomembnejše, zdravo in naravno tržno blago. Divjačino, prav tako tudi kože in druge dele, ki ostanejo od uplenjene divjadi, uspešno tržijo nekateri lastniki na svojih rančih, ki se (vsaj veliki posestniki) sami ukvarjajo s trženjem lovnih kvot (lovnim turizmom) ali pa jih dajejo v zakup posrednikom (*outfitterjem*). V letu 1991 je npr. južnoafriško lovstvo samo od prodaje mesa divjadi zabeležilo 68 % prihodka od celotnega prihodka južnoafriške industrije z divjadjo (preostalo je trgovanje z živo divjadjo

* *Biltong* (slovensko: suhe mesne/prekajene rezine) so oblika na zraku sušenega (in prekajenega) mesa, ki je tradicionalna domača specialiteta Južne Afrike. Beseda izvira iz holandske besede *bil* - (»zadek«) in *tong* - (»trak« ali »jezik«). Za pripravo teh mesnih rezin uporabljajo na afriških divjačinskih farmah različne zvrsti mesa; od divjačinskega mesa do filetov iz nojevega mesa. Značilno jih pripravljajo iz rezin surovega mesa – filetov, ki jih razrežejo na ozke trakove, tako da sledijo poteku mišičnih vlaken, ali pa iz ploščatih kosov/rezin mesa. Zelo so podobne govejim *jerky*-em in so oboji (nemalokrat) tudi primerno začinjeno suho meso. Toda, *biltong* so tanjše rezine, debele največ do 25 mm, medtem ko so rezine *jerky* širše, do 30 mm. *Biltong* tudi nimajo sladkobnega okusa, kot ga občutimo pri *jerky*. – Op. avt.

za naseljevanje in turistični ogledi živali v parkih/rezervatih). Trženje mesa afriške divjadi in večje prihodke od tega je tudi dandanes mogoče še pospeševati, trdijo poklicni lovci, če bodo oblasti v prihodnje dovolile opravljati omejen selektivni odstrel v večjih čredah afriške velike rastlinojede divjadi tudi zgodaj pozimi; seveda v odvisnosti od tedaj najustrežnejših sezonskih odkupnih cen mesa in od realne ocene območne številčnosti posameznih lovnih vrst.

Za lov na divjad, iz katere domači lovci pripravljajo tradicionalne posušene mesne rezine – *biltong*, najraje izberejo junij ali julij. Za te namene lovci najraje lovijo

no. Dobra oskrba in vodenje tujih lovcev na trofejni lov sta temelj afriških safari lovov in afriškega lovnega turizma.

Trofejni lov je torej nad vse pomemben gospodarski temelj lovne industrije Južne Afrike in zato pomeni hitro se razvijajočo in donosno dejavnost nekaterih zasebnih rančev (predvsem velikih) z divjadjo. Nekateri lovni turisti so pripravljani plačati za odstrel nekatere trofejne divjadi veliko denarja, zato je ta oblika pomemben ali celo poglavitni vir prihodkov lastnikov velikih rančev z divjadjo. Takšen lastnik je tudi **Barry G. Burchell**, ki ima tri lovišča Frontier Safaris, kjer smo lovili mi. Lovni turizem pomeni večji iztržek od prihodkov, kot jih

Foto: B. Leskovic

Pogovor pred lovom: urednik romunskega TV kanala Lovstvo in ribištvo Florin Pîrnu in temnopolti sledilec poklicnega lovca, ki ju je spremljal na vsakem lovu.

volovske/elanda antilope, impale, kudje, skokonoge gazele/skočiče, orikse/pasane in beločele antilope/dorkase. Toda opažajo tudi, da se število lokalnih lovcev dokaj hitro manjša, pretežno zaradi ekonomske nezmožnosti mnogih rančev z divjadjo. Mnogi lastniki, ki niso obenem tudi lovci, ne znajo razlikovati med primernimi trofejnimi živalmi in tistimi, ki so primernejše za takojšnje »gojitveni odstrel« in katerih meso je najprimernejše za kulinarčne namene.

Oblike dovoljenih načinov lova v Južni Afriki bi lahko razdelili na lov s puškami – risanicami velikih kalibrov, lov z lokom, lov s šibrenicami (in psi) na afriško divjo perutni-

nudijo še vse preostale oblike koristne rabe naravnih virov in dejavnosti ranča(ev). Toda ker vse redkeje prostoživeče živali Južne Afrike sodijo pretežno med pašne rastlinojede vrste živali, so velike črede impal in modrih/črnorepih gnujev tudi velik pašni pritisk na tamkajšnje rastlinstvo, predvsem na kratkotrave južnoafriške površine in drugo značilno rastlinje habitatnih tipov v tamkajšnjih biomih. Druge vrste rastlinojedih živali, ki se pasejo/hranijo pretežno z bolj vlaknato, visokoraslo travo, in vrste rastlinojedov – prebiralcev/smukavcev (hranijo se pretežno z listi in poganjki grmov), ki so lovcem najbolj priljubljene trofejne živali,

lastniki rančev najpogosteje zadržujejo na površinah skupaj z domačim govedom. Toda zaradi hitre popasenosti rastlinja in posledično poslabšanih prehranskih razmer so trofejne vrednosti tamkajšnje divjadi slabše, kot bi lahko bile, če lastnik ranča goved ne bi imel na takih površinah. S prodajo trofejnih živali ali odprodajo lovskih pravic outfitterju si lastnik ranča poskuša izboljšati gospodarno osnovo mnogokrat pretežno govejega ranča (takih pa je tam dandanes iz dneva v dan več). S tega gledišča in zaradi močnega pašnega pritiska rastlinojedih živali je še toliko pomembnejše, da na rančih z divjadjo pravilno vzdržujejo in obnavljajo prehranske možnosti tamkajšnjih habitatov, vzdržujejo pravilno številčnost posameznih rastlinojedih vrst/enoto pašnih površin in nudijo ustrezno oskrbo tujih lovcev, še posebej, če prihajajo vanje izbirnejši in zahtevnejši tuji lovski gosti.

Lasten, južnoafriški sistem (CHASA) ocenjevanja lovskih trofej

Naj omenim, da ima **Zveza združenj lovcev Južne Afrike – CHASA** (*Confederation of Hunters Associations of South Africa*) uveljavljen lasten sistem meritev/ocenjevanja in kakovostnega razvrščanja afriških lovskih trofej, ki se znatno razlikuje od ocenjevalnega sistema po **Rowland Wardu** ali sistemu **Safari Club international**. Po mnogih preudarkih in mnogih posvetovanjih je CHASA ugotovila zadostne vzroke, da je svojemu združenju predlagala uvedbo povsem samostojnega, južnoafriškega sistema meritev in razvrščanja lovskih trofej afriške divjadi, ki so ga doslej že povsem razvili. Idejo o svojem ocenjevalnem sistemu trofej so že 7. novembra 1986 podprle vse članice te zveze. Člani posebnega pododborja, ki ga je imenovala CHASA, je pripravil predlog meritvenega sistema, ki so ga najprej dalj časa preverjali in

Foto: D. Furstenburg – Wikipedia

Beločelo antilopo (*Damaliscus pygargus phillipsi*), na fotografiji, v angleščini imenujejo blesbok, njeno redkejšo sorodnico belonoso antilopo (*D. p. pygargus*) pa bontebok. Videli smo predvsem velike trope beločelih.

ga naposled sprejeli člani odgovornih organov te zveze. Izjemno veliko pozornost so namenili vsem posameznim merilom novega sistema, ki je prinesel naslednje novosti in izboljšave: (1) sistem je izvirno južnoafriškega značaja, ki sledi tudi vsem območnim/habitatskim posebnostim; (2) je enostaven in lahko razumljiv sistem ocenjevanja, ki predvsem preprečuje možnosti za posamezne subjektivne ocene posameznih ocenjevalcev in obenem zagotavlja kar največjo skladnost ocen; in (3) zagotavlja možnost za nadaljnji razvoj (nadgradnjo) tega sistema, ki bi ga v predpisani in ponovno sprejeti/popravljeni obliki lahko uporabljali v prihodnje.

Da bi sistem meritev trofejnih delov premaknili na višjo strokovno raven in poenotili metodologijo, dandanes lahko opravljajo veljavne meritve lovskih trofej samo posebej izšolani in pooblašeni izvedenci članic (ocenjevalci trofej), ki jih za to opravilo lahko usposobi in pooblasti le CHASA. Preprosto, razumljivo (tudi s skicami in fotografijami) so v tem sistemu predstavljeni vsi strokovni izrazi, ki so prav tako sestavni del ocenjevalnega sistema, razumljivega vsaki zainteresirani osebi, še posebej pa lovskemu gostu, ki je uplenil trofejno divjad. Napotki in navodila za uradne merilce (ocenjevalce) so bili sestavljeni tako, da pri uporabljanju te metode in presojanju

elementov trofejne vrednosti lahko zagotavljajo cilj metodološke enotnosti. Vse skupaj zagotavlja, da je ta sistem ocenjen kot višja raven glede primerjave trofejnih vrednosti in upravljavsko/strokovnih dosežkov v južnoafriškem lovstvu.

O divjadi, ki smo jo lovili

V petih dneh lova obiskovalec južnoafriškega lovišča – lovski gost – ne more dobiti popolnega vpogleda v stanje vseh vrst lovne divjadi, ki živi na območju nekega zasebnega rezervata za divjad. Toda ker sem v Frontier Safaris osebno pokazal veliko zanimanje za posamezne živali, ki smo jih lovili, so mi poklicni lovci, predvsem moj lovski vodnik **Jaco Prinsloo** in njegov črnopolti sledilec (*tracker*) **Bebe**, ki je govoril tudi angleško, radi ponudili odgovore. Predvsem me je zanimalo, kje so (v kakšnem habitatu) posamezne antilope, svinje bradavičarke, nižinske burchellove in gorske zebre, kakšni sta ocena njihove pogostnosti v lovišču in številčnost skupin, ali so bile kdaj iztrebljene in ponovno naseljene, njihova odvisnost od pašne, vode in naravnih sovražnikov. Kasneje sem vse ustne podatke preverjal tudi po meni dosegljivi strokovni literaturi.

V lovišču je na polsušnih kratkotravnatih površinah izrazit pašni rastlinojed in

izraziteje vezana na biom višinskih travnišč Highvelde, ki so porasla le z redkim trnatim grmovjem, dokaj pogostna in v velikih tropih živeča vrsta **beločele antilope**, imenovana tudi dorkas (angl.: blesbok) – *Damaliscus pygargus phillipsi*. Je tudi endemična vrsta antilope v Južni Afriki. Na paši se najpogosteje zadržuje v bližnjem druženju s predstavniki drugega sorodnega rodu *Chonnochaetes* – črnimi/belorepimi gnuji (angl. black wildebeest) – *Chonnochaetes gnou*. Oba predstavnika dveh različnih rodov s še nekaj drugimi vrstami sorodstveno sodita v veliko pleme kravjih antilop – Alcelaphini. Ker v tamkajšnjem lovišču, kjer ne živijo levi, leopardi, gepardi, divji afriški psi in pegaste hijene, nimajo resnejšega naravnega sovražnika, je lov poleg redkih drugih naravnih izgub njihova edina selekcija. Beločela antilopa je ena od štirih pašnih rastlinojedov, ki so se nekdaj v tisočglavih čredah pasle po vsem južnoafriškem višavju. Tudi izumrla vrste zebre, quage, je bila prehranska specialistka highlandskega habitata, ki je nekdaj živela v neposredni bližini omenjenih antilop in ko sta se obe vrsti lahko še samostojno razširjali po naravnih afriških ekosistemih zunaj Južne Afrike. Beločela antilopa in črni/belorepi gnu sta bila kasneje omejena na manjša območja ograjenih zasebnih rančev, kjer razen manjših zverji (do velikosti podsedliškega šakala – *Canis mesomelas*) nista imela drugih naravnih sovražnikov (velikih plenilcev). Toda beločela antilopa se je s pomočjo ponovnih naselitev vrnila in se s svojo skupno številčnostjo zdajšnjih več kot 50.000 glav bolj razširila kot kdaj koli prej.

V nasprotju z beločelo antilopo pa ima dandanes njej druga sorodna podvrsta **belonose antilope** (angl. bontebok) – *D. pygargus pygargus* – še vedno zelo ozko in omejeno geografsko razširjenost; in to že vse od časov, ko so se v 17. stoletju na konici Capea prvič pojavili evropski osvajalci. Populacija te belonose antilope

je ostala izolirana v predelu Strandveld, ko se je oblikoval habitatski tip Karooveld. Postopoma je tamkaj nastala 300 km široka nerodovitna sušna ovira med obalno ravnino in Highveldom. Ta geografska rasa dorkasa se je zato razvijala povsem samostojno. Posledica je bila, da so se v tisočletju osamitve pri njej razvile nekatere bistvene razlike od njene veliko pogostejše in bolj razširjene sorodnice.

Znatno bolj razširjena in pogostejša podvrsta *D. p. phillipsi*, ki živi v manjših in večjih skupinah in skoraj v vseh večjih zasebnih parkih (le-to sem lovil tudi sam), je danes povsod številčna. Vzrejni tropi navadno štejejo okrog deset samic; včasih jih je lahko tudi več kot petindvajset ob enem samcu. Rogova nosita oba spola, razvita sta v obliki črke s in sta dolga 35–37,5 cm. Vzrejne samice se zadržujejo ločeno od mladeniških skupin samcev. Dominantni teritorialni samec ima v posesti okrog 2,5 ha območja. Beločele antilope/dorkasi so zelo plodne, brejst traja 7,5 meseca. Žival dosega telesno maso 80–100 kg. Skoraj 100 % odraslih samic skoti mladiča vsako leto in v sezoni lokalna populacija doseže 40 % prirastek. Že po 20 minutah se novorojenec lahko samostojno giblje za materjo. Za moške mladiče je značilno linearno večanje teže od 6,4 kg ob rojstvu do 50 kg, ko dosežejo odraslost. Tedaj samice dosežejo 41 kg telesne mase. Pozneje se jim telesna masa postopoma le počasneje večja, dokler pri starosti okrog štirih let samci ne dosežejo teže okrog 80 kg, samice pa 70 kg. Te antilope izgubijo v obdobju od marca do septembra tudi do 12 % svoje poletne mase, največjo pa imajo navadno februarja. Izkoristek mesa beločelih antilop/dorkasov pri povprečnih živalih je 43,4 % žive teže (iztrebljena in izkožena žival), pri čemer je okrog 31,7 kg mesa in od tega je le 1,4 % maščobe. Stegna samcev dajejo več kot 25,6 % mišične mase, pri samici pa 24,2 %. Če lastniki ranča želijo gospodarno izkoriščati

meso (divjačino), je zato zelo priporočljivo gospodariti na farmah prav s to vrsto divjadi. To dosežejo tudi tako, da živali odstreljujejo od zgodnje jeseni naprej, kajti, kot so mi povedali, z marcem začno te antilope že postopoma izgubljati težo.

Beločele antilope/dorkase z lahkoto zadržujejo na večjih ograjenih zemljiščih. V Naravnem parku (rezervatu) Dam Rietvlei blizu Pretorie računajo s tremi glavami dorkasov na en hektar površin, ki

Foto: B. Leskovic

Poklicni lovec Jaco Prinsloo si ogleduje rogove in ocenjuje starost odstreljene beločele antilope, Hannesa pa je zanimal predvsem učinek nove monolitne krogle RWS – Hit.

jih zgodaj spomladi požgejo, da se ponovno in pravočasno obnovi rastje. Te antilope se ne pasejo na poraščenih tleh z raznimi zelišči, ampak le na površinah višavij, ki so poraščena s kratko travo.

Na zalazu ob pomoči izjemnega vida in sledilnih sposobnosti temnopoltega sledilca **Bebeja** in pod vodstvom poklicnega lovca Jacoja sem uplenil eno trofejno in eno gojitveno žival (predstavnik obeh spolov). Znatno redkejšo in na videz dokaj podobno predstavnico druge podvrste – belonose antilope/dorkasa (*D. pygargus pygargus*) – je ob dodatnemu plačilu uplenil poljski kolega v drugi lovski skupini.

Če na istem ranču za divjad živita predstavnici obeh podvrst, nikakor ni zaželeno, da bi se med seboj križali, kajti nastalo bi gensko onesnaženje, ki ni dovoljeno. Samce teh antilop zlahka razlikujemo od

samic po njihovih debelejših rogovih z izrazitejšim nizom obročastih prečnih grbin, po debelejšem vratu in temnejši dlaki. Prav tako imajo samci med stegni zadnjih nog kratko belo dlako, medtem ko imajo samice med vimenom in nožnico vidno progo brez dlake. Pri starejših samcih je očitnejša tudi bela mošnja z modi.

Naslednji dan zjutraj smo se s terenskim vozilom odpeljali kakih 20 km stran in se namenili na lov na **svinje bradavičarke** (angl. warthog)

epidemija živinske kuge (goveja kuga). Zdajšnja podvrsta puščavske svinje bradavičarke – *Phacochoerus africanus delamerei* živi samo v Somaliji, severni Keniji in vzhodni Etiopiji.

V lovišču, kjer sem lovil, ti prašiči nimajo resnejših pomembnejših naravnih plenilcev. Tamkaj živeča podvrsta južnoafriške svinje bradavičarke je telesno nekoliko manjša kot so preostale podvrste, ki živijo navzgor proti vzhodu in zahodni Afriki in vse do južne Mavretanije.

Na svinje bradavičarke je mogoče naleteti povsod in v pretežnem delu travišč ter v odprtih razvrednotenih predelih gozdnatega savanskega nižavja podsaharske Afrike. Prav tako jim ugajajo poplavne nižave in redko grmičje. Niso pa te izrazito rastlinojede predstavnice družine svinj – Suidae – tako zelo odvisne od pitne vode, saj jo lahko nadomeščajo z vlago, ki jo dobijo ob uživanju rastlinskih delov (predvsem korenin in gomoljev). Merjasec te vrste ima štiri (dva para) obrazne hrustančno-kožne bradavice: dve veliki za očmi in dve na vrhu gobca. Tisti za očmi sta lahko dvignjeni nad površino kože tudi do 120 mm. Svinja ima vedno le dve bradavici za očmi, dolgi od 20 do 25 mm, toda le izjemoma se lahko pri kateri razvijeta še dve majhni, nižji, komaj opazni. Brusilci (zgorjni kaninski zobje) starega merjasca, ki so pri tej vrsti veliko večji od spodnjih čekanov z vedno ostrimi robovi, se lahko precej ukrivijo čez gobec in so na konicah topi. Pri starosti desetih mesecev so konice zgornjih kaninskih zob (brusilcev) svinje bradavičarke bolj ali manj v višini zgornjih usten, pri dvanajstih mesecih pa se začno dvigati nad zgornjo ustno. Pri 24 mesecih so brusilci merjasca dolgi 20 do 30 cm, pri svinji pa 15 do 25 cm.

Bradavičarke so izbirčne rastlinojede pašne živali, ki imajo najraje kratke, šopaste trave, toda prav tako rade uživajo koreninice in gomolje, še posebno v suhem obdobju

– *Phacochoerus africanus*. Zalezovali smo jih po nižavju redke grmičevnato-travnate savane, kjer ponekod lahko obiskujejo posamezne vodne kotanje.

V Afriki so bile nekdaj prepoznane tri podvrste svinje bradavičarke: navadna s. b. – *Phacochoerus africanus africanus*; puščavska s. b. – *P. a. delamerei* iz severovzhodne Afrike in izumrla podvrsta vrsta puščavske svinje bradavičarke – *P. a. aethiopicus*. Za Južno Afriko Fürstenburg (2007, 2014) piše, da svinja bradavičarka ni nikoli živela v habitatih Highvelda, npr. na travnatih višavjih Neodvisne kraljevine Lesotho in na srednjem delu (Midlands) ter delu vzhodnega Capea. Tja so jo naselili šele kasneje. Puščavska podvrsta je sprva živela po širnem območju zahodnega Capea in tudi v neodvisni državi Lesotho, toda v letu 1896 jo je povsem iztrebila virusna

leta. Zanimivo jih je opazovati, kako se hranijo, oprte na zapetne sklepe pokrčenih prednjih nog. Intenzivno rijejo za podzemnimi steblikami (rizomi) trav in izkopavajo gomolje. V nasprotju s splošnim prepričanjem svinje bradavičarke niso toliko odvisne od odprtih vodnih virov in ponekod v Afriki živijo tudi tam, kjer do vode sploh ni mogoče priti tudi po šest mesecev. Zelo občutljive so za hladna obdobja in ponekod drugod v Afriki na poplave, saj lahko utonejo kar v njihovih podzemskih luknjah (brlogih). So pa bradavičarke tudi ena od prvih afriških rastlinojedov, ki izgubijo telesno težo, če ne najdejo dovolj primerne hrane in ne dobijo dovolj vode z njo. Spijo v podzemskih brlogih, ki so jih navadno pred njimi delno izkopale že druge živali, a si jih nato večje prilagodijo svojim potrebam. Rade se valjajo in kalužajo v blatu, če le imajo za to priložnost, kar jim pomaga pri uravnavanju telesne temperature v izjemno vročem vremenu. Na rančih za divjad lahko izkopljejo luknje pod ograjami, skozi katere nato pobegejo tudi druge živali.

Afriška svinja bradavičarka je znano odporna proti afriški prašičji kugi (APK). Ta bolezen, ki zdaj ogroža evropske države in v njih domače in divje prašiče rodu *Sus*, je v J. Afriki dandanes v glavnem pod nadzorom. Kontrolne mere vključujejo omejitve in kontrolo gibanja domačih in divjih prašičev in veterinarsko-higienskih izdelkov iz njihovega mesa. Pretežna pozornost je usmerjena tudi na to, da domači prašiči ne bi prihajali v stik s prostoživečimi divjimi sorodniki. Zaradi preventivnih ukrepov morajo vsi lastniki afriških vzrejnih rančev, kjer imajo divje vrste prašičev (še posebno svinje bradavičarke) pridobiti posebno dovoljenje za lov na bradavičarke na svojem ranču, ki ga mora predhodno pregledati pooblaščen direktor za zdravje živali. Le meso svinje bradavičarke, ki se uporablja za lastno porabo, je dovoljeno v omejenem številu odpeljati z ranča. Posebno

Foto: B. Leskovic

Svinje bradavičarke so izbirčna vrsta rastlinojedih afriških prašičev, ki se najraje hranijo s kratkimi šopastimi travami, gomolji in koreninicami.

dovoljenje morajo imeti tudi lovci.

Za prirejo mesa na divjačinskih farmah je dokaj donosna vrsta; divjačina mladih prašičkov svinje bradavičarke je zelo okusna. Izkožena in iztrebljena odrasla žival tehta približno 21 kg.

Obdobje njihovega razmnoževanja je okrog maja. Povprečno so v leglu trije mladiči, ki se skotijo 170 do 175 dni po parjenju. Povprečno so v vzrejni skupini 3,0 živali. Mati odojke odstavi približno po treh mesecih. Odrasli samci živijo samotarsko, preostali mlajši samci pa v tropih mladeniških samcev. Številčna in prostorska dinamika populacij svinj bradavičark je različna – lahko je eksplozivna ali pa dramatično upadajoča. Za Krügerjev nacionalni park navajajo letno populacijsko rast okrog 12,3 % (J. du P. Bothma, 2002).

Povsem na blizu smo na zalazu med trnatim grmičjem zalazli trofejno in telesno močnega samca bradavičarke, ki pa je bil trofejno premočan; za odstrel takšne živali nisem imel dovoljenja, zato smo nadaljevali z zalazom in sem kasneje na veliko večjo razdaljo z naslona na trinožno lovsko palico uplenil dveletno svinjo

bradavičarko (samico), seveda s precej manjšimi brusilci, kot jih je nosil njen predhodnik.

Od trofejnih živali sem imel nato na voljo za odstrel izbirati še med črnim/belorepim gnujem, modrim/črnorepim gnujem, velikim kudujem (angl.: greater kudu) – *Tragelaphus strepsiceros*, oriksom/pasano ali južnoafriško bajzo/(angl.: oryx) – *Oryx gazella* in nižinsko (tudi savansko) burchellovo zebro (angl.: Zebra Burchell's) – *Equus quagga burchelli*. Odločil sem se za lov na modrega/črnorepega gnuja. Hannes, ki je ob meni lovil prav tako v spremstvu polklicnega lovca Jaca in sledilca Bebeja, pa se je odločil, da bo najprej počakal mene, da bi uplenil trofejno primerno močnega modrega gnuja, on pa bi nato lovil svinjo bradavičarko.

Sokolje oči sledilca Bebeja so bile že brez pomoči Zeissovega daljnogleda neverjetne, ob uporabi pa sem v šali ocenil, »da vidi skoraj do Evrope«. Ob premetavajoči vožnji s terenskim vozilom po razgibani pokrajini je Bebe v daljavi med grmovjem kmalu opazil skupino modrih gnujev, ki so se pasli. O tem je takoj obvestil Jaca, ki je takoj ustavil vozilo in odpravili smo se navkreber na zalaz proti nekoliko višje rastočemu pasu strnjeneja tr-

natega grmovja. Počasi smo se pomikali med grmovjem in ob globoko urezani strugi skromnega potočka, ki je bil le bori ostanek očitnega obilja vode, ki je tam verjetno pošteno drla v deževnem obdobju in poglabljala strugo. V skupini modrih gnujev, ki smo jo opazovali, so bile samo samice – krave z enoletniki. Samci – biki – se vedno zadržujejo nekje posebej in motrijo okolico, zato je Jaco pozorno ogledoval predvsem bližjo okolico ob pasočih živalih, a bika ni videl. Premaknili smo se in kmalu skozi trnato grmovje zagledali drugo skupino živali, od katerih jih je nekaj že počivalo v senci grmovja, druge pa so s svojimi širokimi gobci mulile nizko travo. Ko smo pregledovali travnati teren nad nami, smo v skupini grmičja opazili dva samca velika kuduja (*Tragelaphus strepsiceros*), ki pa sta bila mlada, s še slabo razvitima spiralastima rogovoma. Nepremično sta stala in zdelo se mi je, da sta že opazila naše premike. Za grmovjem smo se previdno umaknili naprej ob strugi, da bi poiskali naslednji dober pregled na zgornje travnike za grmovjem in kakšno skupino gnujev z zrelim bikom.

Boris Leskovic

(Se nadaljuje)

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: V začetku letošnjega leta sta med lovskim pogonom v bližini kraja Untergriesbach na Bavarskem dva izmed lovskih psov, ki so sodelovali na lovu, med gonjo divjadi zapustila območje pogona. Malo pred poldnevom so sodelujoči na lovu slišali v bližini dva strela, omenjena lovska psa pa se do konca lova nista vrnila k vodniku. Oba sta imela oblečene signalne jopiče in tudi ovratnice z oddajniki za satelitsko sledenje. Lastnik je s pomočjo podatkov iz GPS-naprave oba psa po lovu razmeroma hitro našel, vendar sta bila ustreljena. Pokrita sta bila z vejami, odstranjeni in ukradeni pa so bili tudi signalni jopiči in ovratnice. Policija je že podala prijavo proti neznanemu storilcu zaradi kršenja predpisov s področja varstva živali in zakona o orožju.

(Wild und Hund internet)

Nemčija, Avstrija: O reševanju lovskih psov sicer poročajo iz obeh držav. V Nemčiji v bližini kraja Amorbach na Bavarskem sta med nedeljskim skupnim lovom dva foksterierja splezala v lisičino, iz katere se nista vrnila. Naslednji dan so enega od obeh psov uspeli rešiti iz rova, medtem ko drugega niso mogli. Pes se je sicer oglašal, vendar je bil dostop do njega skoraj nemogoč. Zaradi nedostopnosti mesta tudi pomoč z bagrom ni bila mogoča, tako da je lastnik psa skupaj s prijatelji kopal tri dni in reševal psa. Ves čas se je pes v rovu oglašal. S pomočjo premične kamere so mesto, kje je pes, sicer dokaj natančno določili, vendar je bilo kopanje izjemno naporno. Pomoč pri kopanju so organizirali celo prek Facebookove skupine prijateljev. Šele v sredo popoldne so naposled uspeli odkopati živega psa.

V naši neposredni bližini, v kraju Rosental na avstrijskem Koroškem, pa je lovec in vodnik bavarskega barvarja streljal na gamsa. Petletni pes Ares se je po strelu snel s povodca in stekel za gamsom, ki je padel prek 60 m stene. Pes je ostal ujet na eni od skalnih polic in se ni mogel vrniti. Toda tudi lastnik svojemu psu ni mogel pomagati, saj se je pri sestopu poškodoval tudi sam in psa ni mogel več najti. Lastnik je dve noči puščal svoj avto z odprtim prtljažnikom v bližini kraja dogodka, če bi se pes morda uspel

Foto: M. Krapež – Diana

Bavarski barvar, opremljen z ovratnico za satelitsko spremljanje.

sam rešiti in vrniti. Vaščani bližnje vasi so sicer ponoči slišali psa, ki se je oglašal iz stene. Drugi dan je na pomoč priskočila tudi gorska reševalna služba iz Beljaka, ki je nato tretji dan uspela psa rešiti iz stene. Pes je kljub temperaturam globoko pod lediščem, saj so v tistem času namerili tudi do -17°C , uspel preživeti.

(Wild und Hund internet)

Nemčija: O posebni krutosti do živali in divjadi poročajo iz kraja Lebach iz zvezne dežele Saška. Trije motoristi so namreč z motorji za kros po poljih in njivah zasledovali srno tako dolgo, da je omagala in se zgrudila mrtva. Policija še zbira podatke in dokaze o dejanju.

(Wild und Hund internet)

Skandinavija: O poginih tjulnjev smo že večkrat poročali. Zadnje štetje teh živali ob obalah Danske in Švedske je pokazalo, da je v zadnjih mesecih poginilo precej več živali, kot so domnevali sprva. Po navadi so namreč tjulnji poginjali na obalah, tokrat pa jih je očitno veliko poginilo tudi na morju, saj so uspeli najti zgolj okoli 700 trupel. Zadnje štetje je pokazalo kar približno za 3.000 živali manjšo številčnost, kot je

bila pred poginom. Kot razlog za množični pogin navajajo epidemijo, nekaj izmed poginjenih tjulnjev pa je bilo okuženih tudi v virusom ptičje gripe H10N7. Povečani pogin tjulnjev so v zadnjih mesecih opazili tudi na nemških obalah Severnega morja.

(Jagen Weltweit internet)

Nemčija: Lani v začetku novembra je nekaj po polnoči varnostnik iz ene od trgovin v živili obvestil policijo, da se je v trgovini sprožil protivlomni alarm. Ko je policijska patrulja prihitela na kraj dogodka, so najprej zagledali vlomljena oz. polomljena vhodna vrata. Vendar pa v trgovini niso zagledali vlomilcev, temveč – divjega prašiča. Žival se je očitno z vsilo zaletela v steklena vhodna vrata in jih razbila. Ko je lastnik odprl vrata, je divji prašič, vsaj na videz nepoškodovan, zbežal iz trgovine. Kljub temu pa so bile posledice omenjenega obiska dokaj drage, saj je lastnik zaradi dogodka škodo v trgovini ocenil na več 1.000 evrov.

(Pirsch, 24/2014)

Avstrija, ZDA: Napad rjava medvedca na kmeta med naključnim srečanjem se je zgodil konec septembra v bližini

Salzburga. Kmet se je ob srečanju sicer poskušal umakniti nazaj, vendar se je pri tem spotaknil in padel. Med vstajanjem ga je medved udaril s šapo, pri čemer ga je k sreči samo lažje poškodoval. Ker je kmet po napadu mirno obležal na tleh, se je medved umaknil. Tragično pa se je končal napad medveda na 22-letnega študenta iz zvezne države New Jersey. Med hojo po naravnem rezervatu, 60 km severozahodno od mesta New York, je skupino petih študentov napadel medved. Štirje so uspeli zbežati, petega pa so kasneje našli mrtvega.

(Pirsch, 24/2014)

Še nekaj letošnjih terminov sejemskih prireditev, ki so povezane z lovsko tematiko: Jagd&Hund 2015 (Dortmund, **Nemčija**), 3. – 8. 2. 2015; FeHoVa (Budimpešta, **Madžarska**), 12 – 15. 2. 2015; HIT (Vicenza, **Italija**), 14. – 16. 2. 2015; Hohe Jagd & Fischerei (Salzburg, **Avstrija**), 19. – 22. 2. 2015; IWA (Nürnberg, **Nemčija**), 6. – 9. 3. 2015; Jaspowa (Dunaj, **Avstrija**), 20. – 22. 3. 2015; Revier & Wasser (Graz, **Avstrija**), 10. – 12. 4. 2015; Expocaza (Valencia, **Španija**), 20. – 22. 6. 2015.

Pripravil: **mag. Janko Mehle**

Kakih dvanajst let sem bil star, ko sva šla s starim atom zadnjič lovit muflona. Menim, da bi bilo pravično, če rečem, da sem svojega starega ata prisilil v lov, saj sem kot majhen nadobudnež toliko časa hodil okrog njega, ga prosil in moledoval, da je nazadnje, verjetno iz samega obupa, le popustil.

»Saj ga že imam, kaj mi bo še eden,« se je predolgo branil in kazal na svojo trofejo, rogove čudovitega ovna, ki je krasila lovsko sobo.

Že nekaj let me je jemal s seboj na lov, tisto leto pa skupaj še nisva šla nič naokrog. Krivo je bilo predvsem to, da ata ni imel odstrelnih dovolilnic za kaj drugega. Srnjaka je uplenil prejšnje leto, gamsa še leto poprej. Tako mu ni ostalo drugega kot muflon, pa se je odločil, da bo spočil stare kosti. Ni pa

pridno vlekkel na ušesa in si ustvarjal svoje predstave o lovu.

Že tisti muflon, ki ga je pripeljal pokazat domov pred leti, že v popolni temi, je bil najlepši (trofejno najmočnejši) tisto leto. Spominjal sem se, kako je uplenjena žival zasedla ves prednji del Volkswagnovega hrošča. Polži so skoraj sklepali krog in konici še nista bili okrušeni. Če je ata videl kje še večje, kakšni zakladi se potem še vse skrivajo v gori!?

Ko me je budilka vrgla iz postelje, sem bil popolnoma prebujen. Stekel sem po stopnicah v pritličje, kjer je ata že pretegoval otrdele noge. Po krepkem zajtrku sva se odpeljala na lov. Na cesti proti lovišču se je ravno toliko zdanilo, da sva videla, da je gora zavita v oblake.

»Snežilo bo,« je mrko ugotovil ata in v mislih verjetno očital samemu sebi, ker je popustil vnuku, saj ga bo od mraza zagotovo spet vse bolelo.

pojagajta, ker težko hodiš; velja?» je predlagal Andrej in ata je ponudbo z veseljem sprejel.

Čeprav je Andrej atu nadvse tovariško ponudil boljše in lažje dostopnejše lovišče, sem bil takrat tako jezen nanj, da sem mu naskrivaj želel kar največ lovske smole, da le ne bi videl muflonov. Ata je vendar imel nakaznico, muflon je atov!

»Da ne boš hud, če ga bo slučajno Andrej dobil,« mi je zabičal ata potem, ko smo se ločili in je najin tekmeč zagrizel v strmino nad nama.

Najbrž me je videl, kako sem s pogledi »streljal« v lovca, pa mi je moral malo popridigati. Ata je bil lovec stare garde. Vedno se je veselil tudi z drugim upleniteljem in nikoli ni pokazal nevoščljivosti. Jaz v svoji otroški vznesečnosti še nisem bil tako velikodušen.

Počasi sva se vzpenjala v klanec, saj atove noge niso dovoljevale hitrejšega

Atov muflon

MITJA HRIBAR

3. nagrada javnega natečaja (2014) za najboljše pripovedno delo z lovsko tematiko

pomislil na vnučka, ki je s svetlečimi očmi hodil po lovski sobi in poslušal lovske zgodbe iz starih dni.

Prišel je čas decembrskih počitnic in starega ata sem takoj spomnil na obljubo, da bova šla pogledat v goro takoj naslednje jutro po začetku počitnic. Ko zdaj pomislim nazaj, se mi zazdi, da je bilo na atovem obrazu videti vdanost v usodo in naveličanost. Kot otroku mi ni bilo preveč jasno, da atu leta in bolezen le ne dovoljujejo več takih podvigov kot včasih. Glede na njegovo osebno prepričanje, da je njegova lovska soba izpopolnjena, je bilo skoraj nemogoče mogočnega starca pripraviti do česar koli drugega, kot le še do nenapornega lova na srnjaka.

Tisto noč nisem zatisnil oči. Po glavi so mi hodile zgodbe o atovih lovih na muflone, preden je enega naposled res uplenil.

»Uuuuuu, veliko večje sem videl, kot je ta, pa nisem streljal. Vedno sem hotel močnejšega, starejšega, vse se mi je zdelo preskromno, premlado,« je pravil, kadar je na obisk prišel kateri od njegovih starih lovskih tovarišev, jaz pa sem

Premlad sem bil, da bi razumel. Oči nisem odlepil od plašča oblakov in pri sebi sem molil, da ata ne bi rekel, da so razmere preslabe, in obrnil avta. Pa sva šla kar naprej in naprej, zapustila asfaltirano cesto in zelo počasi zapeljala proti peskokopu, kjer lovci navadno puščajo avtomobile.

»Andrej je tukaj,« je rekel ata in pokazal na avtomobil, ki je bil že parkiran v peskokopu.

V trenutku so se mi razblinile sanje. Gora bi morala biti najina, samo najina. Kaj vendar ta vsiljivec dela tu?

»Dobro jutro! A gresta jagat?« naju je pozdravil možakar pri avtomobilu.

»Dobro jutro! Ja, ta mali me je prisilil. Kaj pa češ?« je ata odzdravil, jaz pa sem le molčal in tiho upal, da gre možakar le na pohod v gore.

»Mufloni so sproščeni, en oven nam še manjka. Vidva?« je bil dobre volje Andrej.

»Tudi, nakaznico imam še. Pa mi mul'c ne da miru,« se je posmejal ata in pripravljaval orožje.

»Dobro. Takole napravimo: bom šel jaz višje, na spodnjo pot, vidva pa tukaj

ritma. Kaj kmalu mi je naložil nahrbtnik in si tako olajšal breme, potem pa sem na ramo dobil še puško.

»Pa da se mi ne boš igral z njo!« mi je strogo zabičal in komaj lovil sapo.

Da, minili so dnevi, ko je ata z gotovostjo stopal pa gorskih stezah in nosil še uplenjenega gamsa v nahrbtniku. Daleč so bili časi, ko je z gore prinesel svojega muflona. Zbal sem se, da niso z atovimi močmi izginili tudi »veliki« ovni iz njegovih lovskih prigod.

Ustavila sva se sredi prvega grebena. Opazil sem, kako ga je lomilo v križu, ga trgalo v nogah in kako je tenko dihal. Usedel se je na trinožnik in mi pokazal, kam naj se namestim še jaz. Počasi in spoštljivo sem mu položil puško v roke in se odpravil proti odkazanemu mestu.

»Sneg bo; voham ga,« sem slišal šepetati ata, medtem ko sem sam napenjal oči, da bi kar najhitreje opazil senco na grebenu ali muflonov obris v grmovju.

Pa mi je, otroku, zbranost kmalu pošla in zagledal sem se v krošnje nizkih borovcev, ki so na gosto posejani krāsili strm greben. Male bele lučke so se

svetlikale med dolgimi temnimi iglicami in tistim, prvim in redkim, je kmalu delala družbo njihova gosta bratovščina. Ni trajalo dolgo, ko mi je tanka, moki podobna tančica prekrila jakno in hlače, ata pa se je prav tako počasi spreminjal v snežaka.

Pozabil sem na muflona. V atovih prigodah se mi je vedno zdelo, da so že po nekaj minutah zalezovanja ali čakanja mufloni kar drli na kup. Tokrat pa ni bilo nobenega od nikjer; in bil sem zelo razočaran. Do tistega trenutka bi vendar morala biti že obkoljena z mufloni, v resnici pa nič od tega! Spet sem pogledal proti atu, ki je mirno sedel na svojem stolčku in počasi, a vztrajno motril rob grebena in dolino pod nama.

Sneženje je pojenjalo in z jezikom sem lovil še zadnje snežinke, ki so jih iglice spustile do tal. Spet sem pozabil na muflona in začel šteti, koliko snežink lahko še ujamem z jezikom, preden jih bo topel zrak stopil oz. preden bodo prispele do moje glave. Pozabil sem tudi na Andreja, ki je svojo lovsko strast sproščal nekje višje v gori nad nama.

Ravno takrat pa sem zaslišal stopinje pod seboj. Pokljajoča suhljad me je sunkoma potegnila iz sanjarjenja in me opomnila, kje sem in zakaj sem pravzaprav tam. Začutil sem vročico v licih, v sencih začutil, kako mi narašča srčni utrip. Tedaj bi vse dal za požirek vode, saj se mi je od vznemirjenja jezik dobesedno prilepil na nebo, ko sem pozabil požirati slino. Mrzlično sem pogledoval proti atu, kdaj se bo pripravil na strel, in naju že kar videl skupaj na fotografiji s kapitalnim ovnom.

Toda ata se ni premaknil. Leta so mu vzela tudi sluh in včasih je treba že skoraj vpiti vanj, da sploh kaj sliši. Upal sem, da bo ovna, za katerega sem bil v srcu prepričan, da se podi pod grebenom, vsaj videl in se odločil za strel. Nič. Niti pogledal ni v smer, od koder je prihajal trušč. Potem pa se je zgodilo.

S kotičkom očesa sem na desni pod nama opazil premikanje. Čutil sem, kako mi je postalo vroče, da bi si najraje slekel jakno. Počasi sem obrnil glavo in se namestil tako, da sem imel svoj daljnogled kolikor mogoče pri miru. Zopet premik v grmovju. Nekam visoko je bilo za muflona, a tedaj je očitno senco opazil tudi ata in se zazrl v pravo smer. Spet premik v gošči, potem pa se mi je podrl svet. Nad srednje visokim grmovjem se je v korakajočem ritmu zibal lovski klobuk.

»O! A sta tle? Nisem vaju videl. Kaj pa jagata?« se je prešerno nasmehnil lovec srednjih let, ki mu je glavo zavajajoče krasila pleša, ko si je snel klobuk.

Ilustracija: I. Pčulin

»Muflona. Vnuk mi ne da miru. Pa ti, Frenk?« je glasno odgovoril ata.

Kar vrtelo se mi je od jeze, ko sta se ata in Frenk pogovarjala o nakaznicah in vremenu.

»Pa kaj vendar vsi silijo v goro danes? Z atom bi rada v miru lovila. Kako naj dobiva tistega kapitalnega ovna, če se kar naprej zaletavava v ljudi?« mi je rojilo po glavi in v sveti ihti sem stiskal pesti.

Lovca sta govorila dolge pol ure in se odločila, da se premaknemo k pogo-rišču stare koče, kjer je nekaj ravnega sveta. Potrto in s sklonjeno glavo sem korakal v strmino, ne da bi pomislil, da ata takega tempa ne zmore. In kmalu njegovega sopenja nisem več slišal. Razblinile so se mi sanje o uplenitvi kapitalca in brada mi je vztrajno, ob vsakem koraku, trkala ob prsni koš.

Na ravnici sem nabral in nalomil dračja, tako da smo zakurili ogenj. Konec je bilo lova, a ata in Frenk sta kljub temu veselo kramljala in obujala lovske spomine. Zdaj je ta streljal na nezaslišano razdaljo, zdaj je oni v teku položil prašiča z enim strelom ... Prvič nisem poslušal zgodbic, po katerih sem vedno hrepenel, in sem le pridno na prasketajoči ogenj nalagal vejice in odprte storže.

Milino gore je naenkrat pretrgal strel nad nami.

»Aha! Ga je le dobil,« se je nasmehnil ata in si sam pri sebi oddahnil, da mu ne bo več treba v strmino.

Možakarja sta kramljala naprej in pozabila na čepeče bitje ob ognju. Hud sem bil. Na Andreja, na Frenka, pa tudi na ata. Nikakor ga nisem mogel do-umeti, kako je lahko tako ravnodušen, ko mu pa je očitno drug lovec tako rekoč ukradel muflona. Še vedno sem počasi nalagal vejice na ogenj, ob tem pa si tiho in na vso otroško moč želel,

da bi se prikazal Andrej in rekel, da je – zgrešil.

Sonce se je vztrajno približevalo zenitu in že dodobra ogrelo zrak okrog nas, tako da ogenj sploh ni bil več potreben. Andreja s plenom pa ni bilo od nikoder. V meni je raslo upanje, da je mogoče res zgrešil, takrat pa me je ata pogledal in kakor da bi mi bral škodoželjne misli, me je prebodel s pogledom. Postalo me je sram, a si nisem mogel pomagati. Muflon je bil atov in pri tem sem vztrajal sam pri sebi.

Frenk se je odločil, da bo šel v goro in pogledal, če Andrej morda potrebuje pomoč. Ata je rekel, naj mu v najinem imenu zaželi lovski blagor in smo se razšli. Vso pot v dolino z atom nisva spregovorila besede. Po poti nisem opazil zaplat snega med vresjem, niti nisem slišal žvrgolenja ptic. Atova ravnodušnost do dogodkov prejšnjega dopoldneva mi je resno zamajala pogled nanj kot na lovca.

»Fino, da sva šla. Lepo je bilo in res sem užival,« je lahkotno rekel ata, medtem ko so mu z belih brkov padale kaplje znoja in utekočinjene sape: »Vsaj nismo šli zastonj v goro. Pa še prijetno druženje je bilo.«

Trpko sem se nasmehnil. Z vsakim korakom so se mi podirale predstave o velikih lovcih, ki za vsako ceno dobijo svojo žival in potem tekmovalno in zmagoslavno razkazujejo močne trofeje ter se z nekakšno miloščino posmehujejo slabotnejšim primerkom. »Fino je bilo in prijetno druženje,« mi je boleče odzvanjalo v mislih.

»Veš kaj, če me ne bodo noge preveč bolele, bova pa še kdaj šla,« se je zasmel ata in že dolgo ga nisem videl tako dobre volje.

Žal mi je bilo, da tisti dan nisem videl muflona. Andrejevega muflona. Kako sem se motil o lovu!

Podpora programu Svit - za našo in skupno korist!

Na prvi pogled morda komu nepotrebno, v resnici pa še kako potrebno in koristno je sodelovanje lovcev v Programu Svit. Kot sem dejal in so mediji tudi povzeto zapisali, je po naših statističnih podatkih v zadnjih petih letih umrlo povprečno tristo lovcev na leto. Ne vemo sicer za vzroke, vendar če je samo eden

med njimi umrl zaradi posledic raka, je to zadosten razlog, da sodelujemo v programu. Torej ne mečimo dobronamernih povabil k osebni sodelovanju v tem programu stran. Vrnimo jim kuverto z našimi vzorci. Zavedajmo se, da tudi drugim ni vseeno, ali smo zdravi ali ne.

Podpis za podporo Programu Svit je kot simbolno dejanje podpisalo že veliko organizacij, tudi mi, lovci (Lovska zveza Slovenije). Zato apeliram na vse, da se odzovete na poziv zdravstvenih delavcev programa, prav tako

LZS podpisala listino o podpori Programu Svit

V Grand hotelu Union v Ljubljani je bila 11. decembra 2014 slovesna prireditev, na kateri je predsednik Lovske zveze Slovenije mag. Srečko Felix Krobe podpisal listino o podpori Programu Svit, ki mu jo je v podpis izročila vodja Programa Svit Jožica Maučec Zakotnik. Slavnostni podpis so pospremili zvoki rogov Notranjskih rogistov.

Svit je državni program zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb ter raka na debelem črevesu in danki, namenjen pa je moškimi in ženskami v starosti od 50 do 69 let. Bolezen se pogosto dolgo razvija brez očitnih simptomov, zato je za učinkovito zdravljenje lahko že prepozno. S Programom Svit je mogoče raka odkriti dovolj zgodaj, da je zdravljenje še uspešno, zato Svit na leto reši najmanj dvesto življenj. Lovska zveza Slovenije šteje 21000 članov, več kot polovica je starih več kot 50 let. Člani so predvsem moški, ki pa se po opažanjih slabše odzivajo vabilom Svita. Zaradi vseh naštetih dejstev lahko Lovska zveza Slovenije pomembno pripomore pri posredovanju informacij o programu zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka.

Vsako leto zaradi različnih razlogov umre približno tristo lovcev. Lovska zveza Slovenije se je odločila za podporo Programu Svit, ker meni, da je eden od možnosti, kako bi se število lahko zmanjšalo. »Želim si, da bi čim manjkrat položili zeleno vejico v grob umrlega lovca,« je povedal predsednik Lovske zveze Slovenije. Dolgoročni cilj organizacije je doseči, da se bodo lovke in lovci brez omahovanja odzvali vabilu na pregled, ki jim lahko reši življenje. »Če imaš rad sam sebe, potem Svitovo vabilo ne sme romati v koš,« je še dodal predsednik, ki se je tudi sam že odzval vabilu v Program Svit.

Več o omenjenem programu najdete na spletni strani <http://www.program-svit.si/>.

Jasna Kovačič Siuka

Predsednik Lovske zveze Slovenije mag. Srečko Felix Krobe je podpisal listino o podpori Programu Svit, ki mu jo je v podpis izročila vodja Programa Svit Jožica Maučec Zakotnik.

Svit

DRŽAVNI PROGRAM PRESEJANJA
IN ZGODNJEGA ODKRIVANJA
PREDRAKAVIH SPREMENB IN RAKA
NA DEBELEM ČREVESU IN DANKI

pa prenesimo pozitivne ali negativne izkušnje naprej. Tudi jaz delim svojo pozitivno izkušnjo, in to z vami, lovci.

Ko sem dopolnil petdeset let, sem tudi jaz prejel kuverto s slikico možakarja, ki ima zelo prožno hrbtenico in si ogleduje zadnjo plat. Le kje so me našli, sem sprva pomislil in vrgel kuverto v koš v svoji domači pisarni. Nisem niti več razmišljal o tem, dokler me žena ni začudeno vprašala, zakaj sem vrgel tisto kuverto v koš. Rekla mi je še, da če sam ne želim skrbeti za svoje zdravje, naj ne mečem stran kuvert od ljudi, ki pa jim ni vseeno za moje zdravje. Dodala je še, da tudi njej in preostalim mojim ni vseeno, kako je z mojim zdravjem.

Zamislil sem se, soglašal z njo in poiskal v košu kuverto s posodicama za vzorec in povratno kuverto v njej in kasneje v stranišču odvzel predpisana vzorca lastnega iztrebka. Storil sem, kar so od mene pričakovali, vendar se je moje drugačno razmišljanje o tisti kuverti s tem šele začelo. Vsakič, ko sem odprl poštni nabiralnik ali ko sem pregledoval kup prispele pošte na svoji mizi, sem razmišljal, kakšen rezultat mi bodo poslali nazaj ... Nekoliko sem se še »sprehodil« po spletnih straneh <http://www.program-svit.si/>. Ko sem prebiral tamkajšnje vsebino, bi vam povedal neresnico, če bi trdil, da sem napisano prebiral malodušno in nepozorno.

Odpiranje kuverte s prispelim rezultatom mojih pregledanih vzorcev, na katerega sem nestrno čakal, mi je prihranila žena, ki je kuverto odprla že prej, preden sem sploh imel čas razmišljati.

Rezultat je bil negativen. »No,« mi je rekla žena, »v redi je; čuj, sn ti rekla, da moraš sodelovati. Lahko pa bi bilo prepozno!«

Tako se je končala prva zadeva, zdaj pa že čakam, da na moj naslov ponovno prispe kuverta s povabilom za moja vzorca. Toda vem, ob naslednji kuverti se zagotovo ne bom več odzival tako, kot sem se prvič! Na kakšen koš se še ozrl ne bom. Tako ravnanje priporočam in pričakujem tudi od vseh vas. In tudi druge usmerite podobno; v vašo osebo in skupno korist, za zdravje!

Če ima kdo kakšno izkušnjo, tudi drugačno, ga vabim, naj to napiše in z zanimanjem bomo prebrali vsi.

Lovska zveza Slovenije šteje okroglo 21.000 članov naših članic, katerih povprečna starost je skoraj 56 let. Državni Program Svit zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb ter raka na debelem črevesu in danki je namenjen moškimi in ženskami v starosti od 50 do 69 let. Bolezen se pogosto dolgo razvija brez očitnih simptomov, zato je za učinkovito zdravljenje lahko že prepozno. S Programom Svit pa raka lahko odkrijejo dovolj zgodaj, da je zdravljenje še uspešno. S sodelovanjem v Programu Svit na leto lahko rešijo najmanj dvesto življenj. Lovska zveza Slovenije je zato vesela in ponosna, da je lahko del tako pomembnega preventivnega programa, kot je Svit.

Člani naše organizacije so večina tisto prebivalstvo s svojimi raznolikimi dejavnostmi, ki si ga prizadevajo zajeti v programu Svit. Po opažanjih je med moškimi odzivnost zdravstvenega osebja opazno precej manjša, zato je treba temu dejstvu nameniti še posebno pozornost. In LZS, katere člani s(m)o pretežno moški, lahko Svitovo pomembno pomagamo, da bo zajel čim več moških v postavljene ciljne starostne skupine. Da bi bilo preprečevanje raka na debelem črevesu in danki še uspešnejše, smo se skupaj z uredniškim odborom Lovca odločili, da bomo v prihodnje svoje članstvo še nadalje obveščali o programu zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka.

Žal tudi mi, ki veliko časa namenimo skrbi za živali in njihovo zdravje, svoje lastno zdravje nemalokrat jemljemo kot nekaj samoumevnega. Da ni nujno, da bomo vedno zdravi, se pogosto zavemo šele, ko zbolimo. Zato se v naši nevladni organizaciji zavedamo, da lahko pomembno prispevamo k večji ozaveščenosti ciljne skupine ljudi, ki jo še

posebno ogroža rak na debelem črevesu in danki. Zato bomo vložili vse napore, da bomo povezani v Program *Svit* ozaveščali in ozaveštili čim več članov. Opogumljali vas bomo z besedami, spodbujali k osebnemu sodelovanju in si prizadevali, da glas o življenjsko pomembnem in dobromarnem Programu *Svit* doseže vse naše člane in jih prepriča, da se z vzorci odzovejo prvemu in nato še vsakemu nadaljnjemu vabilu, ki bo prispelo v njihov nabiralnik. Iskren cilj je doseči, da se bodo lovke in lovci brez omahovanja in strahu odločili za sodelovanje, ki jim lahko reši življenje, po drugi strani pa bistveno izboljša splošno zdravstveno stanje naših državljanov.

Mag. Srečko Felix Kropce

Sejma LOV in NATURO v Gornji Radgoni

Kot ste bili že obveščeni v prejšnji številki Lovca, bo od 17. do 19. aprila 2015 v Gornji Radgoni deveti Mednarodni sejem lovstva in ribištva – LOV in tretji Mednarodni sejem aktivnosti in oddiha v naravi – NATURO. Ponudila bosta najširši izbor vsega, kar za svoje dejavnosti potrebujejo lovci in ribiči: obilico priložnosti, zamisli in opreme za vašo dejavnost in zdrav način življenja z naravo. Povabila vas bosta v izbrane zelene turistične destinacije. Prav tako bosta predstavila dejavnosti Lovske zveze Slovenije, Ribiške zveze Slovenije, Kinološke zveze Slovenije in drugih vodilnih stanovskih organizacij, ki se ukvarjajo in posebej sožitje človeka in narave. S tehničnimi strokovniki in stanovskimi medsejmskimi srečanji ter splošnim sejmskim dogajanjem se bosta znova potrdila kot prvovrstna in celovita predstavitev skrbi za ohranjanje biotske raznovrstnosti, varstvo narave in preudarne trajnostnega upravljanja z naravnimi viri ter usmerjanjem človeške skupnosti v sožitju z naravo.

Sejem LOV bo ponudil na ogled in v ugoden nakup pestro ponudbo **lovske, ribiške, kinološke opreme, oblačil ter pripomočkov, ki jih** lovci in ribiči potrebujejo za svoje dejavnosti. Sejem NATURO bo prvi sejem dopolnjeval z možnostmi za aktivno preživljanje prostega časa v naravnem okolju in za vaše boljše počutje ob drugih možnostih ter starodavnih praksah

zdravilstva v sožitju s seboj in naravo. V skupnih prizadevanjih bosta povezala najvidnejše organizacije, katerih temeljno poslanstvo je sobivanje z naravo in njeno ohranjanje.

Lovska zveza Slovenije se bo predstavila s strokovno razstavo najmočnejših lovskih trofejev in strokovnim posvetovanjem v okviru *Slovenskega lovskega dneva*. Pod njenim okriljem bodo nastopali lovski rogisti in lovski pevski zbori, potekale bodo kinološke predstavitve in državno prvenstvo v oponašanju jelenjega ruka. Predstavniki Lovske zveze Slovenije bodo sodelovali kot tekmovalci in v ocenjevalni komisiji na tekmovanju v kuhanju lovskega golaža. Posebno predstavitev pripravlja Društvo slovenskih lovk.

Ribiška zveza Slovenije bo na razstavnem prostoru predstavila pobudo Ohranimo domorodne ribje vrste in obiskovalce seznanila z delovanjem krovne slovenske ribiške organizacije ter v to zvezo združenih 64 ribiških družin. Predstavila bo ribiške revirje ter pokazala, kako z njimi gospodarijo ribiške družine. Tudi to pot bodo pokazali, kako se vežejo umetne muhe, in seznanjali s kastinškim športom. Otrokom bo namenjen ribiški ilustratorski kotiček. Na ogled bosta filatelistična razstava *Ribe na znamkah* in fotografska razstava *Ribe v reki Muri*. V pokušnjo bodo spet ponudili ribiško kulinariko. Poudarek bo tudi na mednarodnem sodelovanju. Ob Ribiški zvezi Slovenije se bo s svojimi dejavnostmi predstavil tudi Zavod za ribištvo Slovenije.

S sejmskimi predstavitvami in v strokovno sejmsko dogajanje se bodo povezali še Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, ki deluje v okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, že omenjeni Zavod za ribištvo Slovenije, Center za promocijo in pospeševanje športnega ribolova in ribiškega turizma Racoon in drugi. Zavod za gozdove Slovenije bo osvetlil problematiko divjih prašičev ter reševanje konfliktov med medvedom in ljudmi v povezavi z mednarodnim projektom LIFE. Kinološka zveza Slovenije bo organizirala državno razstavo psov lovskih pasem, predstavitev lovskih pasem s strokovnim komentarjem ter športno kinološko dogajanje.

V razstavnem in strokovnem programu sejma NATURO bo sodelovala Turistična zveza Slovenije. Spirit Slovenija – Oddelek (sektor) za turizem

pripravlja predstavitev *Zelene sheme slovenskega turizma* ter predstavitev destinacij EDEN. Združenje turističnih vodnikov Slovenije bo med drugim predstavilo Dostopni turizem – turizem za skupine s posebnimi potrebami. Sodelovali bodo tudi krajski parki, naravna zdravilišča, Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov, Zveza tabornikov Slovenije ter ponudniki metod za doseganje dobrega počutja in zdravja na tradicionalen in alternativen način.

Sejma bosta ob nakupih in strokovnem razširjanju zelene poslanstva poskrbela tudi za sproščeno druženje. Okuse bosta preskušala z lovsko, ribjo, ekološko in regionalno kulinariko ter pokušino vin. Navduševala bosta s predstavitvami najrazličnejših aktivnosti v naravi, skrbela za boljše zdravje in počutje obiskovalcev, vas zabavala s tekmovanji in kulturnimi nastopi.

Predstavitve varovanja naravne dediščine bo spremljala še mednarodna razstava avtomobilov – starodobnikov *Avto - moto klasika*, ki združuje vse tiste, ki skrbijo za ohranjanje tehnične dediščine.

Za več informacij in sodelovanje pokličite Jano Dimec, projektno vodjo sejma LOV; (02) 5642 108, e-pošta jana.dimec@pomurski-sejem.si

Uredništvo Lovca

Kako LD aktivno gradi odnos z lokalno skupnostjo?

Prvi korak vseh razmišljanj o gradnji odnosov lovske družine (LD) z lokalno skupnostjo je opredelitev komunikacijskih ciljev LD. Pomembno je, ali LD želi v svoji lokalni skupnosti povečati svojo prepoznavnost, vpliv, ugled, ali želi v svoje vrste pridobiti nove člane.

Povečanje prepoznavnosti LD v lokalni skupnosti bo lovska družina dosegla, ko se bodo prireditve v organizaciji lokalne skupnosti udeležili člani lovske družine v lovskih krogih in v komunikaciji z obiskovalci prireditve predstavljali LD, njeno poslanstvo, opravljene in načrtovane aktivnosti.

Za večji ugled LD v lokalni skupnosti je treba načrtovati aktivnejšo udeležbo članov LD na posameznih dogodkih lokalne skupnosti, npr. sodelovanje pri spomladanskih čistilnih akcijah, posebnih obletnicah v lokalnih

skupnostih, vključevanje v aktivnosti lokalne skupnosti ob občinskem prazniku (morda z *dnevno odprtih vrat lovskega doma* oziroma predstavitvijo druge lokacije, aktivnosti lovske družine).

Pri pridobivanju novih članov v LD bodo njene aktivnosti usmerjene v organizacijo lovskih taborov v času počitnic (poletnih v obliki tabora s šotori; zimskih v obliki izobraževanj o prezimovanju divjadi in drugih prostoživečih živali, likovnih ali glasbenih taborov ...).

Za lažje načrtovanje odnosov z lokalno skupnostjo oziroma aktivnosti za vzpostavitev in kasneje vzdrževanje odnosov je pomembno tudi razumevanje sestave lokalne skupnosti. Strokovnjaki s področja proučevanja odnosov v lokalni skupnosti oblikujejo sestavo lokalne skupnosti glede na piramido moči posameznih skupin v lokalni skupnosti. Glede na dejavnike vpliva lahko lokalno skupnosti razdelimo na (1) družinske člane članov lovske družine, (2) lokalne medije – tisk, radio, televizija in komentatorji, (3) mnenjski voditelji – zaposleni na občini in upravni enoti, duhovščina, zaposleni v vzgojno-izobraževalnih institucijah, upravljalci večjih trgovinskih središč, (4) nevladne organizacije, npr. socialne službe, mladinske zveze, veterinarska društva, kulturne in politične skupine, (5) protestniki in aktivisti (vlagatelji peticij in razširjanja govorici).

Najpogostejši načini za komuniciranje LD v lokalni skupnosti:

– dnevi odprtih vrat: ogled lovskega doma oziroma prostorov lovske družine; predstavniki LD se lahko odločijo za predstavitev posebnega dela lovišča oziroma ogled območja upravljanja, ki ga je treba/ga želijo spremeniti,

– posebni dogodki: občni zbor, obletnica LD, obletnica kulturnih ali drugih aktivnosti v lovski družini, organizacija dogodkov za lovske organizacije ali z drugimi – za območno lovske zveze oziroma Lovsko zvezo Slovenije, lovski tabor,

– poročila: poročilo o delu v minulemu letu, izdaja posebnega biltena ob obletnici LD ali drugih aktivnosti družine,

– prostovoljne dejavnosti: vključevanje v aktivnosti lokalne skupnosti, ki so usmerjene/povezane z aktivnostmi LD, npr. Očistimo Slovenijo, zbiranje starega papirja, urejanje gozdnih poti za varen obisk gozda,

Primer: DAN ODPRTIH VRAT

Cilj: Povečati prepoznavnost LD v lokalni skupnosti.

Predlog za organizacijo: odgovorna oseba za komunikacijo (PR).

Vodstvo LD: Podpira organizacijo dneva odprtih vrat, skupaj s PR opredeli komunikacijske cilje in imenuje organizacijski odbor.

Organizacijski odbor: Pripravi seznam zelenih udeležencev in jih vključi v izbiro ustreznega termina, priprave programa.

Lovska družina: Člani skupaj potrdijo program ter razdelijo vzpostavitev/vodenje odnosa s posameznimi subjekti lokalne skupnosti (starešina LD bo komuniciral z županom/ravnateljem, člani organizacijskega odbora z vodji nevladnih organizacij v lokalni skupnosti (taborniki, skavti, likovniki, glasbeniki ...), odgovorni za promocijo pripravi vsebine sporočil za obveščanje posameznih vrstvi javnosti.

Izvedba dneva odprtih vrat: poteka skupaj z udeleženci, ki jih je LD opredelila kot pomembne subjekte v lokalni skupnosti, kot subjekte, pri katerih želi povečati prepoznavnost LD. S skupno organizacijo se bo oblikoval (1) nov odnos, partnerstvo z izbranimi subjekti lokalne skupnosti (nevladnimi organizacijami, vzgojno-izobraževalnimi ustanovami), (2) vsi člani LD bodo v novonastalem partnerstvu pridobili novo znanje, izkušnje, (3) vodstvo lovske družine bo dobilo priložnost za spodbujanje članov ter vključevanje njihovih družinskih članov ter komuniciranje s predstavniki občine in upravne enote, (4) odgovorna oseba za komunikacijo v LD bo o dnevu odprtih vrat obvestila lokalne medije.

– lokalni mediji: objavljanje informacij o aktivnostih LD v lokalnih medijih, priprava srečanj z lokalnimi novinarji.

Težnje: vse manj organizacij se odloča za denarno podporo organizacijam, ki so povezane z njihovim delovanjem, ampak se odloča za posebno obliko sodelovanja v obliki prostovoljnega dela. To bi pomenilo, da se LD vključi v aktivnosti izbranega društva v lokalni skupnosti, npr. društva upokojencev, ki pripravljajo dan medgeneracijskega sodelovanja. V tem primeru so lovci lahko dodatni spremljevalci za skupine otrok iz vrta ali šol ali pomagajo organizatorju pri pripravi prostora, dostavi potrebnih materialov. Tako se člani LD aktivno vključijo v lokalno skupnost; povečala se bo njihova prepoznavnost v njej, hkrati pa si bodo pridobili nove izkušnje o lokalni skupnosti oziroma dogodku, v katerega se bodo/so vključili. To pa ne pomeni, da bi se morali lovci vključiti prav v vsak dogodek lokalne skupnosti.

Kazalniki uspešnega odnosa LD z lokalno skupnostjo se ocenjujejo na različnih ravneh v soodvisnosti od postavljenih komunikacijskih ciljev LD, npr. prek novega/izboljšane odnosa LD z lokalno skupnostjo, prek novih odnosov/izkušnej članov LD, prek doseženih rezultatov v lokalni skupnosti ter prek postavljenih ciljev, opredeljenih pri

načrtovanju odnosa med LD in lokalno skupnostjo. Uspešnost odnosa LD z lokalnim okoljem je pogosto odvisna tudi od načina vodenja LD, opredeljenih ciljev, članov LD ter njenih virov, ki jih je pripravljena vložiti v odnos ter od načina vodenja/gradnje tega odnosa.

Začetki leta so navadno polni novoletnih obljub za izboljšanje odnosov, zato je lahko to tudi čas in priložnost za oplemenitenje odnosov LD z lokalnimi skupnostmi. Treba je le dobro opredeliti komunikacijski cilj LD, določiti pot/način za njegovo uresničitev in izbrati posameznike, ki bodo to uspeli uresničiti. Podpora in nekaj namenskih sredstev pri tem ne bodo odveč!

Tina Drolc

Sedmo državno prvenstvo v oponašanju jelenovega rukanja

Pod okriljem ZLD Nova Gorica je bilo v Dobrovem v Goriških brdih 20. 12. 2014 organizirano **sedmo Državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja**. Dobrovo, **središče Brd in sedež občine**, je kraj z nekaj več kot štiristo prebivalci, ki je hkrati tudi središče briškega vinorodnega okoliša. Kraj je ime dobil po **dobu**, vrsti **hrasta**, ki je bil nekaj najbolj razširjeno drevo

v Brdih. V neposredni bližini se dviga mogočni **grad Dobrovo, renesančni dvorec**, za katerega v kronologiji kraja beremo, da je začel nastajati že okrog leta 1600. Znano je, da je bil **srednjeveški grad podrt**, na njegovih ruševinah pa zgrajen zdajšnji. Verjetno je v času druge **beneške vojne** v letih od **1615 do 1617 dobil obzidje**,

kot **zadruga** in je še vedno v **100 % lasti članov**. Vse od svojih začetkov je s svojimi očarljivimi vinogradi v osrčju Goriških brd v veliki meri vplivala na razvoj gospodarstva in kakovost življenja v Brdih. Poslanstvo ene izmed **najbolj prepoznavnih in največjih vinskih hiš v Sloveniji** je nadaljevati in še uspešneje razvijati ter

Najboljši trije na sedmem Državnem prvenstvu (od leve): Urban Košir, Martin Frančeskin in Matic Oberstar.

Foto: M. Petrečič

Vsi tekmovalci, ki so nastopili na sedmem Državnem rukaškem prvenstvu.

saj je imel tudi takrat pomembno strateško vlogo. Značilno podobo mu dajejo **štirje vogalni stolpi**, iz katerih se odpira čudovit razgled na okolico. Grad in posest ob njem sta bila sprva last **družine Colloredo**, konec 18. stoletja pa ga je prevzela **družina de Catterini-Erzberg**. Zadnji, najbolj znani lastnik gradu je bil **grof Silverio de Bager**.

Rukaško prvenstvo je bilo organizirano v prostorih kompleksa **Vinske kleti Goriška brda**. Kot lahko preberemo, je Vinska klet Goriška brda nastala leta 1957

nadaljevati **večstoletno tradicijo vinarstva**, ki navdušujejo ljubitelje in poznavalce doma in v kar šestindvajsetih deželah po svetu. Kot pravijo: »**Kakovost se rodi v vinogradu – kar je eno naših glavnih vodil.**«

Toliko za uvod, osredotočimo se na tekmovanje. V prijetnem okolju so organizatorji pod predsedstvom Igorja Zadravca, predsednika ZLD Nova Gorica, Mirana Štruklja, Milivoja Hladeta, Anite Breščak in idejnih »scencev« Gorana

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanjem podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovske izkaznice, omogočili nakup lovskih potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepko, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovsko izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 15. 1. 2015

POGODBE ZA POPUSTE		
Podjetje	blago in storitve	% popusta
VONDA, d. o. o., Sečovlje 139, 6333 Sečovlje	Na sklenjeno pogodbo o računovodenju v PE Nova gorica in PE Ljubljana	10
ČEVLJAR, d.o.o., Mavčiče 59, 4211 Mavčiče	Vsi izdelki lastne proizvodnje in izdelki iz ponudbe na spletu in v trgovini	10
Kanali SG1, d. o. o., Gozdna pot 7, 2380 Slovenj Gradec	Ročno pranje v avtopralnici Rondo, PTC Katica Slovenj Gradec	15
Soboslikarstvo, Rok Jerič, s. p., Srednja vas 99, 4208 Šenčur	Notranja slikopleskarska dela	10
Sport Miks, turizem, d. o. o., trg Golobarskih žrtev 18, 5230 BOVEC	Rafting po Soči in Canyoning - soteskanje Sušec	20
Robert Sodja, Pod Gozdom 23, 4264 Bohinjska Bistrica	Hydrospeed po Soči in druge dejavnosti podjetja	15
Robert Sodja, Pod Gozdom 23, 4264 Bohinjska Bistrica	Okna in vrata, lovsko pohištvo, oprema lovskih sob	10
Ebatt, d. o. o., PE BTC Ljubljana in PE Trzin	Prodajni programi Led Lenser, Gerber, Silva, Ansmann in Light My Fire	15
Zavod Dežela Kranjska, Dunajska 106, 1000 Ljubljana	Lovsko-ribiški slovar, faksimile in bibliofilska izdaja faksimila	10
PREPARATORSTVO, Sušec Miran, s. p., Podgorje 32, 2381 Podgorje	Preparatorne storitve	15
BHS hitri servis, Bojan Ovčjak, s. p., Vrhe 63, Slovenj Gradec	Storitve in material iz programa BHS	15
RTV SERVIS, Marjan Kapela, s. p., Kočevska cesta 13, Dolga vas, Kočevje	Baterijske svetilke Led Lenser, daljinski upravljalci	5
	Pašni aparati 12 V ali 220 V	8
	Baterijski vložki in akumulatorji, polnilci in usmerniki	5 do 15
	Tv-LCD, LED zasloni na 12V, DVBT in sat sprejemniki, antenski material, kabli	5
GOSTILNA AJDA David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitev in pijače	10
EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago - popusti se ne seštevajo	10
GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Reteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srajce in dodatki GORNIK	10
DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
	PVC, ALU, LES – okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
Frizerski salon Tina, Kraševc Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	Striženje las	5
LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Računovodske storitve, poslovno-svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
BIFE KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10
JUPITRA, poslovni inženiring, d. o. o., Motnica 7a, 1236 Trzin	Izdelki za filtriranje vode v spletni trgovini www.moja-voda.si	10
	Rezervni deli za izdelke (filtrni vložki)	8
KONFIN, d. o. o., Ljubljanska 76, 1230 Domžale	Geodetske storitve	15
DJ STANE - STANE ČRVIČ, s. p., Bratuževa ulica 14, 5290 Šempeter	Vsa hrana in oprema za pse, razen znamk ORIEN ACANA IN K9JULIIS, za plačilo v gotovini	10
USLUGA NOVO MESTO, d. o. o., Tržaška 10, 8000 Novo mesto	Kemično čiščenje, pranje in šiviljska popravila vseh lovskih oblačil in pripomočkov	10
POT USPEHA, izobraževanje Željko Hohnjec, s. p., Občice 25, Dolenjske Toplice	Odvajanje od kajenja in alkohola in drugih odvisnosti	15
GRAD-ART, d. o. o., Podmilščakova 11, 1000 Ljubljana	Projektiranje novogradenj, rekonstrukcij in sanacij objektov	15
	Svetovanje, nadzor in inženiring v gradnji	10
KARBO - Renata Kerec, s. p., Partizanska cesta 35, 2230 Lenart	Krovska in kleparska dela - prekrivanje streh in izdelava fasad s paneli	10
	Vsa gradbena in tesarska dela ter dobava in montaža stavbnega pohištva	10
DeCARNIS, d. o. o., Vipavska cesta 12, Nova Gorica	Pasja hrana adult, light, puppy in stone cricks plus	10
BORIS TERČIČ, s. p., Mehanika in keramika, Zagomila 1, 5210 Deskle	Servis in popravila traktorjev	15
	Storitve s kmetijsko in gozdno mehanizacijo	10
	Olja in rezervni deli za traktorje	5
SILVAPRODUKT, d. o. o., Dolenjska cesta 42, 1000 Ljubljana	Silvanolin	15
TAXI CENTER, Anna Majnik, s. p., Kromberk, Pod Škabrinelom 16, Nova Gorica	Avto taxi prevozi	20
VALDEK, d. o. o., Salon pohištva, Movže 37, 2382 Mislinja	Jogi vzmetnice in omarice za čevlje	10
	Kuhinje, sedežne garniture, regali, spalnice, gard. omare, mize, stoli, otroške sobe	5
VETERINARSKA AMBULANTA GABER, Kidričeva 1, Litija, Veterinarstvo Eva Lesjak, s. p.	Vse veterinarske storitve, razen cepljenj	10
HERBAS, Jasmina Avbar s. p., Šmarješke toplice 117, 8220 Šmarješke toplice	Skinners profesionalna hrana za lovske pse	10
BIO PTS, proizvodnja, trgovina, storitve d. o. o., Zgor. Grušovlje 16, 3311 Šempeter	Ogrevalna tehnika iz ponudbe BIO PTS d. o. o.	5 do 15
ZALAZNIK, d. o. o., Pot čez gmajno 89, 1000 LJUBLJANA	Akumulatorji za osebna in tovarna vozila	15

Debenjaka in Danila Štekarja s pomočjo članov LD Sabotin uredili prijetno in domiselno sceno prizorišča tekmovanja. Za vse potrebno, kar sodi poleg, je skrbel tajnica ZLD Nova Gorica Dijana Ušaj. Povezovanje celotne prireditve in potek tekmovanja je bilo zaupano uradni povezovalki **Mateji Poljšak**.

Poleg začetnega pozdrava vsem zbranim je vljudno povabila na govorniški oder častne govornike: **Igorja Zdravca**, predsednika organizacijskega odbora, **Žarka Kodermaca**, briškega podžupana, in **Ivana Malešiča**, podpredsednika LZS, ki je po pozdravnem govoru tudi uradno odprl prvenstvo. Za programsko glasbeno-umetniški del so vsi prirediteli s svojimi vmesnimi nastopi poskrbeli **Notranjski rogisti**, **LPZ Zlatorog iz Vipave**, **Vokalna skupina Vinika** in na tovrstnih tekmovanjih že kar nepogrešljivi operni pevec **Marko Kobal** ob spremljavi mojstra igranja na citre **Tomaža Plahutnika**.

Na rukaško tekmovanje se je letos prijavilo sedem tekmovalcev LD iz Slovenije: **Simon Ferlinc** (LD Puščava), **Martin Frančeskin** (LD Trstelj), **Matic Oberstar** (LD Ribnica), **Gašper Petrič** (LD Prežihovo), **Tilen Nared** (LD Begunje), **Urban Košir** (LD Borovnica) in **Damjan Zdovc** (LD Prežihovo).

Kot sodniki so bili predstavljeni naslednji lovci: **Ernest Kerčmar** (LPN Kompas - Peskovci), **Jožef Gril** (LD Ribnica), **Ivan Okrajšek** (LD Banja Loka - Kostel), **Anton Meglen** (LD Sruge) in **Janko Mehle** (ZGS), za katere je treba poudariti, da so v skladu s pravili zelo enotno ocenjevali nastopajoče, čeprav so bili dobro »skriti« v zaprtih kabinah, podobnim lovskim prežam, od koder to pot ni bilo mogoče videti nastopajočih. Pravila namreč določajo, da sodniki pri svojem ocenjevanju ne smejo vedeti, kdo nastopa, se med seboj tudi ne vidijo in z dodatnim odbitkom najvišje in najnižje ocenene sodnikov (ocenjujejo od 1 do 6) dobimo tudi čim bolj objektivno končno oceno posameznega nastopa tekmovalca.

Voditeljica Mateja je predstavila discipline tekmovanja, s katerimi

so tekmovalci skušali s svojimi »rukali« pričarati vzdušje jelenovega rukanja v naših gozdovih, ko se v začetku septembra začne pri nas čas paritve navadne jelenjadi in ko mogočni glasovi jelenov preplavijo tišino v naših obsežnih gozdovih.

Navedene so bile naslednje discipline:

- oponašanje rukanja starega jelena s košutami na rukališču, ki mu uhajajo iz tropa,

- oponašanje rukanja dveh srednje starih jelenov, ki se med seboj izzivata,

- oponašanje oglašanja starega močnega jelena na višku paritvenega obdobja na rukališču, ki ni ogrožen in nima tekmeča,

- rezervna dodatna disciplina (v primeru izenačenosti števila točk nastopajočih): oponašanje oglašanja starega jelena s košutami na rukališču, kateremu se približuje enakovreden tekmeč.

Sledil je nastop tekmovalcev, ki so na žreb in poziv vodstva tekmovanja (vodja **Marko Petretič** (LD Mokrc), **Blaž Silajdžić** (LD Čaven) in **Gregor Simčič** (LD Sabotin) prihajali na oder in tudi s pomočjo ozvočenja napolnili prostor z mogočnimi glasovi jelenovega rukanja. Po vsakem nastopu je občinstvo nastopajoče nagradilo z glasnim aplavzom.

Discipline so si sledile ena za drugo, med njimi pa so bili glasbeni nastopi in prikaz oponašanja še preostalih zanimivih glasov jelenjadi, ki jih je predstavil Jože Gril, in ruševcev v izvedbi Damjana Zdovca in Gašperja Petriča.

Po prvih treh tekmovalnih disciplinah, ko zaradi izenačenosti točk tekmovalcev ni bilo treba opraviti še dodatne tekmovalne discipline, smo dobili končni vrstni red tekmovanja. Tako smo prišli do zaključka in končne razglasitve rezultatov, podeljevanja priznanj in nagrad nastopajočim.

Državni prvak za leto 2014 je postal **Urban Košir** (LD Borovnica), **drugi** je bil **Martin Frančeskin** (LD Trstelj), **tretji** pa **Matic Oberstar** (LD Ribnica).

Predsednik organizacijskega odbora **Igor Zdravec** se je na koncu zahvalil vsem nastopajočim, sodnikom, sponzorjem in donatorjem, ki so kakor koli pripomogli k uspešni izvedbi državnega prvenstva. **Franc Kene**, predsednik Komisije za kulturo pri LZS, pa je v svojem pozdravnem in zahvalnem govoru povabil vse na naslednje, **osmo Državno prvenstvo**, ki bo v sklopu medsejemskega dogajanja sejma **LOV v Gornji Radgoni** (od 17. do 9. aprila 2015). Povsem na koncu pa

je voditeljica Mateja vsem v dvorani še hudomušno zaželela lepe božično-novoletne praznike in čim hitrejši obisk posebnega jelenčka – Rudolfa, ki naj na svojih saneh pripelje čim več daril.

Marko Petretič

60 let LD Anhovo

Lovska družina Anhovo je 7. junija 2014 pri lovski koči v Paljevem priredila slavnostno srečanje ob 60-letnici delovanja LD. Organizacijski odbor je poskrbel za bogat in zanimiv kulturno-zabavni program, ki je bil rdeča nit med celotno prireditvijo. Začetek je naznanil slavnostni mimohod lovskih praporov. Slavnostni govornik je bil **Ivo Cej**, starešina LD Anhovo, ki je zbranim izrekel dobrodošlico, nato pa obudil spomine na šestdesetletni razvoj lovstva na območju Anhovega in opisal zapleteno pot lovskih zanesenjakov, ki so v nemirnih povojnih letih, polnih pomanjkanja in političnih zapletov, uspeli ustanoviti svojo LD.

Do druge svetovne vojne je bilo lovstvo tam privilegij italijanskih mogotcev in bogatašev.

Domačinom ni bilo dano loviti, pač pa so bili lahko le gonjači in nosači divjadi. Po osvoboditvi, že leta 1947, so ustanovili **LD Plave**, ki se je leta 1949 zaradi novega lovskega zakona preoblikovala in preimenovala v **LD Jelenik**. Še preden je ta LD dobro zaživela, jo je takratna oblast ukinila in iz vseh srednjeseških družin ustanovila **LD Soča**, ki je obsegala 15.590 ha. Z ustanovitvijo nove lovske tvorbe se lovci iz Anhovega, Deskel in Plav niso strinjali in tudi niso sodelovali pri njenem ustanavljanju. Dve leti je trajalo, da so lovci prepričali oblast, da jim je omogočila ustanoviti lastno lovsko družino v obsegu meja katastrskih občin zaselkov Anhovo, Deskle in Plave. Tako je ustanovni odbor osmih lovcev 29. avgusta 1954 ustanovil **Lovsko družino Anhovo**. Prvega decembra istega leta je tudi oblast formalno potrdila registracijo in lovska družina je lahko začela aktivno delovati.

V tistih časih je bilo stanje v lovišču vse prej kot rožnato, zato so morali lovci krepko zavihati rokave in orati ledino na vseh poljih lovstva. Ena glavnih težav je bilo lovsko izobraževanje.

Člani LD Anhovo pred svojim lovskim domom

Ivo Cej, Starešina LD Anhovo, je udeležencem slovesnosti ob 60-letnici LD opisal zgodovino te lovske družine.

OPRAVIČILO

V skladu s točko 3. sklenjene sodne poravnave izreka **Lovska družina Iga vas** v reviji **Lovec** opravičilo **Petru Turšiču** glede vodenega disciplinskega postopka v Lovski družini Iga vas.

Lovska družina Iga vas

Lovci so se aktivno vključevali v programe izobraževanja, ki jih je organizirala Lovska zveza Slovenije prek svojih območnih lovskih zvez. Tako je ZLD Gorica začela izvajati tečaje za lovske izpite in lovske čuvaje. Lovci so se hitro seznanili s sodobnimi načeli gojitve divjadi, načina načrtovanja odstrela, načinov lova, lovske zakonodaje, kinologije in drugih lovskih veščin. Svoje znanje so z veliko požrtvovalnosti in velikim odpovedovanjem začeli prenašati v lovišče. V prvih letih sta bili zaradi še klasičnega kmetovanja glavna lovna divjad poljski zajec in fazan, pojavljali pa so se že posamezni divji prašiči. Z razvojem industrije in opuščanjem kmetijstva so se z zaraščanjem košenice izboljšale predvsem razmere za srnjad in divjega prašiča. V sedemdesetih letih sta se pojavila gams in jelenjad. Občasno je v lovišče zašel tudi posamezen medved. V teh letih se je sestava divjadi popolnoma prilagodila razmeram v lovišču, tako da sta zdaj najpogostejši vrsti srnjad in divji prašič. Gamsi in jeleni tudi niso redki, fazana ni več, medtem ko se izboljšuje stalež poljskega zajca. Lovci smo skozi vsa leta predvsem skrbeli, da smo izvajali vse ukrepe za izboljšanje življenjskih razmer za divjad in upoštevali strokovne smernice pri odstrelu. V lovišču čistimo zarasle travnike in kosimo opuščene košenice, sistematično krmimo divje prašiče z namenom zmanjšanja škode in za omogočanje kakovostnega redukcijskega odstrela, vzdržujemo vedno vire in kaluže, postavljamo solnice in lovske preže za opazovanje in lov.

Leta 1977 smo lovci preuredili zapuščen objekt Salonita v lovsko kočjo. Ker pa so bile potrebe večje, smo leta 1984 začeli graditi lovski dom v Paljevem. Gradbeni odbor in vsi lovci so dosegli izreden dosežek, saj je bil sodoben lovski dom dograjen in opremljen že leta 1985. V projekt je bilo vloženi več kot 9.000 prostovoljnih delovnih ur – vsak lovec jih je naredil vsaj 180, nekateri bistveno več. Ob domu smo leta 2004 zgradili sodobno zbiralnico in hladilnico za divjačino, ki ustreza vsem predpisanim standardom.

Lovci si zelo prizadevamo, da poleg gojitve divjadi dobro sodelujemo z vsemi souporabniki prostora. Tako s kmeti skušamo korektno reševati zadeve glede povzročene škode na poljščinah in travnikih. Aktivno sodelujemo pri čiščenju okolja in v šolah sodelujemo pri seznanjanju učencev z zaščito narave in divjadi ter poznavanju

kinologije in lovstva. V jesenskem času organiziramo priljubljene pogone na divje prašiče, ki se jih udeležujejo lovci iz vse Slovenije in zamejstva. Tradicionalen pa je postal lov, na katerega povabimo vse predstavnice nežnega spola iz vse Slovenije, ki je izredno dobro obiskan in odvisen.

Zaradi višje sile – trka divjadi z motoristko – so se nad usodo lovske družine zgrnili temni oblaki v obliki enormnih odškodninskih zneskov, ki jih kot društvo ne bomo mogli poravnati. Tudi v tej situaciji so se pristojni državni organi obrnili od nas in nas prepustili same sebi. Kljub brezizhodni situaciji ostajamo optimisti in računamo, da se bo za zadevo našla sprejemljivejša rešitev, kot nam jo napovedujejo. Prav zaradi vloženega truda in prispevka k varovanju narave in gojitvi divjadi, kar smo lovci delali vseh šestdeset let nesebično, pošteno in z velikimi naporji, mimimo, da bi bilo to prav.

Prireditve so s svojimi nastopi popestrili otroci iz vrtca v Desklah, plesna skupina Tince, *Mešani pevski zbor Jože Srebrnič*. Čestitke ob jubileju pa so anhovskim lovcem izrekli župan Občine Kanal **Andrej Maffi**, predsednik KS Deskle **Klemen Stanič**, predstavniki sosednjih lovskih družin Kanal, Dobrovo, Grgar, Sabotin in pobratenih LD Paloma - Sladki vrh ter LD Zemon.

Predsednik ZLD Gorica **Igor Zdravec** je zaslužnim članom LD Anhovo podelil odlikovanja LZS.

Prireditve se je končala s prijetnim druženjem in plesom.

Tomaž Pirih

LD Raša Štorje proslavila 60 let

Lovska družina Raša - Štorje združuje petintrideset članov zelene bratovščine. V lovski koči na Stajah, v neposredni bližini Štorij, smo 30. avgusta letos slavnostno proslavili ta dogodek.

Ideja o ustanovitvi LD Raša - Štorje se je porodila leta 1954 ob reorganizaciji nekaterih lovskih družin *Okrajne lovske zveze Sežana*. Za uresničitev te pobude je bil ustanovljen iniciativni odbor, ki je 7. decembra 1954 sklical ustanovni občni zbor v Gostilni Bekar v Štorjah, ki je tistega dne tudi ustanovil LD.

Na predlog Stanka Uršiča so izvolili upravni in nadzorni odbor ter komisijo za razmejitev lovišč z LD Tabor - Sežana, LD Senožeče,

Skupinska fotografija članov LD Raša - Štorje ob 60-letnici

LD Dutovlje, LD Štanjel in za obmejnim območjem Goriškega okraja. Za starešino je bil izvoljen Rado Dolgan, za tajnika Franc Dolgan, za gospodarja Stanko Uršič, za člane upravnega odbora pa Stanko Rener, Ludvik Pupis, Ivan Kralj in Ivan Vitez mlajši.

Že v letu 1955 je *Okrajni ljudski odbor Sežana* izdal odločbo o reorganizaciji lovskih družin in razdelitvi lovišč. V tistem času našega delovanja se je spreminjalo povezovanje lovskih družin v okrajne lovske zveze. Tako smo bili od ustanovitve povezani v *Okrajni lovski zvezi Sežana*, nato v *Okrajni lovski zvezi Koper in Postojna* ter od leta 1986 v O-K ZLD (Obalno-Kraški) Koper pa vse do njene ukinitve.

Ob ustanovitvi naše LD je lovišče obsegalo 4.624 ha lovne površine, v katero je bilo včlanjenih dvajaset lovcev (od tega osem kmetov, osem uslužbencev in štiri delavci). Takratni številni uspehi in pomanjkljivosti v povojni graditvi našega lovstva so še bolj intenzivno spodbujali k učinkovitejšemu gospodarjenju v našem lovišču. Povečevali in krepili so lovsko tovarništvo, domoljubnost in zavest ter postavljali temelje za napredek slovenskega lovstva nasploh.

V letu 1966 se je uveljavila pobuda nekaterih lovcev z vrhovskega območja, da bi ustanovili samostojno LD na tem območju, in sicer iz dela lovišča naše LD in dela lovišča LD Štanjel.

Za delovanje nove LD Vrhe je naša LD odstopila 1.888 ha lovni površini, tako da se je naše lovišče zmanjšalo na 2.630 ha lovni površini in 66 ha nelovnih.

Takratno naše lovišče, s kraškimi pašniki, travniki, obdelanimi njivami, nizko zarastjo in gozdički, ki so divjadi nudili dovolj življenjskega prostora, kakovostne hrane, zavetišča in miru, je bilo v začetku primerno predvsem za

gojitev male divjadi; fazana, jerebice, kotorne in poljskega zajca. Tako je bilo v letu 1955/56 ugotovljeno naslednje številčno stanje male divjadi: 360 zajcev, 240 jerebic, 70 golobov (ni navedene vrste), 150 kotorn in je bil načrtovan odstrel 140 zajcev, 30 jerebic, 30 kotorn in 25 golobov. Stanje pa se je sčasoma spremenilo. Zaradi intenzivnega kmetijstva, povezanega z uporabo različnih kemijskih zaščitnih sredstev, in nezadržnim zaraščanjem lovišča pa so se razmere za gojitev male divjadi bistveno poslabšale, tako da sta jerebica in kotorna povsem izginili iz našega lovišča, številčnost poljskih zajcev pa se je bistveno zmanjšala.

Dandanes je glavna lovna divjad srnjad, sledijo ji divji prašiči in v zadnjem času navadna jelenjad, katere številčnost se povečuje. Lani je bil v našem lovišču prvič uplenjen gams (koza), vedno pogosteje v lovišču opazamo tudi medveda in občasno volka. Veseli in ponosni smo, da je letos naš lovec D. Rebec uplenil jelena s kapitalnim rogovjem, ki po neuradni oceni dosega 214 CIC-točk; to je sploh prvi uplenjeni zlati jelen v kraškem bazenu.

S povečanjem številčnosti velike divjadi se je občutno povečala tudi škoda od te divjadi na kmetijskih površinah, ki jih z lastniki kmetijskih zemljišč poskušamo sporazumno reševati s primernimi ukrepi in v obojestransko korist.

Ob 25-letnici obstoja LD smo razvili lovski prapor in takrat tudi sklenili, da bomo na ta prostor pripeljali še elektriko. To je bil tudi pogoj za gradnjo lastnega lovskega doma, ki je bil z veliko dobre volje, delovne vneme, predvsem pa odrekanj in ob velikem številu opravljenih prostovoljnih delovnih urah članov LD predan svojemu namenu v letu 1987. Drugi zelo pomemben gospodarski objekt, prevzemnico za uplenjeno divjad,

pa smo zgradili v letu 1998. Stoji v neposredni bližini našega doma in je urejena po vseh veterinarsko-sanitarnih predpisih.

LD Raša - Štorje vzdržuje zelo dobre odnose in sodeluje s KS Štorje in KS Kazlje ter z obema Agrarnima skupnostma, sosednimi lovskimi družinami, LPZ Doberdob in Društvom slovenskih lovcov Doberdob (Italija). Vsem naštetim je Ivan Kmetec, starešina LD, podelil listine za sodelovanje.

Na slovesnosti so se članom LD Raša - Štorje pridružili številni lovski prijatelji, delegacije sosednjih LD, predsednik ZLD Koper, predsednik Postojnsko-Bistriške ZLD, predstavniki OZUL, Zavoda za gozdove - OE Sežana, predstavnik LZS, predstavniki lokalnih skupnosti in društev.

Slovesnost sta z ubranim petjem obogatila LPZ Doberdob ter KUD Kraški šopek, ki je s svojim petjem in plesom v narodnih nošah popestril dogajanje na našem praznovanju.

Ob tej priložnosti smo zaslužnim članom podelili priznanja, ki so jih prejeli: I. Kmetec, R. Kobal in M. Kontelj za 40 let članstva v lovski organizaciji; F. Planinšek in M. Rebec posmrtno za 50 let članstva v lovski organizaciji; M. Štok, R. Tavčar, B. Grmek, B. Vidmar so prejeli znak LZS za lovske zasluge; M. Žiberna, B. Pelan, R. Mahnič, I. Kmetec, Hreščak B., F. Bevčič, B. Gojkovič in M. Dolgan zlati znak za lovske zasluge; B. Križman, D. Rebec pa red za lovske zasluge II. stopnje.

Ko se ozremo na prehojeno pot naše LD, lahko ugotovimo, da družbene razmere lovstvu niso prav posebno naklonjene, manj nam lovcem, zato smo toliko bolj zadovoljni in ponosni, da smo kljub težavam z načrtnim in prizadevnim delom uspeli uresničevati vse postavljene cilje.

V obdobju delovanja LD so družino uspešno vodili starešine Rado Dolgan, Rajko Kobal, Marino Kontelj, Bojan Križman, Danimir Rebec in sedanji starešina Ivan Kmetec. Njihovo požrtvovalno in nesebično delo je pripomoglo k rasti in uspešnemu delu naše LD, njihov očitni prispevek pa se je in se še vedno odraža v delovanju organov LZS, različnih območnih zvezah lovskih družin in organih OZUL.

Leta 2004 je bil sprejet nov Zakon o divjadi in lovstvu in leta 2008 Uredba o podelitvi koncesij za trajnostno gospodarjenje/upravljanje z divjadjo. Zakon in Uredba v veliki meri upoštevata naše

želje in prizadevanja. Seveda so v zakonu tudi določbe, s katerimi lovci nismo najbolj zadovoljni, obenem pa se zavedamo, da je treba določbe vsakega zakona v celoti spoštovati ne glede, ali se z njimi strinjamo ali ne. Prepričani smo tudi, da s prostovoljstvom, enakopravnostjo, spoštovanjem volje večine in poštenim lovskim tovariškim odnosom lahko pozitivno zremo v prihodnost.

Ob zaključku slovesnosti se je starešina zahvalil vsem, ki so kakor koli pripomogli k rasti naše LD, sponzorjem in vsem, ki so kakor koli pripomogli k našemu praznovanju. Prijetna družba je druženje nadaljevala ob lovskem golažu in kraških dobrotah, ki so jih pripravile nekatere boljše polovice naših lovcov.

Ivan Kmetec

60 let LD Stahovica

V glasilu Lovec so leta 1932, ob 25-letnici Slovenskega lovskega društva (SLD), zapisali: *»Zelo živahno socialno življenje je bilo v trinajstem stoletju v Kamniku, v važnem mestu, ležečem na vznožju kamniških planin. Ta kraj, kamor so zahajali koroški knezi in akvilejski patriarhi, je bil*

Člani LD Stahovica pred prenovljeno lovsko kočjo na Kališu

zbirališče plemstva iz vse dežele. Iz starih knežjih spisov izvemo, da so se vršili v okolici Kamnika, v Kamniških (savinjskih) planinah veliki lovi ...«

Po marčni revolucij in letu 1848 se je na Slovenskem razvil tako imenovani *dominálni sistem lova*, kar je pomenilo, da je bil vsakokratni lastnik zemljišča tudi lovski upravičenec na tem zemljišču. V tistem času so v naših krajih pov-

sem iztrebili divjad nekaterih vrst. Šele leta 1870 so takratni avstro-ogrski predpisi določili, da je smel na svojem zemljišču loviti le tisti, ki je imel zaokroženo zemljišče; najmanj 200 oralov ali 115 ha. Vsa manjša lovišča v eni občini pa so združili v *občinsko zemljišče*, ki so ga na javnih dražbah oddajali v zakup za določeno dobo, na primer za 5, 7 ali 12 let.

Zakupniki so zakupljeno lovišče s soglasjem občine ali sreza lahko oddajali tudi v podzakup. Tako je tak zakup leta 1927 na vlogo zakupnikov **Franca Bodlaja** in njegovega družabnika **Karla Prelesnika** (tedanjega župana Občine Županje Njive) odobril, da smeta **Karlu Sossu**, trgovcu iz Ljubljane, odstopiti občinski lov z enakimi pravicami in dolžnostmi, kot sta jih imela dosedanja zakupnika.

Leta 1946 sta bila v Sloveniji sprejeta Začasni zakon o lovu in Pravilnik za lovsko organizacijo, s čimer je bil zadržan predvojni lovozakupni sistem. Ta pravilnik je predvideval lovsko družino (LD) kot temeljno organizacijo, ki dobi v zakup lovišče. Na podlagi tega določila so začeli ustanavljati mnoge lovske družine (LD) in okrajne lovske svete (OLO).

Konec leta 1946 je bil ustanovljen tudi Okrajni lovski svet Kamnik, katerega prvi predsed-

lovskega sveta Kamnik podpisal njegov predsednik I. Zajc.

Formalni začetek delovanja zdajšnje LD Stahovica pa je 10. september 1954, ko so se v gostišču **Petra Uršiča** na Stahovici, zdaj Pri planinskem orlu, zbrali lovci **Karol Prelesnik**, **Ivan Goltes**, **Peter Gradišek**, **Valentin Uršič**, **Ivan Zajc**, **Anton Bodlaj**, **Alojz Uršič**, **Alojz Zamljen**, **Ivan Zamljen** in **Peter Uršič**. Za prvega predsednika so izvolili **Karla Prelesnika**, za njegovega namestnika pa **Petra Uršiča**.

LD Stahovica zdaj združuje 41 članov in upravlja z 2.630 ha srednjegorskega lovišča, ki je na južnem pobočju Kamniško-Savinjskih Alp in deluje v okviru Kamniško-Savinjskega lovskopravljalskega območja (LUO).

Člani LD Stahovica so se 21. septembra 2014 v počastitev 60-letnice zbrali pri lovski koči na Kališu. Po nekajletni prenovi so kočjo, ki je bila zgrajena leta 1959 in leži med prelazoma Krajnski Rak in Črnivec na višini okrog 1100 m, spet slovesno odprli.

Zbrane lovce, tudi iz sosednjih lovskih družin, je pozdravil starešina **Bojan Ličer**, nato pa je 60-letno zgodovino družine opisal **Franc Svetelj**, predsednik NO LD Stahovica in avtor priložnostne brošure *Lovska družina Stahovica 1954–2014*, ki so jo izdali ob tej priložnosti. Ob jubileju so stahoviškimi lovcem čestitali tudi **Karla Urh**, predsednica sveta KS Kamniška Bistrica in občinska svetnica, **Marjan Osolnik**, starešina LD Kamnik, *gasilci PGD Stranje* in drugi. K slovesnemu vzdušju so s svojimi melodijami prispevali *Moravški rogisti*. Zelene otvoritveni trak pred vhodom v kočjo sta skupaj prerezala dolgoletni gospodar kočje in lovski čuvaj **Tine Kuhar** - Majč in starešina Bojan Ličer. Na prirreditvi so najstarejšim lovcem podelili odlikovanja LZS.

Ob jubileju Lovske družine Stahovica so 5. oktobra 2014 na strelišču v dolini Konjska v Kamniški Bistrici domači lovci organizirali lovsko strelsko tekmovanje, ki so se ga udeležile tričlanske ekipe iz LD Kamnik, LD Sela, LD Motnik - Špitalič in LD Stahovica, sodelovali pa so tudi vojni veterani in pripravniki. Strelci so se pomerili v streljanju z MK-puško (35 m) na tarčo srnjaka in z lovsko risanico večjega kalibra na tarčo srnjaka (100 m).

Z MK-puško so se najbolje uvrstili člani **Žan Blejce**, **Boštjan Soklič** in **Anže Pintar**, med veterani pa **Zdravko Vrankar**, **Janez Tišler** in **Marjan Rak**. Z risanico

večjega kalibra so najboljše rezultate dosegli člani **Žan Blejc**, **Anže Pintar** in **Marko Osolnik**, med veterani pa **Zdravko Vrankar**, **Marjan Rak** in **Janez Tišler**.

V skupni uvrstitvi (kombinaciji) so kot posamezniki največ točk zbrali **Žan Blejc**, LD Stahovica; **Zdravko Vrankar**, LD Kamnik in **Renato Uranič** (vojni veterani).

Najboljše ekipe **LD Stahovica**, **SDV Kamnik** in **SDV 2 Kamnik** so bile nagrajene z ličnimi pokali, najboljši posamezniki pa z medaljami in kipci lovca in planinca Bosa, delo kiparja **Mihe Kača**.

Franc Svetelj

Izobraževanje v LD Padež

Lovska družina Padež je bila ustanovljena leta 1956. Prvotno ustanovljene družine v letu 1946 so bile Podgrad, Radoha in Birčna vas. Leta 1950 so se povezale v LD Radoha, ki se je leta 1956 preimenovala v LD Padež. Gospodarimo s pretežno vso z divjadjo, ki živi v tem delu Slovenije v 6.747 ha velikem lo-

li novo, sodobno hladilnico (z vso potrebno opremo), vredno več kot 6.000 evrov, v kateri lahko lovec sam opravi vse tudi z najtežjo uplenjeno divjadjo.

Za opravljanje naše temeljne dejavnosti, lova, organiziramo različna tematska izobraževanja prek območne lovske zveze Novo mesto, ki jih vsako leto organizira kar veliko, in izobraževanja članov v okviru lovske družine.

V nedeljo, 12. 10. 2014, smo po posvetu članov naše LD organizirali predavanje na temo Ocenjevanje starosti jelenjadi in Izvajanje skupnih lovov, ki ga je po mnenju vseh članov izvrstno pripravila mag. **Darja Gros**, sicer tudi predavateljica aktiva predavateljev na Lovski zvezi Slovenije. V lovišču imamo kar nekaj jelenjadi in je pri evidentiranju odstrela treba upoštevati mnogo podatkov. Če želimo, da je odvzem iz narave pravičen in lovsko pravičen, je treba znati oceniti starost živali. S skupnimi lovi navadno začnemo tretjo nedeljo v oktobru, tako da je bila obnova znanja, ki se je nanašala na to temo, več kot dobrodošla.

Predavanje o ocenjevanju sta-

virom. Za lovce pa je znanje, ki je potrebno za prepoznavanje starosti živali v naravi (na oči) bistvenega pomena za pravičen pregled glede na načrt odstrela (spol starostna sestava).

Kot je v predavanju večkrat poudarila Grosova, naj bi se vsak lovec na jelenjad s stalno prisotnostjo v lovišču in z opažanji ter izkušnjami in iz razpoznavnih znakov učil razbrati tisto, kar je za ugotavljanje starosti v naravi najpomembnejše. Ker jelenjad živi v socialnih skupinah, je to še lažje, še posebno, če lahko opazujemo več živali hkrati.

Narava je odprt sistem, v katerem ne poznamo absolutnega stanja in dogajanj. Zato je treba vedno upoštevati določena odstopanja. Posploševati v povprečja ni pravilno. V ta namen so bili predstavljeni podatki o trajanju jelenjega roka oz. času oplojenosti košut in posledično o času poleganja telet. Študije o velikosti in težah zarodkov, ki so bili odvzeti iz maternic odstreljenih brejih košut na različnih območjih, so namreč pokazale, da je pri nas glavnina jelenjega roka med sredino septembra in sredino oktobra,

ne gre posploševati, da je vsa divjad v istem življenjskem letu tudi vedno enako stara, velika, razvita. Na podlagi primera je bilo vsem lažje razumeti, zakaj junica, ki v svojem drugem življenjskem letu ni sodelovala v ruku in je »njen gobec ves čas skrbel le za prehrano«, zlahka preseže težo mlečne starejše košute, katere brejost in dojenje sta energijsko potratna.

Tako kot pred strelom je enako pomembno tudi ugotavljanje oz. ocenjevanje starosti odstreljenih živali, ki ga opravljamo na podlagi razvoja, menjave in obrabljenosti zobovja na spodnjih levih čeljustih. Nazorno je bilo pokazano, kako je do končne menjave zob mogoče skoraj na mesec natančno ugotoviti starost. Za pravilno razvrščanje v starostne kategorije telet, živali v drugem življenjskem letu in starejše od dveh let (oz. 2+), za kar je odločilna Komisija za pregled odstrela in izgub divjadi posameznega LUO, takšno znanje povsem zadostuje. Po tretjem letu starosti na podlagi obrabljenosti zobovja lahko zgolj le približno ocenimo starost, kar pa je glede na nekatere druge (laboratorijske) metode ocenjevanja lahko tudi zelo nezanesljivo oz. zgrešeno. Predavateljica je kot veliko natančnejšo predstavila metodo na podlagi štetja plasti zobnega cementa, obenem pa tudi njene pomanjkljivosti. Kot je povedala, ta metoda ni 100 % zanesljiva.

Skratka, predavanje mag. Grosove je bilo zelo poučno. Dogovorili smo se že za naslednje predavanje o podobni temi, vendar za drugo vrsto divjadi, s katero prav tako upravljamo v lovišču. Obnovili bomo tudi lovske šege in navade, saj naše lovske običaje vse prepogosto opuščamo na naših družinskih in lovih, kar pa ni prav. Spoštujemo naravo, divjad, lovsko pravičnost in tovarištvo!

Lado Vesel

Foto: S. Gabriel

Mag. Darja Gross je članom LD Padež predavala o ocenjevanju starosti jelenjadi in organizaciji skupnih lovov.

višču med Gorjanci, reko Krko in Belo krajino.

Vodstvo LD se redno ali vsaj vsaki drugi mandat zamenja, kar ocenjujemo kot zelo ustrezno. V vsakem mandatu je tako narejeno kaj novega; kupili smo zemljišča, zgradili lovski dom in lovske gospodarske objekte. Vedno se kažejo nove potrebe.

V minulem letu smo odprli in predali v uporabo novo sodobno strelišče za streljanje na glinaste golobe, ki smo ga začeli graditi leta 2010. V letu 2014 smo nabavi-

rosti jelenjadi, ki je temeljilo na nazornih prikazih izsledkov znanstvenih in strokovnih raziskav ob jasni in vsem razumljivi razlagi ter izkušnjah iz naših lovišč. priporočamo tudi vsem, ki upravljajo s to vrsto divjadi.

Ocenjevanje starosti jelenjadi je namreč pomembno z več vidikov. Za načrtovalce in upravljavce je starost divjadi eden pomembnejših podatkov, saj lahko le na podlagi poznavanja razmer v naših loviščih pravilno načrtujemo in upravljamo tudi s tem pomembnim naravnim

pa tudi, da so bile nekatere košute breje že v avgustu, druge, pozno goneče in predvsem junice, pa šele novembra. Skrajni primeri, ki potrjujejo, da v naravi ne velja vedno zgolj eno(a) pravilo (resnica), so pokazali na oploditve tudi decembra in januarja.

Za marsikoga izmed članov LD so bili podatki zanimivi in poučni, saj je bil odgovor na predhodno postavljeno vprašanje o času poleganja košut jasen: ob upoštevanju razmer v okolju, prehrane, prirojene lastnosti (genov) torej

Povezano lovstvo v črnjanski občini

Vmajhni koroški lovski krajini se devetnajst tamkajšnjih lovskih družin (LD) prizadevno in odgovorno trudi upravljati z divjadjo na nekaj manj kot 71.000 ha lovih površin. Tudi v Zgornji Mežiški dolini, v Občini Črna na Koroškem, kar tri domače **LD – LD Pogorevc**, **LD Koprivna – Topla** in **LD Bistra** – zgledno sodelujejo pri načrtovanju letnega načrta odstrela divjadi, zlasti jelenjadi, pa tudi

Foto: F. Rotar

Koroški »jagri« s te in one strani Pece in LD Dravinja - Majšperk po skupnem lovu, zbrani pred lovino, ki je bila položena za pozdrav pred lovskim domom LD Bistra na Ježevem.

na kulturnem, strelskem in kinološkem področju. Da se tamkajšnji lovci dobro poznajo med seboj in tudi dobro sodelujejo, so zagotovo dokazali leta 2006, ko so v centru Črne uredili sodobno zbiralnico za uplenjeno divjad. Za njeno ureditev je bil pobudnik, arhitekt in vodja gradbene skupine takratni starešina LD Bistra, zdaj žal že pokojni **Daco Markovič**.

Čeprav se mnogi koprivski in bistriški lovci srečujejo skoraj vsak dan, se vseeno radi srečajo in družijo tudi na skupnih jesenskih lovih. Tudi lanskega oktobra LD Bistra in LD Koprivna - Topla sta namreč organizirali tradicionalni skupni lov na parkljaso divjad na območju obih lovišč. Lova se je udeležilo okrog osemdeset domačih lovcev, ki so se jim pridružili nekateri lovski prijatelji iz drugih koroških LD in tudi z one strani severne meje. Na Koroško je prišlo tudi nekaj lovcev iz štajerske LD Dravinja - Majšperk, s katero LD Koprivna - Topla tesno sodeluje že od leta 1980.

Pred začetkom dobro organiziranega in vodenega lova sta zbrane pozdravila **Aleš Vrabič**, starešina LD Bistra, in starešina LD Koprivna - Topla **Matjaž Roter**. Na čelu dveh pogonov na jelenjad, divje prašiče in srnjad sta bila s svojimi pomočniki gospodarja LD Bistra **Mitja Tašič** in LD Koprivna - Topla **Boris Verdli**, ki je bil gospodar že v letih, ko je koprivske lovce osem let umirjeno in uspešno povezoval **Gregor Vrabič**. Čeprav združeni lovci tokrat nismo uspeli odstreliti nobene glave jelenjadi ali divjega prašiča, je bil lov zelo uspešen: odstrelili pa smo štiri glave starejše srnjadi. Nekateri so menili, da bo zagotovo uspešnejši odstrel jelenjadi že na naslednji tradicio-

nalni skupni »jagi«, še posebno, če bo kaj snega. Uspešen, zanimiv in pester je bil tudi zadnji pogon v lovskem domu bistriških lovcev na Ježevem. Za dobro malico je poskrbel **Hubert Kordež** iz LD Globasnica z avstrijske Koroške. Pri postrežbi so se izkazali domači lovci, kot kuharja pa **Zdenko Osojnik** in **Silvester Kos**.

Ob koncu oktobrskega skupnega lova je gospodar Tašič zaupal kar nekaj zanimivih podatkov iz dela in življenja LD Bistra: »Do oktobra 2014 je bilo v LD Bistra prijavljenih nekoliko manj škod zaradi jelenjadi, kot prejšnja leta, a so še vedno prevelike. Če nam bo uspelo realizirati letošnji načrt odstrela jelenjadi, jih bo gotovo manj. In če bo treba, bomo zaprosili tudi za podaljšanje lovne dobe za jelenjad. Odstreliti namreč moramo kar 26 glav jelenjadi. Škode od jelenjadi v gozdovih naj bi zmanjšali tudi z ustreznim zimskim krmljenjem. Štiri zimska krmišča za jelenjad že leta zalagamo s peso, silažnimi balami in senom. Tako letno porabimo okrog 20 ton pese, 15 silažnih bal, 5 ton jabolk in kar precej sena. Vso krmo, razen pese in jabolk, pridelamo lovci sami. Z lastniki gozdov, s katerimi kar dobro sodelujemo, imamo dogovor, da poškodovana drevesa povijemo in še dodatno zaščitimo z odvrtačnimi premazi. Nekaj škod je tudi od divjih prašičev, zlasti na strmih območju Bele peči, kjer imamo zanje urejeno tudi privabljalno krmišče. Pri sanaciji škod v gozdovih in na travnikih smo do oktobra opravili že več kot 300 delovnih ur. A vseeno moramo oškodovancem del škodnih zahtevkov plačati še z denarjem, nekaj pa jih poravnamo tudi z divjačino. Letos je bilo kar za okrog 4 tisoč evrov škodnih zahtevkov,

kar je za našo LD izredno veliko. Po načrtu naj bi poleg jelenjadi še odstrelili 48 glav srnjadi, 20 gamsov, dva muflona in neomejeno število divjih prašiče. Ti se namreč hitro množijo tudi v tem delu Mežiške doline,« je razložil prizadevni gospodar Tašič in dodal še podatek, da njihova LD šteje 59 lovcev, ki upravljajo s 5.505 ha velikim loviščem.

Franc Rotar

Dvajset let uspešnega delovanja Ptujsko-Ormoških rogistov

V okviru Zveze lovskih družen Ptuj - Ormož že več kot dvajset let na področju ohranjanja in negovanja lovske glasbe delujejo njihovi rogisti. To je že dobro uveljavljena lovska glasbena skupina, ki nastopa na vsako-

Foto: B. Žerdin

Skupina Ptujsko-Ormoških rogistov je proslavljala dvajset let uspešnega delovanja.

letnih srečanjih lovskih pevskih zborov in rogistov Slovenije. Za seboj imajo bogato in ustvarjalno dobo delovanja, za kar so prejeli že številne pohvale, priznanja in lovska odličja. S svojimi nastopi z melodijami za lovske rogove velikokrat ne razveselijo le lovcev, pač pa tudi obiskovalce na številnih drugih prireditvah v Podravju in Prlekiji ter na drugih koncih Slovenije in v zamejstvu. Povsod jih lepo sprejmejo. Ves čas delovanja sodelujejo tudi na lovskih pogrebih na območju ZLD Ptuj - Ormož. V svojem bogatem glasbenem repertoarju imajo veliko skladb slovenskih in tujih skladateljev, med njimi zaigrajo tudi skladbe za lovske rogove prekmurskega skladatelja za lovska trobila pokojnega profesorja Jožeta Grleca. Njihov zdajšnji strokovni vodja je **Danilo Ivanuša**.

B. Žerdin

Ocenjevanje lovskih domov (2014) na območju LZ Maribor

Vsaka štiri leta na območju LZ Maribor oz. njene Komisije za stike z javnostjo in prireditve ocenjujemo urejenost lovskih domov naših lovskih družen. Za ocenjevanje veljajo določena merila, ki zajemajo objekt, opremo, spremljačile objekte, urejenost okolja objekta, medsebojne odnose članov LD, odnose z lokalno skupnostjo in ekološko ozaveščenost članov.

Za vsako naštetno področje smo določili točke (od 1 do 10), tako da je za vsako področje mogoče dobiti največ 10 točk, skupno torej največ 70 točk. Lovske družine za prvo mesto dobijo priznanje zlato vidro, za drugo srebrno vidro in za tretje bronasto vidro.

Namen ocenjevanja je predvsem, da neprestano spodbujamo dobro delovanje lovskih družen v skrbi za svoje nepremičnine, dobre odnose v LD ter poglobljamo odgovoren odnos do varstva narave in okolice. Komisijo za stike z javnostjo in prireditve pri LZ Maribor že vrsto let vodi spoštovani lovec **Drago Vešner**, član LD Rače, člani pa smo: **Branko Kanižar** (LD Fram), **Franc Klajne** (LD Zreče), **Franc Jager**, član (LD Paloma), **Jože Marhl** (LD Remšnik) in **Dušan Rosenfeld** (LD Polskava).

Pri ocenjevanju smo sodelovali vsi člani, ocenjevali pa smo predvsem ob sobotah in tako, da smo si razdelili pregled lovskih domov na območju LZM.

Zlato vidro so si prislužili člani naslednjih LD: **LD Poljčane** (70 točk), **LD Benedikt** (69), **LD Sv. Jurij ob Ščavnici** (69) in **LD Oplotnica** (69).

Srebrno vidro so si prislužili:

LD Rače (67 točk), **LD Ruše** (67), **LD Šentilj** (67) in **LD Zreče** (67).

Bronasto vidro so si prislužili: LD Dobrava v Slov. goricah (66 točk), *LD Vitomirci* (66), *LD Fram* (66), *LD Šmartno na Pohorju* (66), *LD Pobrežje - Miklavž* (66), *LD Polskava* (65), *LD Radlje* (65) in *LD Kungota* (65)

lovce, jim v prihodnjem letu zaželel dober pogled, zdravje in veliko lovskih užitkov ter uspehov pri skrbi za prostoživeče živali. Lova so se udeležili tudi gostje iz sosednjih lovskih družin, z nami pa je bila tudi delegacija lovcev Lovskega društva Trčka iz prijateljske občine Donja Voča.

Na lov je lovce popeljal lovo-

lovskimi navadami in običaji smo se po končanem lovu uplenjeni divjadi poklonili pred lovskim domom in se zahvalili za lovski blagor. Lov se je tradicionalno končal z zadnjim pogonom v lovskem domu. Na tem srečanju smo se pogovarjali tudi o vzdrževanju dobrih sosedskih odnosov in prijateljskih vezi med LD Trčka - Voča in LD Starše.

Marjan Malek

jo tudi naši gostje iz tujine. Lov smo končali brez plena, je pa naš lovski tovariš iz Avstrije **Daniel Kordesch** na svojem stojišču, v revirju Zastajce, posnel kratek film z risom v glavni vlogi. Ris se redno zadržuje v našem lovišču. Posnetek smo si lovci z veseljem ogledali, saj je to žival težko videti v naravi. Kot vsako leto so bili naši gostje tudi lovci iz prijateljske LD Sabotin.

Jane Weber,

tajnik LD Babno Polje

Lov prijateljstva v LD Babno Polje

Tradicionalni *Lov prijateljstva*, ki je bil 30. novembra 2014 v lovišču **LD Babno Polje**, je zaradi deževnega vremena privabil nekoliko manj lovcev kot

Lovsko tovarištvo ne pozna meja

V prazničnem minulem letu je **LD Dobrava** poleg razvitja prapora in svečane akademije ob

Najlepše urejen lovski dom na območju LZ Maribor v letu 2014 je bil dom LD Poljčane.

Na oceno lovskega doma je vplival predvsem lovski videz (slog) njegove notranjosti. Tako so zlato vidro prejele štiri LD, srebrno štiri, bronasto pa osem LD. Priznanja Lovske zveze Maribor za njihovo delo bodo izročena na občnih zborih lovskih družin, izročali pa jih bodo člani UO Lovske zveze Maribor.

Ker je naša lovška dejavnost izpostavljena očem javnosti, mora biti naša skrb, da bomo še naprej neprestano skrbeli za naš ugled tudi tako, da naše odnose na vseh ravneh vzdržujemo na najboljši mogoč način.

Branko Kanižar

Pozdrav lovini po končanem lovu v LD Starše

Novoletni lov LD Starše

V nedeljo, 4. 1. 2015, je **LD Starše** pripravila novoletni lov na malo divjad in love v vrste plenilcev v predelu lovišča Zlatoličje - Starše. Kot je že tradicionalno, je starešina **Branko Kirbiš** na zboru pozdravil vse

vodja **Drago Krepl** ob pomoči **Jožeta Firbasa**. V lepem sončnem, ne premrzlem vremenu je naporni lov ob reki Dravi uspel. Lovci smo uplenili pet fazanov, tri lisice, kuno belico in šojo. Predvsem je lov uspel zaradi lovške discipline na lovu. Veseli smo bili, da smo uplenili kar tri lisice, ki dokaj vplivajo na številčnost male divjadi v lovišču. V skladu z

po navadi, je pa vseeno izpolnil pričakovanja, kar zadeva lovsko druženje, ki je eden glavnih namenov tega velikega lova, ki je za nas, kot majhno lovsko družino, velik organizacijski zalogaj. Naša LD je že desetletja znana po gostoljubnosti in tudi njeno članstvo sestavljajo lovci iz različnih krajev; ne samo iz okoliških vasi. Velikega lova se redno udeležuje-

60-letnici ustanovitve LD pripravila še nekaj manjših dogodkov. Mednje sodi tudi tradicionalno jesensko srečanje lovcev iz Slovenskih goric in Kobanskega v okviru dobrega sodelovanja pobratenih LD Dobrava in **LD Vurnat** iz Sv. Duha na Ostrem Vrhu. Letošnje srečanje je bilo v Andrencih pri Cerkvjenjaku, kje so lovci pripravili krajši skupni lov na fazane in zajce. V prekrasem sončnem vremenu so lovci uživali v jesenskih barvah slikovite Andrenške doline, ki je na žalost doživela grob poseg v obliki agro- in hidromelioracije na obeh straneh Andrenškega potoka. Poseg je zelo poslabšal razmere za življenje male divjadi. Kljub temu je Diana naklonila lovцем kar nekaj priložnosti, ki pa jih lovci v glavnem niso želeli izkoristiti. Že vrsto let je cilj druženja predvsem krepitev tovariških in prijateljskih stikov članov obeh LD, ne pa lov vse bolj ogrožene male divjadi. Po lovu in malici pri Vajngerlovih v Stanetincih

Sproščen klepet ob malici pri Vajngerlovih v Stanetincih

so se lovci za konec zbrali še na zadnjem pogonu v lovskem domu v Dobravi, kjer so se zadržali do večernih ur. Pokrovitelj srečanja je bila Tovarna bovdenov in plastike iz Lenarta (TBP, d. d.), kar je dokaz dobrega sodelovanja LD Dobrava tudi z gospodarskimi družbami.

M. T.

Tradicionalni lov na malo divjad v LD Ormož

Lovska družina Ormož je 29. 11. 2014 organizirala tradicionalni lov na malo divjad. Udeležili smo se ga domači lovci in njihovi gosti ter predstavniki sosednjih lovskih družin (LD Velika Nedelja, LD Tomaž, LD Središče).

Pred domom društev se je zbralo enaindvajset lovcev, od koder smo odšli na zborna mesto za lov, ki je bilo Pri Hrnčiču v Gaberjah.

Doslej so vsi naši veliki lovi potekali bolj ali manj na območju Lagun, vendar zaradi krajinskega parka v nastajanju in na podlagi lovskeupravljaljskega načrta za XV. Ptujsko-Ormoško LUO (2011–2020), katerega načrt je sprejela vlada RS, na območju Lagun lov na vse vrste ptic ne

poteka. Zato je lov potekal na območju Dugih njiv, vendar pa bi morala biti udeležba lovcev za tamkajšnji del nekoliko številnejša.

Besede dobrodošlice je povedal starešina **Bojan**, nato je lovce prepustil lovovodji **Frančku** in njegovemu pomočniku **Stanku**, ki sta zapirala vsak svojo skrajno stran, »flanko«, gonjače pa je vodil **Kasta**.

Predvideli smo osem pogonov: pet do »zaslužene« malice in še tri po njej.

Vreme, ki nam bolj ali manj vedno kroji pravi potek lova, je bilo tisti dan lepo, ravno prav toplo.

Na »dlako« nam je uspelo položiti osem zajcev in eno šojko. Streljali smo tudi na fazane, a so bili očitno tisti dan prehitri, saj nam ni uspelo upleniti niti enega. Na koncu smo bili z ulovom vseeno zadovoljni, še posebno zaradi prijetnega druženja in počutja.

Druženje smo nadaljevali z zadnjem pogonu s prijetnim in okusnim kosilom, ki so ga priskrbele naše soproge (**Micka**, **Stanka** in **Bojana**). Čas lovskega prijateljstva in tovarišstva je minil v prijateljskem in tovariškem vzdušju; tako, kot smo si želeli. Zahvala velja tudi lovovodju in njegovemu pomočniku za brezhibno vodenje lova.

Bojan Maček

Pozdrav uplenjeni divjadi na tradicionalnem lovu v LD Ormož

LD Gaj nad Mariborom gostila UO LZ Maribor

Tokrat sta nas starešina LD Gaj nad Mariborom **Anton Golo** in **Edvard Makuc** predsednik NO LD prijetno presenetila, ko sta UO LZ Maribor povabila k najbližjemu in najboljšemu sosеду lovške kočice – na kmetijo **Franca Hladeta**, prav tako lovca in člana LD Gaj. Anton Golob nam je predstavil LD, ki šteje 65 članov in upravlja s 4.588 ha površine sredogorskega lovišča. Še vedno je gospodarsko najpomembnejša vrsta divjadi srnjad, katere skupni odvzem/odstrel znaša okrog 150 glav. Dosti večje težave, predvsem zaradi škode od divjadi na travniških in njivskih površinah, povzročajo divji prašiči, katerih

nega načrta za leto 2015. Sejo smo končali v prijetni družbi in ob odlično pripravljenih postrveh domačinke Marice in njene hčere Sonje.

Darjan Vesenjajk

Družabni lov LD Negova in LD Gornja Radgona

V soboto, 22. 11. 2014, je bil za dve sosednji lovski družini (LD Negova in LD Gornja Radgona) dan posebnega pomena, saj so nadaljevali tradicijo vsakoletnega lova obah LD. Lani je lov potekal v lovišču LD Negova. Dobrim lovskim odnosom in med drugim tudi lepemu vremenu se je treba zahvaliti, da se je pred lovskim domom LD Negova zbralo več

Člani UO LZ Maribor z gostitelji v LD Gaj nad Mariborom

odvzem se v zadnjih letih giblje od 50 pa tudi do več kot 100 živali te vrste. V lovišču imamo tudi jelenjad in gamsa. Z jelenjadjo upravljamo po načelih za obrobna lovišča. V letnih načrtih imamo od 3 do 5 gamsov. S povečano številčnostjo divjih prašičev opažamo, je iz lovišča dokončno izginil divji petelin.

Seja UO LZM je potekala v zanimivem delovnem vzdušju z glavno točko dnevnega reda, in sicer obravnavo predloga finanč-

kot petdeset lovcev, ki sta jih nagovorila starešini obah LD **Vlado Rojko** in **Milan Kolarič**. Lov je bil skrbno načrtovan in ob primer- ni organizaciji lovcev tudi uspeh ni izostal. Uplenili so osem lisic, dva zajca in sedem fazanov. Ni odveč omeniti, da je najtežji lisjak tehtal kar 12 kg. Seveda sta bila najpomembnejša druženje lovcev in razvijanje prijateljstva, kar je najpomembnejše in zaradi česar so taki lovi tako posebni.

Iztok Rožnik

Na tradicionalnem družabnem lovu LD Negova in LD Gornja Radgona ni izostal tudi lovski uspeh.

60 let LD Orlica - Vuhred

»60 let je dolga doba, tako za človeka kot za skupnost, a kratka, če jo merimo s koraki razvoja narave. Po vsaki prehojeni poti je prav, da se spomnimo vsega, kar smo v tem obdobju dobrega prispevali za uresničitev skupnih in plemenitih dolgoročnih ciljev.«¹ je v uvodniku Zbornika, ki smo ga izdali ob 60-letnici **Lovske družine Orlica - Vuhred**, zapisal njen starešina. V nagovoru za to priložnost je Dušan dodal: »Ob takšnih dogodkih se spominjamo prehojene poti in gledamo v prihodnost. Čas od ustanovitve do tega praznovanja prav gotovo ni bil lahek, vendar ste uspešno premagovali težave, dosegali dobre rezultate, doživljali žalostne in vesele trenutke in si utirali pot naprej. Vaši uspehi pomenijo velik prispevek k skupnemu rezultatu koroškega in slovenskega lovstva.

V trenutkih, ki jih podoživljamo, je prav, da se spomnimo vseh tistih, ki so ustvarjali in gradili ne samo vašo lovsko družino, temveč tudi slovensko lovstvo. Poklonimo se njihovega spomina. Spoštujemo vse tiste starejše in dolgoletne člane, ki so vsak po svoje dali doprinos k temu, kar imamo danes, zato jim izrazimo zahvalo.«²

Jubilejno leto 2014 je poleg številnih drugih dogodkov v tej LD zaznamovalo še troje osred-

Od 65 članov jih je na tej fotografiji 47. V Zborniku so dobile mesto tudi fotografije manjkajočih. Četrta z leve v prvi vrsti je članica Jožefa Grubelnik, sedmi pa je ustanovni član Ivan Mravljak - Vanč.

njih. Konec marca smo imeli 60. redni letni občni zbor lovcev, na katerem so bila podeljena lovstva odlikovanja in jubilejni znaki za dolgoletno članstvo, od katerih jih je enajst prejelo za 40 let, osem za 50 let, dva ustanovna člana – **Dušan Kovač** in **Ivan Mravljak - Vanč** – pa za 60 let članstva v lovski organizaciji. Vsi člani pa so prejeli lovsko kravato z izvezenim napisom 60 let LD Orlica - Vuhred. Zbor smo zaključili s skupinskim fotografiranjem.

Kot rezultat skoraj enoletnega dela je v avgustu izšel Zbornik ob 60-letnici LD jubilejantke, v katerem smo vsi, ki smo ga pripravljali, opisali naših 60 let dela in dogajanj, s poudarkom

na zadnjih desetih letih. Kot se za Zbornik spodobi, je v njem opisano številčno gibanje članstva, beseda pa je tudi o ustanoviteljih. **Ivan Skerlovnik**, **Miha Mrakič** in pisec tega sestavka smo podrobneje opisali upravljanje z divjadjo in dodali še preglednice in grafe. **Janko Kolar** je napisal o nalogah lovskočuvajske službe, mag. **Edvard Osrajnik** pa je predstavil nekaj osebnih pogledov o lovski etiki in tudi o nasprotjih oz. neskladju z lovsko pravičnostjo. **David Hren** je predstavil strelstvo, **Robert Kanop** pa pripravil zapis o lovski kinologiji v LD. Z informatikovo pomočjo je starešina zapisal, da smo v zadnjih desetih letih opravili 13.723 delovnih ur, od tega v lovišču 7.216, na lovskem domu in spremljajočih objektih 3.205 in na prireditvah 3.302 delovni uri. Letos je desetletnico praznoval tudi LIS – *Lisjak*, zato sem tudi temu namenil poseben zapis s poudarkom na njegovi pomembnosti. S pomočjo podatkov, ki smo jih devet let vnašali v sistem, sem pripravil analizo bioloških telesnih mas (najmanjša, največja in srednja) za vsako leto in za vse starostne razrede srnjadi (po spolu), k temu pa dodal še analizo mas rogovja dve- in večletnih srnjakov za obdobje 2005–2013.

V zborniku je svoje mesto našlo tudi naše delo z mladimi, ki je prav letos dobilo formalni okvir v skladu s smernicami LZS.

V zborniku je več kot sto podnaslovljenih dokumentarnih fotografij, ki so jih prispevali člani, med njimi tudi nekaj arhivskih.

14. septembra 2014 je bila zaključena prireditev s tradicionalno Hubertovo mašo, na katero smo povabili vse še živeče nekdanje člane, žene naših pokojnih tovarišev, posestnike iz našega lovišča,

ki so bili tokrat že enajstič naši gostje, predstavnike sosednjih LD, goste in darovalce, ki so omogočili izid našega Zbornika. Vreme nam tistega dne ni najbolj služilo, pa vendar: bilo je lepo.

Osrednji dogodek prireditve je bila podelitev jubilejne plakete Lovske družine Orlica - Vuhred ob 60-letnici ustanovitve, ki sta jo za nesebično in predano delo prejela ustanovna člana **Dušan Kovač** in **Ivan Mravljak - Vanč**. Še enkrat obema: »Še na mnoga leta!«

Zapis bom sklenil z besedami, ki nam jih je naš predsednik LZS mag. **Srečko F. Kropce** namenil v nagovoru ob izidu našega Zbornika: »V šestdesetih letih se je bilo mogoče marsikaj naučiti, 'sploh, če smo poslušali pri posluhu'.« V vseh teh letih se je nekoliko spremenila tudi zakonodaja s področja lovstva; spremeniti je bilo treba razmišljanje in dojeti, da tisti »grm« pri meji sosednje lovske družine ni naš, ampak »ga imamo samo v upravljanju.«³

Miloš Pečoler

¹ Dragotin Vais, starešina, Zbornik ob 60-letnici Lovske družine Orlica - Vuhred, 2014, Univerzitetna knjižnica Maribor; v naslednjih opombah samo navedba avtorja prispevka v Zborniku, iz katerega je vzet navedek.

² Dušan Leskovec, predsednik Koroške lovske zveze.

³ Mag. Srečko Felix Kropce, predsednik Lovske zveze Slovenije.

60-letnica LD Otavnik

V soboto, 5. 7. 2014, smo v **Lovski Družini Otavnik** obeležili 60-letnico ustanovitve. Pozdravni nagovor je imel starešina LD **Stanko Makuc**, ki je med številnimi zbranimi lovci in krajanji še posebej pozdravil dva

Prvi občni zbor LD Orlica - Vuhred. Fotografija je bila posneta 17. aprila 1955 na prvem občnem zboru Pri Barakarju na Sv. Antonu na Pohorju. Z leve zgoraj: **Miha Stepišnik** ustanovni član (u), **Jože Kovač** (u), **Srečko Mravljak** (u) – pr. NO, **Viktor Mravljak** (u), **Jože Žnidarec**, **Alojz Kristan ml.**, **Franc Mavrič** (u), **Jože Cepec** (u), **Anton Pridiger** (u), **Karel Osrajnik**, **Ivan Grace** (u). Z leve, v sredini: **Egidij Praprotnik** (u), **Stanko Hergold** (u), **Kristijan Kovač** (u), **Anton Seitl** (u) – gospodar, **Edi Petrun** (u), **Stanko Kralj** (u). Spodaj z leve: **Maks Hudernik** (u) – starešina, **Peter Kovač** (u) – blagajnik in danes še živeči ustanovni član **Dušan Kovač** (u) – blagajnik. Od ustanovnih članov na tej fotografiji manjkajo: **Anton Grace**, **Alojz Kralj**, **Alojz Kristan**, **Martin Vinšek** in še živeči **Ivan Mravljak - Vanč**.

Kolektiv LD Otavnik ob praznovanju 60-letnice svoje LD

še živeča ustanovna člana **Janka Štremflja** in **Rajka Mraka**. Kasneje so se mu pridružili še govniki: **Aleš Klemenc** iz Lovske zveze Slovenije, **Radoš Burnik** iz Zveze lovskih družin Idrija in **Iztok Koren** iz Triglavskega LGO. Program je povezovala domačinka **Martina Kolenc**.

Program proslave je temeljil na lovski pesmi in glasbi, v njem pa so nastopili Lovski pevski zbor Zlatorog iz Vipave in mladi harmonikarji, popestrili so ga še oponašalci jelenjega rukanja. Poleg proslave smo člani LD v lovskem domu pripravili za ogled tudi razstavo lovskih trofejev in fotografsko predstavitev divjadi in lovišča samega.

LD Otavnik trenutno šteje 38 članov, po površini pa njeno lovišče meri 3.283 ha; sodi v Triglavsko lovskoupravljajvsko območje. LD Otavnik je kot društvo vključena v območno Zvezo lovskih družin Idrija. V lasti imamo dva lovska objekta (lovsko kočjo na Otavniku in lovski dom v Orehku). Ob lovskem domu je zgrajena sodobna hladilnica, kjer lahko tudi odkupimo divjačino za lastno uporabo. Člani skrbimo za okrog 50 km lovskih stez, ki jih delimo s planinci in sprehajalci. Steze so prepletene po celotnem lovišču od Porezna, prek Zakojške grape, Otavnika, Kojce, Kazarske grape prek Degarnika do Buckove grape. V lovišču imamo postavljenih petindvajset visokih prež, s katerih opazujemo in tudi lovimo divjad, da lahko uresničimo predpisani načrt odstrela. Oskrbujemo šest krmišč za divjad in osemdeset solnic. Kosimo 10 ha travnikov, kjer se pase divjad, in vzdržujemo 10 ha grmišč. Za vsa dela na leto opravimo okrog 1.500 neplačanih delovnih ur. Z lastniki zemljišč poskušamo čim bolj sporazumno reševati nastalo škodo, ki jo povzročajo lovne

vrste divjadi. Lovišče ne spada ravno med največje, je pa s svojim rastlinstvom in živalstvom zelo bogato in razgibano. Lovimo divjad vseh vrst. Še zlasti intenzivno lovimo jelenjad in divje prašiče, ki povzročajo največ škode na kmetijskih površinah. Z lovnim turizmom dopolnjujemo tudi turistično ponudbo na Cerkljanskem. Dobro sodelujemo z lokalnimi

Foto: J. Koporec

Pred pozdravom lovini

skupnostmi in društvi na območju lovišča. Zaradi vsega naštetega je LD Otavnik v letu 2012 prejela Bevkovo nagrado, ki jo ob občinskem prazniku podeljuje Občina Cerklje.

Stanko Makuc

Tradicionalno dobri odnosi

Nedelja, megla, ki se občasno dviga in spušča. Brez vetera. Brakada v Kolovraški rebri. **Lovska družina Izlake** je v goste povabila lovce, člane LD **Zagorje**. Zbralo se nas je 32.

Triindvajsetega novembra 2014 je bil dobro organiziran lov v izlaškem revirju Kolovraška reber z zelo razgibanim terenom in tremi dolinami. Tam ima svoje domovanje divjad več vrst: divji prašič, srnjad, navadna jelenjad, gams, tudi kakšen damjak in muflon zaideta v omenjeno lovišče, pa še poljski zajec in lisica ter druge živali, ki jih štejemo med malo divjad.

Ob jutranjem zboru sta lovce najprej pozdravila starešini obeh lovskih družin: izlaške **Franc Vidmar** in zagorske **Edvard Čop**. Lovovodja **Samo Urbanija** je z dobrim načrtom razporedil lovce obeh LD v vse tri doline, lovske rajone, znane pod imeni Rožančeva, Mežnarjeva in Žgajnarjeva dolina. Nekaj lovcev je razporedil tudi na stojišča na vrhu Kolovraške rebri.

Pri lovu so se izkazali tudi gonjači s psi, znani pod imenom brakirji, ki so 'pognali' divjad po revirju.

Okrog pol enajste ure, ko smo končali z brakado, smo se spet sešli v manjšem kolovraškem kam-

nolomu, kjer izlaški lovci tudi sicer posedimo in pomacimo.

Po pozdravu lovini nas je presenetil izlaški lovec **Jože Smrkolj**, ki je na žaru 'obračal' več vrst mesa, doma že prej pripravil dve vrsti čaja, pravo kavico in še nekaj 'drobnarij', ki so se zelo podale k malici. **Vid Bau** pa je kot vedno po lovu poskrbel z borovničevim žganjem, ki menda pomaga proti prehladu.

Lovci smo posedli okrog ognja, se pomenkovali, obujali vtise z lova in se zadovoljnih obrazov odpravili proti domu.

Marjan Palčič

Dolenjska: skupni lovi združujejo

Lahko meje (tudi lovske) združujejo? Resno vprašnje terjaja resen odgovor. Odgovor na eno izmed ključnih vprašanj sobivanja so s svojimi tvornimi dejanji že nešteto dokazale lovske družine s svojim sodelovanjem pri soodločanju in upravljanju z divjadjo ter s povezanimi skupnimi dejavnostmi, kot so tudi skupni lovi. Slednji vsekakor združujejo, krepijo tovarštvo ter rušijo pregrade in predsodke. Lovci smo in bomo vedno ostali prijatelji v dobrem in slabem. Naučili smo se, da smo zadovoljni z malim. Tega se zavedata vodstvi **LD Novo mesto** in **Mirna Peč**, ki s skupnimi lovi sodelujeta že vrsto let. Seveda, saj kjer je sloga, je tudi moč!

Lani jeseni, ki je bila mokra in neprijazna, so bili mirmopeški lovci gostje članov LD Novo mesto. Na povabilo starešine LD Novo mesto **Franca Goleta** so se lovci (ne)pričakovano deževno nedeljo 7. decembra 2014 zbrali pri njihovi lovski koči na osojnem pobočju gozda pod Srebotnikom,

¹ Publilij Sirus: *ubi concordia, ibi victoria*

Člani LD Mirna Peč

Foto: J. Papež – Griča

njavišjim vrhom v narinjeni gmoti hribov nad Stražo in Podgoro. V prikritem kraškem svetu so si novomeški lovci postavili skromno leseno brunarico, ki so jo dogradili in opremili v zadnjih letih. Ob njej so postavili nadkrit žar, zadnja pridobitev pa je peč za peko odojkov in drugih dobrot, ki so jo prav tako nadkrili z lepim nadstreškom. Zanj in za druga tesarsko-krovska dela je poleg marljivih članov zaslužen **Tone Pavlič**, ki je ponosen na svojo gradnjo, ki bo še dolgo služila lovcem in njihovim prijateljem. Lovska koča je zgodovinskega pomena, zato ne sme v pozabo časa. Na njenem mestu je nekoč stala oglarska koliba, v kateri je hudi zimi od 6. do 15. januarja 1942 taborila skupina osmih dolenjskih partizanov in borcev poznejšega prvega Dolenjskega partizanskega bataljona. Zato sta na njej 27. 10. 1985 v spomin na tiste čase LD Novo mesto in Skupnost borcev prvega Dolenjskega partizanskega bataljona postavila spominsko ploščo, ki spominja in opominja na težke čase boja za svobodo slovenskega naroda.

Nedelja, ko je bil sklican skupni lov novomeških in mirnopeških lovcev, se je zbudila v turbno jutro. Mnogim je dež, ki je nečimernim grenil lepoto narave, vzel še tisto malo volje, da so ostali doma. A stari Latinci so rekli,

da *bo prikrajsan tisti, ki ga ni*. Zato so vedno potrebna dejanja, ne besede². Pri lovski koči so se zbrali vsi pravi lovski junaki, ki jim slabo vreme ni vzelo veselja do lova. V zbor so se postavili brez orožja, ker je začelo tako deževati, da je bilo nesmiselno izpostavljati lovsko orožje padavinskim vremenskim vplivom. Ko je lovovodja **Franc Gole** s svojimi pomočniki **Janezom** in **Nacetom Hočevarjem** ter z izkušenim **Jožetom Blatnikom** opisal, kako bo potekal lov, so za to določeni lovci razporedili

² *Acta, non verba* (latinski pregovor)

lovce na stojišča. Neutrudni gonjači/brakirji, med njimi **Stane Doberdrug**, **Nace Hočevar**, **Toni Drčar** in **Jure Mlakar**, pa so se z lovskimi psi podali v pogon v strma in z goščami porasla pobočja Srobotnika, da bi dvignili divjad in jo prignali pred lovce na stojišča. Franc Gole, predsednik LD Novo mesto, mi je potožil, da so volkovi, ki so se pojavili v lovišču, razgnali jelenjad in srnjad, ki da sta se umaknili na obraobja in v druga lovišča. Kljub temu so brakirji in nekateri lovci v pogonu vseeno opazili trop jelenjadi, ki pa se je večje umaknil iz pogona. Čeprav po lovu ni bilo plena, so bili lovci vseeno zadovoljni, ker

so uživali v naravi, čeprav jih je motil dež, ki je prešel iz oblačnega neba. Udeležence skupnega lova je v slabem vremenu hrabrila svetla misel mirnopeškega rojaka, pesnika **Toneta Pavčka** (1928 – 2011), ki je kot pesnik zapel visoko pesem: »*Na svetu si, da gledaš sonce. Na svetu si, da greš za soncem. Na svetu si, da sam si sonce in da s sveta odganjaš – sence.*« In člani dveh sosednjih lovskih družin so na skupnem lovu »odganjali sence in vztrajali na lovu«, saj so verjeli, da jim bosta Diana in sv. Hubert naklonila lovsko srečo. Če ne tistega dne ne, pa kdaj prihodnjič!

Na lovu sem srečal številne lovske tovariše, med njimi (člane LD Novo mesto) **Poldeta Longarja**, **Milana Vrščaja**, **Staneta Vesela** in **Ivana Juraka**, pa tudi priznanega kinologa **Jureta Nahtigala**, člana LD Trebelno. Pogrešal pa sem tihega in skromnega, a zelo uspešnega **Zvonka Zorana** iz Gorenjega Kamenja, člana LD Mirna Peč, ki je prav v tem mesecu nekje na Hmeljniku uplenil kapitalnega merjasca s čekani, ki bodo prinesli medaljo. Menda je tehtal skoraj dvesto kilogramov ... *Lovski blagor!* Na koncu lova so se lovci pri lovski koči okrepčali z bogračem, ki so ga zanje skuhali kuharski mojstri **Anton Mlakar**, gospodar LD Novo mesto, **Žiga Dular** in **Jože Knafeljc**.

Foto: B. Avbor
Zbor udeležencev skupnega lova LD Novo mesto in LD Mirna Peč, ki so se zbrali pred lovsko kočo pod Srobotnikom.

Prijateljski lovci LD Novo mesto in LD Mirna Peč so znova dokazali, da lovske meje združujejo in ne razdvajajo! Tiho so si znova obljubili, da bodo trajno sodelovali. Prihodnje leto bo skupni lov v lovišču LD Mirna Peč in člani sosednjih LD se že veselijo srečanja pri lovski koči v Globodolu.

Za konec obujam misel *Kvinta Horacija Flaka*, ki je bil prepričan, da je prijatelj polovica duše³. In lovci smo in bomo vedno ostali prijatelji v dobrem in slabem.

Bojan Avbar

³ Animus animae dimidium

Tradicionalni skupni lov z občani v LD Banja Loka - Kostel

Pri izvajanju dejavnosti, s katerimi se lovci ukvarjamo vsak dan, je še kako pomembno sodelovanje z občani, saj konec koncev naše aktivnosti potekajo v njihovih gozdovih in na njihovih zemljiščih. V **Lovski družini Banja Loka - Kostel** se vsi nenehno trudimo, da bi z občani vzdrževali dobre odnose. Tako kot morajo biti občani strpni in razumevajoči glede lova na njihovih zemljiščih, tako moramo biti lovci strpni in razumevajoči do različnih rekreativnih, kmetijskih in drugih aktivnosti občanov v našem lovišču. V LD ocenjujemo, da nam delo in sodelovanje z občani odlično uspevata.

Da bi sodelovanje z občani še poglobili, se je leta 2012 rodila ideja, da bi v okviru vsakoletnih jesenskih skupnih lovov organizirali tudi skupni lov z občani, na katerega bi povabili vse zainteresirane občane Občine Kostel. Idejo smo vsi dobro sprejeli in jo 18. 11. 2012 tudi prvič uresničili. Pred prvim lovom smo bili vsi nekoliko in dvomih, saj nismo vedeli, na kakšen odziv bo lov naletel pri občanah in koliko ljudi se ga bo sploh udeležilo. Z veseljem smo ugotovili, da so bili vsi strahovi odveč, saj so občani več kot odlično sprejeli idejo in se lova, v nasprotju s pričakovanji, udeležili v velikem številu. Od tedaj lov z občani organiziramo vsako leto, odziv na vabilo pa je vedno večji.

Zdaj že skoraj tradicionalen lov z občani smo lani organizirali 23. novembra. Kot vsako leto smo za tovrsten lov izbrali revir Stružnica, ki je za tak namen organizacijsko

Foto: M. Koritnik

Z vsem, kar smo na novembrskem skupnem lovu lovcev LD Banja Loka - Kostel in občanov videli in doživeli, smo bili vsi izredno zadovoljni in smo se pozno popoldne po skupnem zadnjem pogonu v lovskem domu razšli z željo, da bi se letos spet srečali.

najprimernejši. Zgodaj zjutraj smo se zbrali pred lovskim domom v Banja Loka, kjer nas je s svojim obiskom počastila tudi županja Občine Kostel **Lili Butina**, s katero je bilo prav prijetno pokramljati. Pred začetkom lova je starešina **Cvetko Skok** pozdravil vse navzoče ter v duhovitem in hkrati strogem nagovoru vse udeležence opozoril na pravila, red in disciplino, ki so pri tovrstnem lovu izredno pomembna. Vsi se zavedamo, da je izvedba vsakega skupnega lova zelo zahtevno in odgovorno dejanje, še posebno, kadar se lova udeležijo ljudje, ki niso lovci in se s takšnim dogodkom srečajo prvič. Na takšnem lovu sta red in disciplina, predvsem z vidika varnosti, še toliko pomembnejša. Kot vodja lova je starešina za pomočnike pri izvedbi lova določil **Branka Južniča** in gospodarja **Davida Šterbenca**, ki sta vodila strelce, ter vodjo revirja Stružnica **Marjana Šego** kot vodjo gonjačev. Vsak gonjač je pod svoje okrilje dobil enega ali dva občana, ki ju je z napotki usmerjal in spretno vodil skozi lovišče, nekaj občanov pa se je pridružilo strelcem na stojščih. Kljub zelo gosti megli je lov uspel, Diana nam je naklonila plen, z lova pa smo se vsi srečno vrnili. Ob pozdravu lovini je starešina vse navzoče pohvalil za red in disciplino na lovu ter vse povabil v lovski dom na zadnji pogon.

Lova se je udeležilo 28 lovcev in 23 občanov. Po končanem lovu so se nam na zadnjem pogonu pridružili tudi starejši občani in tisti, ki se lova zaradi obveznosti niso mogli udeležiti. Zadnji pogon je potekal ob izvirnem lovskem golažu, za katerega sta, ob pomoči občana **Antona Kajfeža**, poskrbela naša člana **Mladen**

Koritnik st. in **Hinko Mohorič**. Lovci in občani smo si na zadnjem pogonu v medsebojnem klepetu izmenjali mnenja in napotke za še boljše in uspešnejše sodelovanje pri vsakodnevnih aktivnostih. Z vsem, kar smo na tem lovskem druženju videli in doživeli, smo bili vsi izredno zadovoljni in smo se pozno popoldne razšli z željo, da bi se letos spet srečali.

Mladen Koritnik ml.

Foto: B. Žerdin

Moški lovski pevski zbor Pevsko društvo prekmurskih lovcev na enem zadnjih nastopov, ki je bil 17. maja 2014 v Murški Soboti.

Negujejo zvrst lovskega zborovskega petja

Moški pevski zbor – **Pevsko društvo prekmurskih lovcev** je bilo ustanovljeno in deluje na pobudo **ZLD Prekmurje**, predvsem z namenom ohranjati tradicijo slovenske lovske pesmi. Zbor je prvič nastopil davnega leta 1985 na srečanju lovskih pevskih zborov in registov v Dekanih na Primorskem. Od takrat se vsako

leto redno udeležuje revij LPZ in registov. Po ustanovitvi je zbor navezal stike z zamejskim *Pevskim društvom slovenskih lovcev Furlanije - Julijske krajine – Doberdob iz Italije*, s katerimi so podpisali listino o pobratenju. V letih delovanja se je v zboru zamenjalo že veliko pevcev, prihajali so tudi pevci nelovci, ki so se v zbor dobro vživeli. Leta 2000 je zbor obeležil petnajstletnico delovanja. Pomemben mejnik so zabeležili v letu 2003, ko se je LPZ Zveze lovskih družin Prekmurje preimenoval v Pevsko društvo Prekmurskih lovcev. V zadnjih letih, ko zbor nastopa na številnih lovskih in drugih prireditvah, so poslušalci lepo sprejeli njihovo ubrano prepevanje. V zadnjih letih je zbor prejel niz pohval in priznanj ter Gallusove značke za aktivno delo na področju ljubiteljske glasbene dejavnosti, ki jih podeljuje Javni sklad za kulturne dejavnosti. Leta 2005 je strokovno vodenje zbora prevzela zborovodkinja, profesorica glasbe **Suzana Škafar**. Njihov repertoar pesmi je bogat in raznolik, z vajami in nastopi se učijo novih pesmi, ki so napisane za zborovsko petje. V skoraj tridesetih letih delovanja je zbor v pomurski

prostor prinesel nov svež veter na področju ohranjanja in negovanja lovske pesmi. Predsednik moškega pevskega zbora Pevskega društva Prekmurskih lovcev je **Štefan Zelko**. Tudi v prihodnje bomo njihove uglašene lovske glasove še slišali, kajti pevci si želijo, da bi njihove pesmi ostale zapisane in ohranjene za poznejše rodove kot bogata kulturna zakladnica lovskih in drugih pesmi. Prihodnje leto bo zbor praznoval okroglo obletnico delovanja, tridesetletnico.

Bojan Žerdin

Makolski lovci pripravili piknik za vrtec

Prvi teden v oktobru je razglašen za **teden otroka** in to je čas, ko vzgojiteljice želimo otrokom v vrtcu omogočiti čim več lepih doživetij. Letos nam je s pomočjo članov **Lovske družine Makole** to uspelo na poseben način. Organizirali smo izlet in piknik s starši in vzgojiteljicami. Bi bilo lahko še kaj lepšega? Otroci najbolj uživajo, če so skupaj z njimi starši in vzgojiteljice. Tokrat je bilo druženje v naravi, v družbi prijaznih ljudi, ki so nam pripravili tudi pogostitev in poskrbeli za prijetno vzdušje. No, ti prijazni ljudje so bili makolski lovci, člani LD Makole.

Igrala sta Darja Gajšek, voditeljica oddaje Slovenski pozdrav, in Boštjan Pušaver, vodja Ansambla Gemaj.

Otroci so se skupaj s svojimi starši in vzgojiteljicami, vseh skupaj nas je bilo 140, dobili pred vrtcem in se ob zvokih harmonike **Darje Gajšek** podali proti cilju.

jedli in odpočili, potem pa zapeli skupaj z lovci. Darja je igrala na harmoniko, **Boštjan Pušaver** pa na kitaro. Čeprav še nikoli nista igrala skupaj, sta se ujela, kot bi bila že dolgo skupaj v ansamblu. Potem sta lovca **Rudi** in **Jurij** prikazala delo psa ptičarja, tudi v vodi. Prinašanje psa iz vode je bilo za otroke in starše posebno doživetje. Psička so lahko tudi pobožali in se z njima igrali.

Za vse, kar so nam lovci pripravili, niso hoteli nobenega plačila. Tudi vso hrano in pijačo so nam podarili z obrazložitvijo, da smo bili njihovi gostje in da so vse to z veseljem pripravili za naše otroke.

Kako uspešno lahko sodeluje vrtec z lovci, se je pri nas izkazalo že večkrat. Člani LD Makole so vedno pripravljene za sodelovanje. Tako smo lovca že »naključno« srečali pri zalaganju krmišča, pri krmiljenju fazanov, obiskali so nas tudi na taboru na Boču. Lovce smo spoznali kot zavzete naravovarstvenike, ki skrbijo za gozdne in druge živali ter za njihovo in naše naravno okolje. Seveda pa vemo, da morajo opraviti tudi predvideni odstrel divjadi.

V imenu vseh otrok, staršev in

vzgojiteljic se iskreno zahvaljujem Lovski družini Makole, da so nam pripravili tako nepozabno druženje.

»To moramo naslednje leto ponoviti,« smo si dejali, ko smo se razhajali. In kar makolski lovci obljubijo, se tudi zgodi.

*Marjeta Klajnshek
Vrtec Otona Župančiča -
Slovenska Bistrica,
enota Makole*

Otroci Vrtca Bertoki pri koprskih lovcih

Lani, 28. 10., smo lovci **LD Koper** za otroke **Vrtca Bertoki** pripravili sprejem na našem skromnem zavetišču na griču Sermin. V poznih popoldanskih urah so se malčki, opremljeni s svetilkami, odpravili od vznožja griča do vrha, kjer smo jih pričakali lovka **Zinka** in lovci **Otilijo**, **Marko** in **Vedran**. Najprej smo jim predstavili naše poslanstvo in naloge pri skrbi za divje živali in širšem varstvu narave, nato pa smo jim s pomočjo dermoplastičnih preparatov, ki smo jih razstavili po drevesih in tleh, opisali in pokazali najbolj značilne prstoživeče vrste v našem okolju. Nato je sledil ogled obore in fazanov v njej. Skupaj smo tudi izpustili enega fazana v naravo. Ker si lovci ne predstavljamo lova brez naših štirinožnih pomočnikov, smo otrokom predstavili labradorko Andy ter jim razložili namen in uporabnost posameznih skupin lovskih psov.

Zatem je bila manjša pogostitev s sokom in roladicami. Otroci so nam v zahvalo zapeli pesmico ter se navdušeni in polni novih spoznanj vrnili v dolino.

Vedran Prodan

Otroci, starši in vzgojiteljice na pravem pikniku pri lovskem domu Makole

Na prvem roditeljskem sestanku smo se vse tri skupine drugega starostnega obdobja odločile za »kostanjev piknik« pri lovskem domu. Lovci so namero vrtca sprejeli z vso odgovornostjo. Ker je med zeleno bratovščino kar nekaj očetov, dedkov in pradedkov, so se lovci dogovorili, da bodo za otroke in njihove starše pripravili presenečenje. Vključili so lovce – sorodnike otrok in vse tiste delovne člane LD Makole, ki se redno udeležujejo vseh akcij. Predsednik LD Makole **Boštjan Plaznik** je sklical sestanek, razdelili so si naloge in se dogovorili za druženje.

Sami so pripravili prostor: na dvorišču lovskega doma so postavili mize in klopi, ki so si jih izposodili, saj jih sami nimajo toliko. Zakurili so ogenj in nam pekli. »Če je piknik,« so si rekli, »naj bo piknik v pravem pomenu besede.« Zato so zraven velike posode za pečenje kostanjev postavili še posodo za pečeno meso na žaru. Tako so pekli kostanje, hrenovke, čevapčiče in prijetne vonjave so kar vabile.

Pot nas je vodila čez Stodrež, prek lesene brvi čez reko Dravinjo do Štatenberga in naprej do lovskega doma. Ko smo prišli do cilja, smo kar obnemeli. Tam so nas čakali lovci, ki so pripravili hrano in pijačo. Presenečenje je bilo toliko večje, ker nihče ni vedel, da nas na lovskem domu kaj čaka. Otroci in starši so se najprej na-

Skupinska fotografija otrok Vrtca Bertoki s starši pred lovskim bivakom na Serminu

Mavricij Jurkošek je 6. 9. 2014 dopolnil 80 let. Rodil se je v kmečki družini na Planini nad Loko pri Zidanem Mostu, živi pa na Čelovniku, v središču našega

lovišča.

Kot velik ljubitelj narave se je leta 1959 včlanil v Lovsko družino Loka pri Zidanem Mostu. V naši LD in širše ga poznamo kot skrbnega gojitelja divjadi in spoštovanega lovca. Vedno najde prijazno besedo za tovariše lovce, zato ga vsi izredno spoštujemo in ga imamo radi. Kmalu po vstopu v LD je spoznal, da lovec brez psa ni popoln, zato je bil vsa mlajša leta vzreditelj in vodnik lovskih psov. Mnogo kinoloških priznanj je na njegovem lovskem kroju. Bil je eden od pobudnikov in aktiven član pri postavitvi lovskega doma na Radežu, aktiven član UO LD je bil od leta 1974 do leta 1981, kinološki referent je bil od leta 1981 do 2002, od leta 2006 pa je še vedno aktiven član NO.

Za njegovo požrtvovalno delo ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Od LZS je dobil tudi jubilejni znak za petdeset let članstva v lovski organizaciji.

Mavricij, ob tvojem življenjskem jubileju tebi (in tvoji ženi Milki, ki je prav tako praznovala lepo obletnico) želimo še veliko zdravih in aktivnih let na vajini kmetiji, ki je vedno odprta in prijazna do nas. Še posebno pa si želimo tvojega nadaljnega aktivnega delovanja med lovske prijatelje in tudi mirno roko ter dober pogled.

LD Loka pri Zidanem Mostu – J. K.

V družbi lovskih tovarišev, ki jim je zvest od leta 1977, je **Gregor Otmar Rettinger** 10. 11. 2014 praznoval svojo petindesetletnico.

Njegova življenjska pot se je začela leta 1939 v Šmarjeti pri Rimskih Toplicah, izobraževanje pa je končal v Ljubljani kot strojni tehnik.

Začetki Gregorjevega lovskega udejstvovanja so bili taki kot vsakega »zelenca« v lovskih vrstah. Že po nekaj letih članstva v LD Mengeš je prevzemal funkcije, med njimi tajnika (1986–1990 in 1994–2002), gospodarja (2005–2007), nadzornega odbora, streškega sodnika, kronista in predsednika komisije za odlikovanja. Njegovo delovanje je bilo vedno najbolj prepoznavno in izrazito v kulturni smeri, in sicer najprej pri izdelavi ikon in kaligrafiji, kjer se je izpopolnjeval in gradil svojo prepoznavnost v tej zahtevni in svojstveni likovni smeri. Avtentičnost izdelave ikon sta rezultat tudi njegovega izrednega likovnega talenta in nagnjenosti, ki jih je že prej kazal pri negovanju kaligrafske pisave. Njegova umetniška dela so bila v naši organizaciji večkrat postavljena na ogled javnosti na likovnih razstavah.

Druga njegova ljubezen in delovanje sta se odražala v glasbeno-kulturni smeri, saj že več kot dvajset let zelo uspešno vodi Domžalske registe, saj so na trinajstih mednarodnih tekmovnih nastopih osvojili dvanajst zla-

tih in en srebrn rog kot priznanje za vrhunskost svojih nastopov. Zdad kot velik poznavalec razvoja lovskega roga to tematiko predava na tečajih in poučuje lovce, navdušene za igranje na lovske rogove.

Njegovo kulturno zanesenjaštvo in usmerjenost so prepoznali tudi v Lovski zvezi Slovenije, kjer je od leta 2007 tudi predsednik Komisije za lovsko kulturo, v istem obdobju pa tudi član Komisije za kulturo pri območni ZLD Ljubljana.

Njegovo zavzeto delo v lovstvu je bilo nagrajeno s priznanji in odlikovanji: znakom LZS za lovske zasluge in redi III. in II. stopnje, do mednarodnih priznanj Avstrije in Hrvaške. Za zasluge na področju razvijanja lovske kulture je prejel plaketo za lovsko kulturo III. stopnje.

Naš Gregor je predvsem zvest pripadnik zelene lovske bratovščine, tudi dober lovski tovariš in lovec. Mnogokrat nas navduši s svojimi pripombami in šalami, ki nam polepšajo lovske dneve, ki jih preživimo skupaj. V gozdu in na lovu živo doživlja naravo, ki ga notranje izpopolnjuje pri delu in njegovem delu na področju lovske kulture.

Gregor, tvoji mengeški lovski tovariši, kot verjetno še marsikateri drugi slovenski lovske tovariši, ti želimo še veliko lepih, ustvarjalnih in skupnih dni.

**LD Mengeš – J. V. ZLD Ljubljana
Lovska zveza Slovenije**

Štiriindvajsetega oktobra 2014 je naš spoštovani lovec in vrhunski kinolog **Drago Žarkovič** v krogu svoje družine, prijateljev in lovske tovarišev proslavil častitljivo 80-letnico svojega bogatega življenja.

Drago se je rodil v sosednji Hrvaški, nedaleč od Središča ob Dravi. Življenjska pot ga je zanesla v naš kraj, kjer si je našel življenjsko sopotnico Tončiko, s katero sta si ustvarila prijeten dom in družino. Leta 1962 se je vključil v delo LD Središče.

Ves čas bivanja, razen časa, ki ga je preživel na delu v Nemčiji, je bil v LD Drago eden najaktivnejših članov zelene bratovščine in opravljal je mnoge najodgovornejše funkcije in dela. Opravljal je tudi dela gospodarja (1978 do 1979), predsednika gospodarske komisije, lovskega čuvaja (od 1980 do 1983), člana upravnega odbora (1977 do 1978, 2002 do 2010 in od 2014), referenta za kinologijo (1982 do 1985 in 1990 do 1993), preglednika divjadi/usposobljene osebe (od 2002 naprej), člana komisije za varstvo okolja in še bi lahko naštevali. To so bili časi, ko smo začeli opazati, da spremembe v okolju negativno vplivajo predvsem na malo divjad, po kateri je bilo naše lovišče znano daleč naokoli. Lovci smo se vse bolj zavedali, da bo v prihodnje poudarek našega dela na gojitvi in ustvarjanju naravnih pogojev za divjad. Drago je zelo aktivno sodeloval pri vsem. Dolga leta smo vlagali v nakup zemljišč in njihovo preureditev v remize in tako ustvarjali naravne razmere za obstoj male divjadi.

Poseben občutek in odnos je imel vedno do lovske psov. Izjemen občutek za šolanje uporabnega lovskega

psa je pokazal z mnogimi svojimi psi ptičarji in posledica tega je bila, da je ustanovil psarno Središko. Najraje je imel nemške žimavce (nemški ostrodlaki ptičarji). Psi iz njegove psarne so ponesli sloves izjemnih delovnih psov zunaj meja Slovenije po vsej nekdanji skupni državi Jugoslaviji, Avstriji in Nemčiji.

Za svoje uspešno delo v kinologiji je prejel veliko priznanj: znak LZS za lovske zasluge, zlati znak za zasluge Lovske zveze Slovenije, srebrni znak KZS za zasluge Kinološke zveze Slovenije, priznanje za delo na področju lovstva in kinologije ZLD Ptuj, priznanje za delo v LD Središče, priznanje DLP. Drago je s svojimi psi dosegal izjemne uspehe, navedimo samo nekatere: s psom Cafom je v okviru jugoslovanske kinološke zveze dosegel I. b nagradni razred (CACT), na Sežunovem memorialu, kjer je bil reden udeleženeec, je leta 1981 s psom Asom dosegel I. b nagradni razred, leta 1984 je s psičko Azro dosegel I. a nagradni razred ter v letih 1986 in 1991 s psičko Hexi obakrat prvo mesto v vodnem delu. Zelo lep uspeh je dosegla psarna Središka na Pokalu Ljubljane, ko je v vodnem delu dosegla prvo mesto. Drago se je

leta 1985 udeležil tudi znamenitega tradicionalnega (53. po vrsti) tekmovanja Hegewald- Züchtprüfung, kjer je s psičko Hexi dosegel odličnih 212 točk. Kot član Slovenske republiške ekipe je sodeloval na Lovačko-kinološkem kupu Jugoslavije 1986. leta v Obrenovcu, kjer je slovenska ekipa dosegla tretje mesto. Poleg omenjenega se je Drago udeleževal vseh pomembnejših kinoloških tekmovanj v Sloveniji in vedno posegal po najvišjih uvrstitvah.

Dragovo znanje nemškega jezika in družabnost sta nas dolga leta povezala s skupino nemških lovske turistov, ki so na koncu postali naši dobri prijatelji; več kot dvajset let so vsako leto znova prihajali na lov na srnjaka v Središče. Velikokrat je bila poleg lovskega doma Dragova hiša njihov drugi dom. V zadnjem času mu je začelo nekoliko nagajati zdravje, vendar še vedno redno zahaja v lovišče in spet šola novega mladega nemškega žimavca.

Na zadnjem lovu na malo divjad smo lovske tovariši Drago čestitali za njegov jubilej in mu zaželeli še veliko zdravja, sreče in mnogo lepih lovskega užitkov!

LD Središče ob Dravi – J. D.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico
Dušan Grom, LD Novo mesto

90-letnico
Jakob Hermonko, LD Peca, Mežica

85-letnico
Alojz Drobež, LD Šentjernej
Jožef Kerec, LD Fram
Alojz Markovič, LD Križevci pri Ljutomeru
Marijan Orožen, LD Kresnice
Jožef Protner, LD Malečnik, Košaki
Anto Tadić, LD Iga vas
Aleksander Vuga, LD Brezovica

80-letnico
Srečko Del Fabro, LD Čaven
Andrej Einsiedler, LD Loka
Valentin Jenko, LD Storžič
Jože Jeras, LD Tuhinj
Jože Koželj, LD Smrekovec, Šoštanj
Lazar Maslarič, LD Pešivica, Žužemberk
Janez Ravnjak, LD Radlje
Peter Šerčer, LD Osilnica
Slavko Štrucl, LD Sela pri Kamniku

75-letnico
Jožef Adelstein, LD Cigonca
Anton Bobič, LD Škocjan
Jožef Cestnik, LD Trbovlje
Pavel Cevc, LD Tuhinj
Jože Čaleta, LD Dobrnjč
Milan Debevec, LD Rakitna
Stanislav Dolenc, LD Prestranek
Bojan Gerbec, LD Volče
Franc Gornik, LD Sodražica
Jožef Hlade, LD Kungota

Andrej Kajfež, LD Gorica
Danilo Kocjančič, LD Timav, Vreme
Franc Kovač, LD Planina
Francišek Krabonja, LD Velika Nedelja
Gregor Musi, LD Pšata
Jožef Nemanič, LD Metlika
Rudolf Opara, LD Videž, Kozina
Jožef Pepevnik, LD Laporje
Jožef Rakuša, LD Ljutomer
Jožef Ribarič, LD Kungota
Peter Slatnar, LD Udenboršt
Jožef Srebnik, LD Dravograd
Stanislav Franc Ševerkar, LD Vače
Anton Tarman, LD Kranjska Gora
Valentin Trček, LD Javornik
Cveto Uduč, LD Gozdnik, Griže
Rudolf Zagomilšek, LD Oplotnica

70-letnico
Jožef Avbelj, LD Pšata
Franc Bažika, LD Lendava
Mijo Bračko, LD Leskovec v Halozah
Mihael Duh, LD Toplice
Matija Golobič, LD Adlešiči
Jožef Gregorc, LD Jamnica
Alojz Gujtman, LD Murska Sobota
Ervin Jurčić, LD Laporje
Jožef Kaučič, LD Radenci
Jožef Pokleka, LD Mokrc
Roman Rataj, LD Gaj nad Mariborom
Mitja Rebec, LD Gaberk, Divača
Jožef Rogan, LD Grad, Kuzma
Franc Smrkolj, LD Trojane, Ožbolt
Jožef Štrle, LD Trnovo
Jože Štrifot, LD Gornji Grad

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih, ki so nam jih posredovali tajniki LD na članskih seznamih!

Lov za lovske prijatelje

V nedeljo, 9. 11. 2014, je **Lovska družina Starše** v svojem lovišču organizirala lov za lovce prijateljskih lovskih družin in društev v lovišču Lovske družine Starše. Lova in prijateljskega srečanja so se udeležili lovci iz LD Makole, LD Boštanj, veliko pa je bilo tudi lovskih prijateljev iz sosednjih lovskih družin iz Slovenije. Posebna čast te lovske družine je bila, da smo lahko gostili tudi člane, ki so prišli iz **LD Fazanka iz Doboja – Istok** in **LD Prepelica iz Donje Voče**, t. j. iz prijateljskih občin naše občine. Zato se je zbora udeležil tudi župan občine **Bojan Kirbiš** in pozdravil vse lovce ter zaželel nadaljnje povezovanje.

Tistega dne je lov na malo divjad potekal na polju in v gozdovih Prepolja. Družabnemu in tovariškemu lovu je svoje prispevalo tudi lepo sončno vreme ter dodalo še dodaten kamenček k večjemu odpiranju naše lokalne skupnosti in društev prek slovenskih meja. V znamenje utrjevanja lovskega prijateljstva in tovarištva je starešina LD Starše navzočim prijateljskim lovskim družinam podelil listino o utrjevanju prijateljstva.

LD Starše navezuje in utrjuje prijateljske vezi z LD Makole in LD Boštanj že več kot štirideset let, prav tako smo z LD iz Hrvaške ter Bosne in Hercegovine v sklopu prijateljskih stikov občin. Odslej, so sklenili, bodo te vezi utrjevali v okviru LD, kot jih imamo tudi z lovskimi prijatelji v Venzoni in LD Mala Subotica.

Marjan Malek

Iz Dolenčeve kočice na Zaplati nastalo novo planinsko in lovsko zavetišče

Gora Zaplata nad Novo vasjo nad Preddvorom se vpisni obliki prvič omenja leta 1154 kot *Zaplat*. Skozi stoletja, vse do 10. stoletja, je bilo to območje v lasti in posesti (z lovskimi pravicami vred) v upravljanju in vladanju gospošte. Tako je bilo tudi v zgodnjem in srednjem veku in naprej. Tudi zadnji veleposestnik **Franc Dolenc** (1889–1938), ki je leta 1924 kupil grad Hrib v Preddvoru z 2.220 ha gozda, je bil tudi aktiven lovec, športnik, gospodarstvenik, napreden občan, ki je skrbel za razvoj in napredek

kraja. S posestvom si je pridobil tudi lovne in ribiške pravice.

Leta 1932 so Dolenčevi na Zaplati, na jugovzhodnem obrobju Hudičevega boršta, postavili brunarico iz kakovostnega in obstojnega macesnovega lesa, predvsem za potrebe in namene gorskega lova. Zaplata kot taka in bližnja okolica sta bili in sta še kar precej pravi alpski vrt alpskega gorskega cvetja in rastlinja. Tudi živalstvo, prostoživeča divjad – srnjad, jelenjad, gams, muflon – gozdne kure, kot so veliki in mali petelin (ruševcec), belke, pa planinski zajec so bili številčni.

Po drugi svetovni vojni so posest, gozdove in tudi večji del premoženja, podržavili. Tako se je zgodilo tudi z lovsko kočico v Hudičevem borštu. V povojnem času jo je dobilo v upravljanje in uporabo Lovišče Karavanke

Foto: M. Malek

Pozdrav lovini po družabnem skupnem lovu, ki ga je za lovske prijatelje organiziralo vodstvo LD Starše.

Novo planinsko zavetišče na mestu nekdanje lovske kočice

in nato Zavod za gozdove – OE Kamnik kot lovišče s posebnim namenom in pomenom. Zvrstilo se je več revirnih lovcev, ki so skrbeli za lovsko upravljanje z loviščem okoliša Zaplata - Storžič. Med njimi je bil tudi **Janez Štefe**, znani slovenski športnik, smučar – olimpijec, skoraj trideset let pa je bil upravitelj in vodja lovišča lovec **Peter Jugovic** z Olševka.

V devetdesetih letih je nastala denacionalizacija v povojnem času odvzetega premoženja: gozdov in preostale posesti. V denacionalizacijski kvoti so Dolenčevim vrnili tudi lovške kočice, med njimi lovski objekt v Hudičem borštu. V tistem obdobju pa so bile sprejete tudi odredbe, ki so Hudičev boršt opredelile kot *gozdni rezervat*. Lokalna skupnost ga je opredelila celo kot *»naravni spomenik«*.

V letu 2004 je bilo vse več kupcev za dotrajano za lovsko kočico na Zaplati. V takih prizadevanjih je ob osebnem prizadevanju župana Občine Preddvor lastnica lovške kočice v Borštu **Božena Dev - Eržen** objekt s funkcionalnim stavbnim zemljiščem podarila Občini Preddvor.

Darilna pogodba je vsebovala zahtevo, da občina nima pravice odtujitve, odprodaje ali preprodaje in da je poleg rekreativno-planinsko turistične dejavnosti objekt namenjen tudi za potrebe prejšnjega lastnika, gozdarstvo, področje civilne zaščite in lovstvo. Skratka, darovan je bil za vsesplošni javni namen in interes.

Ko je občina pridobila nepremičnino na Zaplati, so bili izpolnjeni vsi pogoji, da se je začelo objekt obnavljati, ga urejati in ga

»odpreti« kot zavetišče za namenske ali priložnostne pohodnike ali obiskovalce. S planinsko sekcijo Preddvor pri PD Kranj je bila sklenjena najemna pogodba. Že po prvih ogledih so ugotovili, da s kakršno koli obnovo ne bo nič, kajti od strehe, ostrešja, sten, stropa, poda, opreme in temeljev je bilo vse povsem dotrajano in že razpadlo. Občina kot lastnica in upravljavka ter PS Preddvor - PD Kranj sta se odločila, da bosta za-

gorsko reševalno obveščevalno točko. Upravitelj - skrbnik novega objekta je na novo ustanovljeno Planinsko društvo Preddvor. V objektu so bili že v času gradnje in so tudi zdaj dobrodošli lovci z gosti v času jelenovega roka, pa tudi v času lovu na gamsa ali ob drugih priložnostih. V njem so vedno našli prijazno in toplo gorsko zavetje in potreben posluh skrbnikov.

France Ekar

Prvobitna lovška kočica iz l. 1932

čela z deli in postopki za popolno obnovo kočice. Po štirinajstih letih garaškega prostovoljnega dela planincev, občanov, pa tudi nekaterih lovcev so junija 2014 objekt v Hudičevem borštu slavnostno odprli. Tako je bilo na Zaplati prvič zgrajeno novo planinsko zavetišče z uradnim statusom planinske postojanke in enako z

Leta 1991, ko je bil Jože staršina LD Križevci, mu je lovski turist podaril štiri lovške rogove, ki jih je izročil LD in prepričal štiri lovce, da smo jih prevzeli in se začeli učiti. Tako smo začeli delovati rogisti LD Križevci, zdaj Križevski rogisti.

Jože je bil človek, ki je vedno rad in vsakomur pomagal. Stremel je k napredku in razvoju, bodisi na gospodarskem, kulturnem ali drugem področju v kraju in nasploh; tudi v LD. Dokaz temu je prej omenjeno darilo, lovski rogovi, saj je bil prepričan, da je tovrstna dejavnost za lovsko družino pozitivna in potrebna.

Jože Kos je ves čas tesno sodeloval z nami, se vedno skupaj z nami veselil naših uspehov, nam čestital ter nas moralno in finančno podpiral. Kadar koli je imel čas, je z veseljem potoval z nami in nas z lastnim kombijem ter na svoje stroške vozil na nastope.

Zaradi njegove vsestranske pomoči in podpore smo se rogisti leta 2009 odločili, da bo postal naš častni član. Listino častnega člana društva Križevski rogisti smo mu podelili istega leta na njegovem vikendu na Pavlovskem Vrh; nanjo je bil zelo ponosen.

Na spoštljiv način smo Jožeta

Franc Dolenc

Foto: M. Heric

Podelitev listine o častnem članstvu Križevskih rogistov Jožetu Kosu v Pavlovcih

Spomin na ustanovitelja in velikega podpornika

Lani novembra je minilo leto, Lodkar je v triinosemdesetem letu po težki bolezni ugasnilo plemenito srce **Jožeta Kosa**, našega ustanovitelja, vsestranskega podpornika in ljubitelja glasbe **Križevskih rogistov**.

Kosa z melodijami iz lovskih rogov in v velikem številu pospremi-li v večna lovišča na pokopališču v Križevcih pri Ljutomeru. Njegov lik bo ostal med nami v trajnem in hvaležnem spominu. Še posebno nam bodo v spominu ostala vsa njegova neprecenljiva prizadevanja za ohranitev in razvoj kulture v lovski organizaciji.

*Mirko Heric,
Križevski rogisti*

Kako je nastal lovec

Kakor je Bog nekoč sklical skupaj vse ptice, da jim je pobarval perje, dal lepe glasove in za preživljanje potrebne zmožnosti, tako je pozneje, ko se je človeški rod razmnožil, sklical k sebi Adamove sinove. Delil jim je razne darove: bogastvo, moč, lepoto ... Ko je vse obdaril, mu je zmanjkalo daril. Tedaj je prišel od nekod še eden, ki je obdarovanje zamudil. Bog mu je že hotel povedati pregovor, da kdor zamudi, naj gloda kosti, a se mu je siromak zasmilil. Dobrohotno mu je rekel: »Bogastva ti ne bom dal, saj ga ne boš potreboval, pa tudi posebne brihtnosti ne. Računati ne boš znal nikoli. Dal ti bom veliko veselja do lova in ljubezen do narave. Videl boš, česar drugi ne bodo videli. Slišal boš, česar drugi ne slišijo. Čutil boš, česar drugi ne čutijo. Iskal boš, kar ni bilo nikoli izgubljeno. Lovil boš, kar ni nikomur ušlo. Uplenil boš kdaj pa kdaj kaj malega, ravno dovolj, da veselja ne boš izgubil. Najbolj se ti bo posrečil zadnji pogon. Takrat boš videl svoje uspehe podsesterjene in takrat se ti bo razgibal sicer okoren jezik.«

Od takrat lovec blodi okrog in išče, kar ni bilo nikoli izgubljeno. S pridržanim dihom in tihim korakom stopa po polju in gozdu, se vzpenja v hribe in pleza po gorah. Opazuje, gleda, poslušča. Brede vodo, pa ne opazi, da je moker. Gazi sneg, pa ne čuti mraza. Zmeraj se prikriva, kakor da je v nevarnosti on in ne divjad. Hodi neslišno kot senca. Vsak trenutek je pripravljen na presenečenje. Ali se ni tamkaj nekaj premaknilo? Ali se ni sprožil kamenček? Ali se ni premaknila vejica?

Ko končno zagleda divjad, zadrhti po vsem telesu, vztrepeče mu roka in puška v njej, a preden se pomiri, je divjad že na varnem. Dostikrat ga čustva tako prevzamejo, da okrog sebe ne vidi ničesar in ne sliši in je kakor divji petelin, kadar poje. Kadar se napetost v njem sprosti, takrat vidi lepote gozda in gora, rastlinstva in živalstva vseh barv in oblik. Takrat poslušča in sliši skrivnostne glasove, za katere drugi nimajo posluha. Nemoteno doživlja notranjo srečo, kakršne drugi ne slutijo in je ne morejo doživeti. Bučanje gozda v vetru, šumenje studenca in glasovi milijonov prebivalcev ozračja, pa tudi popolna tišina sprožijo v lovca notranjo glasbo, ki jo sicer sliši in doživlja, drugim pa je ne

more posredovati. Ko se končno predrami iz zamaknjenosti, lačen in izmučen, je njegova največja želja – čim prej spet na lov.

Ko se lovec postara in obnemo-re, ko mu oči oslabijo, ko se mu roke tresajo in noge odrevenijo, ne more več na lov, puško pa še vedno čisti in neguje kot največjo dragocenost. Resast kot star jazbečar se v družbi razživi in začne pripovedovati svoje spomine. Podoživlja vse, od najzanimivejših do najbolj vsakdanjih lovskih dogodkov.

Nazadnje tudi njemu mine čas in odide k tovarišem, ki jih je tako pogrešal. Takrat lovec poslušča tisto skrivnostno glasbo, ki ga je tolikokrat zvabila na lov ...

*Jurij Kladnik**

* J. K. je bil častitljiv član, funkcionar, lovec LD Ljubno, iz Loke 35, Ljubno ob Savinji, ki je umrl leta 2014 v triindevetdesetem letu starosti. Zapis nam je poslala njegova hčerka.

Predstavniki LZ Koper na Hubertfestu - festivalu lova LSIŽ

Na povabilo **Lovačkov saveza Istrske županije (LSIŽ)**, s katerim imamo že več let odlične odnose, smo se predstavniki LZ Koper udeležili prvega Festivala lova – Hubertfest, ki so ga hrvaški lovci organizirali 8. 11. 2014 v mestecu Kršan v bližini Labina.

Na idiličnem istrskem posestvu, imenovanem Stare Stancije, je devet ekip tekmovalo v pripravi lovskega golaža, ki so ga ponudili obiskovalcem. Komisija je izbrala najboljšega in njeno ekipo. Pripravili so tudi razstavo starega lovskega orožja, preparatov divjadi, pokušino in nakup suhomesnatih izdelkov iz divjačinskega mesa in razstavo lovskih psov. Dopoldan je bilo v bližnjem lovišču lovsko-kinološko tekmovanje v lovu na fazana.

Osrednja tema prireditve je bila okrogla miza o strategiji razvoja lovstva v Istrski županiji za obdobje 2015–2020. Na razpravi, ki jo je vodil predsednik LSIŽ **Gracijano Prekalj**, sta poleg predsednikov lovskih družin LSIŽ sodelovala tudi **Marko Tomljanović**, načelnik uprave za lovstvo Ministrstva za kmetijstvo, in **Milan Antolović**, vodja Oddelka za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribolov pri Istrski županiji. S strategijo, katere nosilec bo dr. **Nikica Šprem**, svetovalec ministra, želijo

Foto: V. Prodan

Načelnik uprave za lovstvo Marko Tomljanović, predsednik LSIŽ Gracijano Prekalj in predsednik LZ Koper Fabio Steffe med razpravo o strategiji razvoja lovstva v Istri in čezmejnem sodelovanju na tamkajšnjem območju.

ustrezno urediti in predstavljati lovstvo kot uspešno znanstveno, družabno predvsem pa gospodarsko panogo. Zavedajo se velikih možnosti, ki jih nudijo že geografska lega Istrskega polotoka ter tamkajšnje naravne danosti. Prav tako želijo prek mednarodnih projektov pridobiti dodatna sredstva. V tem imajo popolno podporo države in županije. V tem delu je svoj pogled na tematiko predstavil tudi predsednik LZ Koper **Fabio Steffe**. Predsednik LSIŽ in visoki predstavniki ministrstva in županije so k sodelovanju pri izvajanju strategije povabili tudi predstavnike LZ Koper.

Strokovni prikaz izkoževanja in razreza divjadi so prikazali na uplenjenem mladiču srnjadi veterinar, vodja laboratorija za raziskave mesa avtohtonih pasem in divjadi Istre ter mlada lovka. Nato je sledila podelitev diplom lovčev, ki so letos tam uspešno opravili lovski izpit, zatem pa se je prireditev prevesila v družabni večer z nastopom folklorne skupine ob živi glasbi.

Prireditve in predstavitev lov-

stva v hrvaški Istri sta bili prvi, zato sta vzbudili veliko zanimanja med lovci, predvsem pa med občani, otroki in širšo javnostjo. Dogodek so spremljale številne novinarske ekipe. O medsebojnih odnosih lovcev z obeh strani meje je na vprašanja novinarke nacionalne televizije odgovarjal tudi predsednik LZ Koper Fabio Steffe.

Vedran Prodan

Spet krvavi ples V Brengovi

V **Lovskih družini Dobrava** so bili tik pred lanskimi božičnimi prazniki znova priče preganjanju smjadi, ki so ga spet povzročili potepuški psi. Prizorišče krvavega pasjega plesa v revirju Brengova je bilo naravnost grozljivo in že nad fotografijami so se zgražali tudi mnogi obiskovalci spletne strani omenjene LD. Ogorčeni lovci LD so na njih objavili pretresljive posnetke pokončane srnjadi. Tudi revirni lovec **Peter Rajniš**, ki je naletel na dogodek, je bil osupel nad tistim, kar je videl.

Foto: P. Rajniš

Grozljiv prizor raztrgane srnjadi iz Brengove

A to se žal dogaja iz dneva v dan, iz leta v leto večkrat, opozarjajo člani LD Dobrava in poudarjajo, da srnjad po takih napadih psov poginja v hudih mukah. Klateški psi, ki so pogosto zbrani v organizirani skupini, jo trgajo pri živem telesu in praktično nima možnosti, da bi se rešila. Zato lovci vse lastnike psov na krajevno običajen način znova in znova vljudno prosijo, naj imajo svoje štirinožne prijatelje pod nadzorom in naj psov brez nadzora ne spuščajo v lovišča. Zlasti ne ponoči! LD Dobrava iz Svete Trojice je v skladu s pristojnostmi o »pokolu« v Brengovi obvestila Veterinarsko upravo in lovsko inšpekcijo. Poskušali bodo tudi poiskati lastnike psov, ki so povzročili kruto morijo v Brengovi, kar pa ne bo lahko opravilo. Na tem koncu Slovenije primer žal na (verjamemo, da tudi še kje drugje) ni osamljen; podobni pogosti prizori so bili zabeleženi in dokumentirani tudi v drugih

revirjih omenjene LD v osrčju Slovenskih goric, še zlasti v Stanetincih. Izgube srnjadi zaradi potepuških psov so vedno večje. Lovci srčno upajo, da bodo ljudje vendarle postali obzirnejši do divjih živali in bodo imeli svoje pse bolj pod nadzorom.

M. T.

Uredil si je mini »lovski muzej«

Po naključju smo se oglasili pri **Štefanu Pavlu Cipotu** iz Mlajtincev pri Murski Soboti, predvsem z namenom, da bi nam orisal njegov najljubši konjiček – lovstvo. Član zelene bratovščine LD Mlajtinci je že od leta 1964, torej je lovec z dolgoletnim stažem. Vrsto leto je strelski referent, sodeloval je tudi pri gradnji lovskega doma, ki stoji v gozdu, streljaj od vasi Mlajtinci, ter pri postavitvi številnih lovskih prež

na lovnem območju njihove LD. Ponosno nam je zaupal, da je kot član po svojih močeh vedno skrbel za čisto naravno okolje in za divje živali, ki živijo na tamkajšnjem območju. Kljub letom še vedno rad vzame v roko lovsko puško, predvsem na jesen, ko se že pripravljajo na skupinske love. Upa, da mu bo zdravje še kar služilo, kajti zdaj ima za seboj več kot osemdeset križev življenja in kljub letom hodi v zimskih mesecih v mlajtinski lovski revir krmit malo divjad. Rad ima naravo in divje živali, kajti s tem je rasel in se razvil v pravega lovca, pri čemer ima za seboj bogato lovsko znanje in izkušnje, ki jih prenaša na mlajše lovce. Ob tej priložnosti nam je razkazal svojo bogato lovsko zbirko najrazličnejših divjih živali in lovskih rogov, ki jih ima

Porezen - Cerklno. Idrijsko-cerkljanska planinska pot (ICPP) je speljana in planinsko markirana po skoraj vseh zunanjih mejah vseh sedmih LD. Vsaj povprečno želim opisati predvsem lovno divjad in tudi druga bitja, ki živijo ob poti, ki obkroža lovišča ZLD Idrija.

Da so živali zanimale našega kamenodobnega človeka, prikazujejo podobe divjadi, naslikane na stenah v španskih in francoskih jamah. Na idrijskem območju to potrjujejo izjemne arheološke najdbe, ki kažejo jamskega medveda in drugih divjih živali v Divjih Babah pod Šebreljsko planoto. Z razvojem civilizacije se je postopoma izgubljal pristni stik človeka z živim okoljem, saj je lov že zelo zgodaj prenehal biti dejavnost preživetja v njegovem okolju. Skozi stoletja se je vez soodvisnosti med človekom in naravo rahljala, hitri utrip življenja v zdajšnjem industrijsko razvitem svetu pa je v človeku ponovno obudil podedovano željo po lovu in potrebo po pristnejšem spoznavanju narave in naravnih zakonitosti. Človek je s svojimi posegi zelo porušil harmonično ravnovesje naravnih ekosistemov in oslabil njihovo samozdravilno moč. Nekaterim živalskim vrstam je s svojo dejavnostjo in potrebami zelo škrlil njihove naravne življenjske prostore, nekatere vrste so zato celo izumrle ali so ogrožene, na robu obstoja. Nesposobnost nekaterih vrst, da se prilagodijo novim razmeram v okolju, privede do izumiranja, spet druge vrste zasedajo njihova mesta v novem okolju. Vendar so razmerja porušena globalno; povzročajo jih onesnaževanje zemlje, ozračja, voda, genska tehnologija; težave, ki lahko sprožijo precej hujše katastrofe, kot jim je bil živ svet priča doslej. Posledica tega so predvidljive: seznam živalskih in rastlinskih vrst se bo še nadalje zmanjševal in spreminjal.

Veliko pa je še kotičkov, območij, kjer je bil v preteklosti človekov vpliv na naravno okolje manjši, tako da še vedno lahko opazujemo dokaj neskaljeno podobo krajine in življenja v njej. Tudi naša Idrijsko-cerkljanska planinska pot se vije od jugovzhodnih predinarskih kraških robov prek geografsko razgibanega Idrijskega hribovja do severozahodnih predalpskih grebenov Cerkljanske. Lep je ta svet, prepreden s številnimi globokimi grapami s strmimi pobočji, ki se prevešajo v planotaste ravnice. Porašča ga raznoliko dinarsko, alpsko in z rahlim nadihom tudi sredozemsko rastlinstvo. V obširne gozdove

GORJUPOV ANDRE Z VURMATA – MED KOZJAKOM IN AFRIKO

Med najstarejšimi člani zelene bratovščine LD Vurmat iz Sv. Duha na Ostrem Vrhu je **Andrej Rauh**, po domače **Gorjupov Andre** z Vurmata. Ko so mu člani njegove LD na čelu s starešino **Andrejem Holcmanom** in predsednikom komisije za lovska odlikovanja **Jožetom Mačkom** voščili za 89. rojstni dan, se je razgovoril o lovu nekoč in danes in obudil tudi spomin na težke čase med drugo svetovno vojno. Leta 1942 je bil prisilno mobiliziran v nemško vojsko in po urjenju so ga poslali v Romlov afriški korpus. Iz hladnega in mirnega zavetja kozjaških gozdov je odšel v peklensko vroči afriški pesek, kjer so nemški vojaki pod poveljstvom »puščavskega lisjaka« **Ervin Rommla** bili hude boje z anleškimi silami. Andre je povedal veliko anekdot in žalostnih zgodb o padlih in ranjenih vojaki, med katerimi je bilo tudi veliko slovenskih fantov. Po porazu v Afriki so jih premestili v Francijo, tam pa so jih po izkrcanju zaveznikov v Normandiji ujeli Angleži. A za Andrea vojne še ni bilo konec; s Prekomorsko brigado je odšel v Italijo in nato preko Jadrana v Dalmacijo, kjer so se bojevali v končnih vojnih operacijah Titovih partizanov proti ustašem in Nemcem. Tudi to morijo je preživel in se po vojni vrnil domov, na rodni Vurmat. V lovskih vrstah je cenjen in spoštovan, tu in tam še prime za puško, a lovi ne več, saj ima veliko raje živo naravo. Lovci ga imajo radi zaradi preprostosti in zgornosti, iz katere vejeta iskrenost in prijazno tovarištvo, predvsem pa volja do življenja. – M. T.

Foto: M. Toš

Foto: B. Žerdin

Štefan Pavel Cipot iz Mlajtincev si je uredil mini lovsko zbirko, ki ji pravi »lovski muzej«.

kot spomin na dolgoletni lovski staž preparirane in razstavljene v svojem domu, na steni svojega osebnega »lovskega muzeja«, kot imenuje svojo zbirko. V njem je gostom, ki ga obiščejo, na ogled postavljen srnjak, srnjače rogove, krugalj in druge divje živali. Ponosno je pokazal listino o opravljenem lovskem izpitu in številna lovska priznanja. Sicer pa lovec Cipot svojo lovsko zbirko vsako leto pridno dopolni z novimi izvirnimi lovsškimi prepariranimi eksponati.

B. Žerdin

Živalstvo ob Idrijsko-Cerkljanski planinski poti

Zveza lovskih družin Idrija (ZLD Idrija) upravlja in sodeluje s sedmimi lovsškimi družinami (LD): **Dole, Idrija, Javornik, Jelen, Krekovše, Otavnik** in

se zajedajo senožeti in travniki, kjer se v miru pase srnjad, kjer murni v miru pojejo svojo pesem, kjer nad glavo zaplahuta planinski orel, kjer ... kjer še kipi življenje. Topli tokovi z juga se ob mešanju z mrzlim celinskim dahom spremenijo v obilne padavine. Tu je svet dolgih zim in kratkih pomladi. Ta naravni prostor je tudi naš dom. Od tam prihajajo k nam zrak, voda in hrana, da živimo, da se veselimo rojstva, poslušamo sinico v jutru in skovika v noči, da lahko zabredemo v svežo reko, lahko odtrgamo gozdno jagodo, drugje borovnico, nabiramo gobe, poslušamo mogočne glasove ruka-jočega jelena, se podamo na zalaz po rosnih poljanah ...

Kultura ni le vljudni bonton, kultura je vedno bolj spoštljiv odnos do narave, kar pa je odnos do drugih bitij, ki naj z nami živijo v trajnem krogu jemanja in ustvarjalnega sodelovanja.

Več kot tretjina površine Idrijskega in Cerkljanskega je opredeljena po evropskih smernicah Narava/Natura 2000.

Glavni cilji v preteklosti in sedanjosti so v loviščih upravljavk, ki so članice idrijske lovske zveze, usmerjeni v upravljanje s prostoživečo divjadjo v najširšem pomenu. Eden od temeljnih načel je, da lovci z divjadjo upravljamo na sodobnih načelih trajnostne rabe. Poseganje v populacije divjadi temelji na načelu, da iz narave vza-

Medved z Zapoške planine pod Poreznom

ve. Upoštevanje teh deklarativnih načel je podkrepjeno z bogato zastopanostjo vseh vrst divjadi, ki ima domovinsko pravico na našem območju. Številčna zastopanost različnih živalskih vrst v zadnjih štiridesetih letih še nikoli ni bila tako bogata, kot je dandanes.

Navesti želim kratek opis vrst, ki jih bomo največkrat srečevali na naši poti oz. so njena posebnost. Med divjadjo je pri nas številčno najbolj zastopana srnjad; srečamo jo lahko na vsej poti in v vseh letnih časih. Prebivalec naših gozdov, senožeti in travnikov je že od davnine, le da je včasih, zlasti v prejšnjih stoletjih, ni bilo toliko.

Na drugem mestu po številčnosti je gams. Je sicer prvenstveno

gamsov v našem okolju sega v leta med 1890 in 1895, ko so se pojavili na območju idrijskih državnih gozdov. Na Cerkljanskem so se prvi gamsi pojavili okrog leta 1905, ko so začeli graditi železniško progo Podbrdo–Most

z gamsovimi, ponekod je zaradi ekološke medvrstne tekmovalnosti že opaziti manjšo prisotnost gamsa.

Iz družine psov je volk le prehodna vrsta na našem območju, značilno pa je, da je v zadnjem obdobju njegovo pogostejše pojavljanje povezano tudi z večjo številčnostjo jelenjadi, ki ji sledi. V prejšnjih letih le prehod, dandanes pa že precej pogosten je divji prašič. Zaradi zelo povečanega razmnoževalnega potenciala ta vrsta neprestano išče nova primer- na stanišča in se jim prilagaja. Pri nas je njegova pogostnost precej večja v spomladansko-jesenskih mesecih. V tem sezonskem obdobju se v naš prostor priselijo tropi iz nižinskih predelov Vipavske, Tolminske in iz Poljanske doline. To je vrsta divjega parkljarja, ki se izjemno hitro prilagaja prehranskim in podnebnim razmeram.

Ne bo odveč, če omenim še

Rušavec s Hoča nad Davčo

na Soči. Neprestano pokanje min je pregnalo gamse v Zapoško in Drnovo nad Cerknim, kjer so kljub zalezovanju lovcev vztrajali kakih dvajset let. Po drugi svetovni vojni se je njihova številčnost neprestano večala vse tja do leta 1980, ko je v naših krajih ponovno dobil domovinsko pravico ris. Zadnjih dvajset let je številčnost uravnovešena, ponekod se tudi rahlo zmanjšuje, ponekod pa povečuje.

Jelenjad, ki ima svoja naravna stanišča le v velikih, strnjenih gozdnih predelih, je vrsta, ki je v zadnjih dvajsetih do petindvajsetih letih doživela največjo številčno rast. Srečamo jo lahko na robovih Trnovskega gozda, v idrijskih gozdovih, Kanomlji, Masorah, na Cerkljanskem vrhu, Doleh, pa na območju Porezna, Otavnika in Črnega vrha. Življenjski prostor jelenjadi se je marsikje prekril

muflona. Pred leti so ga naselili na Mostu na Soči, kjer se je zelo hitro razmnožil, tako da si išče nova in nova stanišča. Opazili so ga nad Reko pri Cerknem. Lisica živi po celotnem ozemlju od Javornika do Kojce. Na njeno številčnost je zelo vplival najprej pojav gozdne stekline, po izboljšanju stanja s cepljenjem pa občasno njeno številčnost zmanjšujejo garje.

Med kunami, ki prav tako kot lisica in volk spadajo v širši red mesojedov, pri nas živi kuna zlatica in belica. Sta sicer redki, opazili pa ju bomo v srednje velikih smrekovih gozdovih. Tako kot za jelenjad so tudi za medveda idrijsko-trnovski gozdovi za bivanje in tudi kot selitveni koridor proti Alpam naraven življenjski prostor. Medved in tudi druge velike zveri živijo človeku prikrito življenje. Njihova stalna prisotnost je že običajna, pa tudi njihov značaj

Zajca na Idrijsko-Cerkljanski planinski poti (ICPP)

memo le obresti, glavnico, ki daje obresti, pa se trudimo ohranjati. Lahko bi rekli, da po tem načelu lahko dvigamo le zelene obresti iz naravne banke. A obresti pobirajo tudi naravne ujme, plenilci, promet, kar lahko občasno zarezhe tudi v glavnico. Na tak način se lovci trudimo zagotavljati trajen razvoj in obstoj živalskega sveta. To je univerzalno in večno načelo za pravičen odnos človeka do nara-

značilen prebivalec alpskega sveta nad gornjo gozdno mejo, kamor se je umaknil v novejši zgodovini našega planeta, pred tem pa je živel tudi nižje. Poleti gamsi živijo nad robom alpskih gozdov in višje, do koder seže rastje, pozimi se pred snegom umaknejo v nižje predele. Na Idrijskem in Cerkljanskem, ki sta dokaj porasla z gozdovi, živijo tako imenovani gamsi goščarji. Pojavljanje prvih

Trop gamsov v Plazeh (LD Porezen - Cerkno)

prehodnih gostov, kar so potrdile številne telemetrične raziskave, ki so potekale v zadnjih dvajsetih letih na našem območju. Uravnavanje številčnosti medveda je v pristojnosti odločitev Vlade Republike Slovenije oziroma pristojnega ministrstva.

Gozdne kure imajo pri nas svojega najmočnejšega zastopnika v divjem petelinu. Je zastopnik pradivjadi in pri nas naseljuje nekatere hribovite in gorske okoliše, vse do zgornje drevsne meje. Stari, pretežno iglasti gozdovi z vmesnimi posekami, kjer raste dovolj plodonosnega rastlinja in kjer vlada mir, so njegov najljubši življenjski prostor. Največ jih prepeva na območju severnega roba Trnovske planote, v predelih dinarskih mrzasišč, t. j. na Poreznu in Otavniku. Na nadmorski višini več kot 1.000 m se še zadržujejo ruševci. Ti petelini so manjše gozdne kure od divjega petelina, tod živijo še skalne jerebice ali katorne in belke. Po vseh bolj presvetljenih gozdovih lahko še srečujemo najmanjšega predstavnika – gozdnega jereba, čeprav ni prav pogost.

V kotlinah, kot sta idrijska in cerkljanska, ter tudi na višjih planotastih legah bomo opazili predstavnike tako imenovane male divjadi: poljskega zajca in redkejšje jerebice. Ob Idrijci, Cerknici in njenih pritokih se je zadnja leta razvilo že kar razveseljivo število vodne perjadi, predvsem rac mlakaric.

Visoko pod oblaki bodo tu in tam nam zakrožile ujede, kot so: planinski orel, kanja, kragulj in nas preletel skobec. To so sicer najpogostejše in najbolj opazne večje vrste, vendar ne smemo prezreti tudi drugih manjših ptic, saj bi bili gozdovi in travniki brez njih pusti. Med njimi so mnoge selivke in tudi stalne ptice. V velikih jatah preletavajo naše kraje lastovke, pogosten je srakoper.

Izredno koristna in priljubljena je kukavica, ki s svojim pomladnim »ku-ku« vabi k nam toploto in sonce. Med selivkami so pogosti še: hudourniki, pogorelčki, šmarnice, škorcji, golobi, grlice, škrjanci, ščinkavci in druge. Od stalnih ptic so pogosti vrabci, ki čivkajo okrog naselij in robov gozda. Zelo koristna je velika sinica, saj pridno obira žuželke in njihove ličinke po sadnem drevju. Je med prvimi pevkami v zgodnji pomladi, pozimi pa se približa človeškemu bivališčem. Ob robovih gozda živijo taščice. V gozdu pogosto naletimo še na kosa, kalina, brgleze; že od daleč bomo slišali trkanje žolne po drevesnih deblih. Naša pot na mnogih mestih prečka potočke, izvire in reke; življenje ob njih je bogato in še posebno zanimivo. Na vodnih rastlinah je prav pogosto pritrjen veliki mlakar, v pesek ali blato pa zakopan potočni škrček; oba sta mehkužca. V čistih potokih, vodah jezer in ribnikov, posebno pa tam, kjer so bregovi obrasli z grmovjem in drevjem, je pogost prebivalec potočni rak, ki se podnevi raje skriva pod kamenjem in v račinah. Šele ponoči se odpravi na lov. Številne so tudi ribe, predvsem potočna postrv, lipan, šarenka in klen. Po skalovitih gričih, ob živih mejah in plotovih bomo pogosto naleteli na martinčka, kuščarja ali slepca. Vsi trije spadajo med kuščarje. Na skalnih, z grmičevjem poraslih tleh se v toplem sončnem vremenu rad greje modras, ki ga spoznamo po ploščati glavi srčaste oblike, rožičku in rombastem hrbtnem vzorcu. Strupena kača je tudi gad, ki ga navadno srečamo le v višinah nad 1000 m. Njegova barva je zelo prilagojena okolju; posebno v gorah pogosto najdemo popolnoma črne gade. Največja evropska kača je tudi na našem območju živeči gož, ki ni strupen in doseže do 2 m velikosti.

Med najbolj ljubke prebival-

ce našega gozda vsekakor spada navadna veverica, ki je s košatim repom vred dolga borih 45 cm. Njen sorodnik, tudi glodavec, je v naših gozdovih pogost navadni polh, ki pri stikanju za hrano gibčno skače po vejah. Je ponočnjak in človeške družbe sploh ne mara. Ponočnjak je tudi dihur (sodi v kunjo družino), ki čez dan rad ždi v drevesnih duplih. Jazbec, zimski dremuh, pa nas bo na poti le redkokdaj presenetil.

V članku sem delno navedel nekatere glavne predstavnike življenjskih združb iz našega okolja. Nekateri sodijo med divjad, drugi pa med nelovne prostoživeče ali celo zavarovane živali, ki jih je mogoče srečati na naši, 184 km dolgi ICPP. Nikakor nisem opisal rastlin, rož, drevja, gozdnih sadežev, gob itn. Za to pa je treba biti strokovnjak v botaniki, gozdarstvu ... zeliščarstvu.

Vsakemu lovcu ali planincu bi priporočil, naj prehodi peš ICPP (kajti z avtom ali kolesom je nemogoče doživeti naravo tako pristno). Vsakdo se bo ob tem naužil čistega zraka, lepih pogledov od Triglava do Jadrana, se srečal in soočal z opisano divjadjo in začutil utrip življenjske združbe. Na poti bo naletel tudi na dejavnike neživega okolja in sam spoznaval rože, zdravilna zelišča, gozd, gozdne sadeže, gobe. V mislih z naravo naj se ravna tudi po določilih Etičnega kodeksa planincev in lovcev.

Anton Raspet

Vira:

1. Ustno izročilo predsednika izpitne komisije za lovske izpite iz leta 1966, Venceslava Štravsca.
2. Zapis in ustna izročila starih lovcev iz ZLD Idrija.

Tradicionalni sokolarski lov v Beltincih

Lani so se sokolarji s svojimi lepimi in drznimi ujedami že sedmič srečali v Beltincih. Turobna novembrska sobota in živahno prizorišče pred beltinsko graščino sta botrovala številčnemu shodu ljubiteljev ptic in gledalcev. Organizatorji prireditve so bili tokrat **Zavod za turizem in kulturo Beltinci, Slovenska zveza za sokolarstvo in zaščito ptic ujed** in **Sokolarsko društvo Pomurja**. Prireditve so kulturno obarvali Prekmurski rogisti in Mladinski pevski zbor domače osnovne šole.

Tokrat so nekaj povedali tudi o zgodovini sokolarstva, povezanega z razvojem človeštva. Arhivi namreč pričajo o nekaj tisočletni preteklosti, ki je bila povezana tudi s sokolarstvom.

»Legenda pravi, da je pred več tisoč leti nekje na ravnici osrednje Azije človek ujel sokola. Da bi spoznal duha divje ptice, ga je hranil in udomačil, nato pa izpustil na prostost. Svoboden se je sokol dvigal vedno višje pod oblake, dokler pod seboj ni zagledal plena ki ga je nato v strmoglavem naletu ulovil. Vendar s plenom ni odletel, ampak je počakal človeka, da ga bo delil z njim. Tako nekako se je pred davnimi časi rodila umetnost in znanost sokolarstva. Natančno mesto in čas, ko je prišlo začetka sokolarjenja nista znana, vendar večina zgodovinskih virov nakuže, da so ta način lova razvili najprej prebivalci prostranih azijskih step na prelomu drugega v prvo tisočletje pred Kristusom. Njegov nastanek je pogojevala življenjska nuja, saj pregledna pokrajina človeku - lovcu s takrat

Foto: P. Novak

Med pisano družino sokolarjev so za razvoj sokolarstva v Sloveniji vsekakor najbolj zaslužni (drugi, tretji in četrti z desne) Dušan Žižek, Roman Savič in Dragan Zemljič.

še zelo primitivnim orožjem ni nudila dosti možnosti za uspešen lov.« Tako so sokolarji zapisali na uradni spletni strani Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed.

Dragan Zemljič, predsednik Sokolarskega društva Pomurje, je skupaj z gostujočimi predstavniki nazorno predstavil številne primerke ptic ujed z različnih območij Slovenije in sosednje Avstrije. Lov s sokoli so predstavili kot najstarejšo obliko lova nasploh. Ptič sokol je služil človeku in mu torej pomagal preživeti.

Tudi dandanes so ti ptiči ko-

tudi življenje potnikov in ljudi na zemlji. Šolane ujede so eden izmed načinov za odvratanje ptic, ki jih priporoča ICAO, *Mednarodna organizacija za civilno letalstvo*, in jih uspešno uporabljajo na številnih letališčih po vsem svetu. To metodo uvrščamo med ekološke ukrepe za varstvo letalskega prometa. Slovenski sokolarji s svojimi pticami že nekaj časa skrbijo za večjo varnost letalskega prometa na Letališču Jožeta Pučnika na Brniku.

Številni sokolarji, ki so obenem tudi lovci, si prizadevajo za ohranitev številčnosti teh ptic, saj

Milan Kerman, župan Beltincev, pozdravlja udeležence sedmega Lova s sokoli, v ozadju pa Rogisti ZLD Prekmurje.

Dragan Zemljič, predsednik Sokolarskega društva Pomurje, je s svojo kraguljko na roki pozdravil prisotne na sedmi prireditvi.

ristni iz različnih vidikov. Vse bolj se uveljavljajo za sokolarstvo primerne ujede kot čuvaji na letališčih, kjer varnost vzletov in pristankov z letali vse bolj nevarno ogrožajo številne ptičje vrste.

Slišati je dokaj neverjetno, vendar tudi dandanes sokolarstvo neposredno prispeva k varovanju življenj ljudi in preprečevanju nastanka gmotne škode v letalskem prometu. Vse večja navzočnost ptic na letališčih je nevarnost zaradi možnosti trkov letal s pticami. Posledice so povezane z veliko gmotno škodo, ogroženo pa je

zmanjševanje števila živali, s katerimi se prehranjujejo (njihovega plena), zmanjšuje tudi njihovo vrsto. Za njihove lastnike je to še en razlog več za stik z naravnim okoljem, zdravim načinom življenja, sobivanjem v naravi in ohranjanjem obojestranske vezi.

Prireditve sta pozdravila tudi predsednica Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed **Vilma Alina Šoba** in predsednik ZLD Prekmurje **Ludvik Rituper**, ki se je odzval vabilu na prireditve in poudaril povezavo s klasičnim lovstvom in lovsko organizacijo. Župan Občine Beltinci **Milan Kerman** in predsednik Zavoda za turizem in kulturo Beltinci dr. **Nikolay Szepessy** sta prav tako pozitivno ocenila srečanje sokolarjev in izpostavila pomen prireditve za Občino Beltinci. Kot vsako leto doslej je z bogato kulinarčno ponudbo dodalo piko na i še domače vinogradniško društvo, tako da so bili obiskovalci prireditve pred Zichiyevovo graščino kljub slabemu vremenu vseeno prijetno razpoloženi. Čeprav je sokolarjem vreme – skoraj že tradicionalno – zagodlo, se je vendarle začel tudi sedmi Lov s sokoli.

Peter Novak

Dvajseta Hubertova maša na Mašunu

Olovskih mašah na Mašunu je bilo že veliko napisanega. O zadnji (jubilejni) tudi v Lovcu, 10/2014 (str. 532). Marsikaj me je spodbudilo, da na ta sestavek kaj prijateljsko pripomnim. Predvsem je naslov obetal srž, bistvo tega dogodka, a je pisec pisal o vsem drugem, o svojih prijateljih, o ogledu lovišča, kosiła pod jelko ... Pomembnejše se mu je zdelo narediti fotografijo udeležencev delegacije kot glavnih akterjev dogodka. Niti se ni potrudil, da bi fotografski aparat naravnal prav, da ne bi bila najlepša »katedrala« videti na fotografiji kot poševni stolp v Pizzi. Ali vsaj članku dal drugačen naslov. Tudi sicer se ni potrudil, da bi pristopil k rogistom, da bi izvedel vse o zgodovini lovskih maš in o samih Zasavskih rogistih, ki se nikoli niso imenovali lovski, saj igrajo tudi na alpske, konjeniške, gasilske rogove ali nastopajo kot trobilni kvartet. Že dvajset let jih

kipec na vseh obredih stoji na improviziranem oltarju med obema ohranjenima stolpoma nekdanje lovske pristave, sicer pa je na častnem mestu v gostišču. Obredov, maš, pa je bilo doslej na Mašunu v organizaciji - režiji Zasavskih rogistov že štiriindvajset, ob tradicionalnih vsakoletnih še trije nastopi na štirih trobojih vodnikov psov krvosledcev (Slovenije, Italije in Avstrije). Organizatorji teh tekmovanj so bili vsako tretje leto slovenski vodniki. Žal so omenjena srečanja usahnila že leta 2009 z začetkom krize v slovenski (lovski) kinologiji. Maše so bile prava romantika ob baklah v večerni tišini snežniških gozdov, ki jo je tu in tam občasnno, glede na obredne zahteve, nevsiljivo vznemirjala z ganljivimi zvoki lovskih rogov.

Na čudovitih mašah, ki so postale kar množično obiskovan kulturni dogodek s stalnim sodelovanjem (skoraj lastnikov »licence«) Zasavskih rogistov iz Litije, se je izmenjalo kar nekaj duhovnikov. Še največkrat je maševal **Boris Kretič**, takrat farni župnik v Knežaku, ki je na

Hubertovo mašo je s spontanim obredom obogatilo kar pet duhovnikov.

ne vodi več **Dane Namestnik**, pač pa njegov sin **Vasja**. In začetek tradicije maš na Mašunu je leto 1975 in ne 1974.

Prva »lovska maša na Mašunu« je bila torej 2. septembra 1975, in sicer na pobudo družine **Ivana Bolčine**, neutrudnih opremljevalcev prireditvene »arene« z oltarjem vred in zanesenjaških slovenskih vodnikov psov krvosledcev. Med njimi se spomnim prizadevnih **Jureta Pagona** in **Borisa Želeta**, s katerima se srečujemo še vsako leto. Takrat sta domači župnik s Knežaka **Janez Kržišnik** in župnik - lovec z Ubeljskega **Rafko Groznik** posvetila leseni kipec sv. Huberta, ki ga je izrezljal samouk **Alojz Zidarič** iz Idrije. Odtlej

jubilejni maši sodeloval kot gost v duhovniški opravi že šestnajstič. Tokrat so nas presenetili za našo 40-letnico in našo 20. Hubertovo mašo. Ob domačem župniku msgr. **Alojzu Milharčiču**, sorodniku Bolčinovih, **Marjanu Skvarču** (Pivka), **Borisu Kretiču** (Šempeter pri Gorici) in direktorju Ognjišča msgr. **Franco Boletu** iz Kopa je vodil obred sam koprski škof dr. **Jurij Bizjak**. In prav njegov posrečen, neposreden, prijazen, duhovit in dopadljiv način maševanja in vodenja liturgičnega in kulturnega – na trenutke kar izobraževalnega – programa nas je prepričalo, da smo lahko prijatelji ljudje različnih nazorov, prepričanj ali celo ver. Zasavski

rogisti smo sklenili zaradi raznih »vsiljevanj« s to mašo končati naša sodelovanja na Mašunu, a nas je tokratno dogajanje odvrnilo od takih misli. Ne glede na to, da nas je predsednik LPZ Zlatorog nekaj dni pred prireditvijo zelo nerodno prečimoval, da bodo oni vodili ves ceremonial in da bodo s seboj pripeljali celo orgle.

Slovenska lovska etika se po osamosvojitvi in predvsem po sprejemu v EU nezadržno približuje lovskega pojmovanju predvsem zahodne Evrope. Smo pa to etiko Slovenci nekoč že soustvarjali, sooblikovali, predvsem v Avstro-Ogrski. Prejšnjega pol stoletja po drugi svetovni vojni nas je zavestno odklanjanje te, tudi naše kulture malo oddaljilo od nje in precej otežilo način, kako v današnjem docela skreganem prostoru doseči duhovno enotnost slovenskih lovcev. K enotnosti veliko prispevajo »postranske« kulturne dejavnosti vse številnejših zanesenjakov med člani zelene družbe. Pevci, rogisti, slikarji, rezbarji, fotografi, pisci mnogo svojih vse dragocenejših ur podarjajo duhovnemu bogatstvu slovenske populacije ne glede na njena duhovna razhajanja, prepričanja, verovanja ali ateizem in zadnje čase žal tudi vse bolj razdvajajočo strankarsko pripadnost.

Eden od načinov strpnega zблиževanja različno mislečih je prav gotovo lovska maša. To smo Zasavski rogisti s svojimi številnimi obrednimi mašami (tudi v sosednjih deželah) med več kot 2.000 (dva tisočimi) različnimi nastopi že davno ugotovili. Prvo mašo smo odigrali 29. septembra 1990 v srednjeveškem hrvaškem dvorcu Trakošćan. Nato so sledile naše maše po vsej deželi, od lovskih domov, cerkva in cerkvic, slovenskih gradov do italijanskih katedral. Mnogi obredi, ki jih zasledimo v Lovcu in jih pisci imenujejo *lovske maše*, so v bistvu *le maše za lovce*, kot so maše za gasilce, planince, sadjarje, vinogradnike ...

Pravim »naše maše«, ki obvezno potekajo z jelenovim rogovjem (tudi ob pravem odstreljenem jelenu smo že nastopali) opremljenem oltarju (žrtveniku). Lovska ali Hubertova maša je vedno le instrumentalno izveden obred in je edina, ki je od svojih začetkov v Franciji in Belgiji v 19. stoletju postala in ostala tudi kot samostojna glasbena oblika. Nemci so leta 1934 izdali notno gradivo *Velika maša sv. Huberta*, ki je v glavnem zbirka francoskih avtorjev minulega stoletja. Tudi **Giocchini Rossini** je pisal sklad-

be z liturgičnim zvokom. **Bach, Hayden, Beethoven, Mozart** in nekateri znani romantiki so ustvarili mnoge večne umetnine. V Nemčiji so s tradicijo lovskih maš začeli v drugi polovici 20. stoletja, torej po drugi svetovni vojni. Tudi Čehi in Avstrijci so nadaljevali s to tradicijo. Žal je z usihanjem plemiškega lovstva zamiralo tudi igranje na lovske rogove. Zamrlo pa ni značilno francosko »zvonjenje« s treslajočimi toni velikih parforsnih rogov. Velike rogove so ustvarili predvsem zaradi njihovih triogelnih

Na eni od prejšnjih prireditev so poskušali z anteno vzpostaviti celo neposredno zvezo z Nebom.

Vse foto: D. Nemesnik

Jubilejno mašo je za oddajo Zelena bratovščina TV Primorka posnel znani primorski kulturnik Edo Krašna.

klobukov, preko katerih so morali rogove položiti čez ramo.

Maša, ki kot osrednji krščanski obred poteka na različne načine, je v Evropi nepogrešljiv del pomembnih dogodkov. Najstarejši pisni viri jo omenjajo kot Gospodovo večerjo, žrtvovanje, lomljenje kruha, zahvalo, služenje. Sam obred se je spreminjal in dopolnjeval, ostala pa je njena evharistična (mašna, obhajilna) sestava iz začetnega obreda (vstopni spev, pozdrav, kesanje,

slava), besednega bogoslužja (berilo, aleluja, evangelij, pridiga, vera, prošnje), evharističnega bogoslužja (darovi, hvalospjev) in sklepnega obreda (oznanila, blagoslov, odslovitve).

Lovci Hubertovo mašo izvajamo kot svoj praznik in zahvalo za blagor lovini oz. »žetvi«. Največkrat je to v jeseni, ko je gozd najbolj barvit in rogovi svečano naznanjajo začetek lova in žetve, plena. Mnoge lovske družine jo izkoristijo ali celo namensko organizirajo za boljše medsebojno razumevanje s preostalimi upo-

Ganili so ga instrumentalno izvedeni stavki Lovske maše **Antona Swozileka** in svečani prvinski zvoki rogov. Besedi rog, rogovi je nato v spontanem nagovoru še velikokrat uporabil: rog je svetopi-semki instrument! Hvalil je tudi lovce in našo nalogo varuhov narave in divjad v njej. Njegov umirjen, spravljen besednjak nam je takoj dal vedeti, da smo počaščeni z razgledanim (so)prevajalcem Sv. pisma. Natresel nam je toliko drobtinic o lovu, lovcih, boginjah lra iz svetih knjig, da nam je njegov napisan nagovor v naši kroniki v posebno priznanje. Vredno ga je še kdaj prebrati, med drugim:

»... danes je zavetnik vseh lovcev sveti Hubert (656–727), škof v Liegeu v današnji Belgiji. Legenda pripoveduje, da je v mladosti kot pustolovec na sam veliki petek zasledoval jelena, ki se je nenkrat obrnil in Hubert je med rogovjem zagledal znamenje križa ter zaslišal glas: Hubert, če se ne spreobrneš in si prizadevaš za sveto življenje, boš hitro pristal v peklu! Hubert je razjahal in se vrgel na tla ter vprašal, kaj naj ukrene. Dobil je odgovor, naj gre in najde Lamberta, ki ga bo poučil ... naši predniki so že od vsega začetka bili tudi lovci, saj so se preživljali z lovom na različne živali, ki so jim bile na razpolago. Ko bi ljudje ne mrl in živali ne drli, bi svet podrl! ... Lovci so občudovalci narave in občudujejo čudesa narave. V njej iščejo in najdejo njenega Stvarnika in ga v tihoti gozdov in šumenju vetra in dežja poveljujejo. Amen.«

Navadno duhovnik, ki mašo vodi, pred koncem (sklepom) nameni nekaj minut za naš nagovor. Tudi tokrat sem se zahvalil vsem duhovnikom za sproščujočo kulturni dogodek, predvsem pa prijatelju škofu Juriju (podala sva si roki s pogledom v oči in potrdila prijateljstvo), saj je s svojo neposrednostjo v dobri uri za slovensko lovsko miselnost naredil več kot vsi predsedniki. Če že ni pridobil novih vernikov, je prav gotovo pridobil nove simpatizerje in prijatelje. Zahvalil sem se tudi LPZ Zlatorog za nekaj (sicer nenačrtovanih) pesmi, ki so popestrile kulturno doživljanje, ki se ga iz leta v leto udeleži vse več tudi neverujočih obiskovalcev. V upanju, da ostane »Hubertova maša z Zasavskimi rogisti« na Mašunu (vsako leto v avgustu, prvo nedeljo po velikem šmarnu) osrednji lovsko-kulturni dogodek in da se ga bo ponovno udeleževalo čim več lovcev v lovskih krogih, ki se jih zadnja leta kar

nekako sramujemo. In da bo imel organizator Mitja na spletu kaj prostora tudi za to dogajanje in ne samo za zabavni program pred gostiščem po maši.

Srž mojega govora pa je bilo oznanilo, da se Zasavski rogisti ob svoji 40-letnici odpovedujemo stroškom (potnim in malici, saj drugega tako nikoli nismo sprejeli) v korist Oddelka za invalidno mladino Zavoda Stara Gora, Šempeter pri Gorici. Pozval sem, naj moji prijatelji, dušni pastirji tokratno nabirko namenijo istemu zavodu. Presenečeni in veseli smo sprejeli odgovor Alojza Milharčiča, župni-

Foto: S. F. Kropce

Matej Vute z rešenim srnjakom

ka s Knežaka, v čigar domeni so maše na Mašunu, da »so poslušali in bodo tako storili«.

Mar ni tako dejanje razveseljujoče, radostno spoznanje, da je tudi pri nas in v naših medsebojnih odnosih vzklilo seme za blaženje nestrpnosti med različno mislečimi, ki smo ga že pred desetletji zasejali in ga negujemo Zasavski rogisti?!

Dane Namestnik - Vicarius

Častna dejanja častnih ljudi

Leto 2014 je bilo prav posebno leto. V bistvu je vsako leto nekaj posebnega; vprašanje je le, po čem si ga najbolj zapomnimo. Za lanskega bi omenil predvsem naravne nesreče, če jih tako imenujem. V mislih imam žled, poplave in kako so vse to doživljale živali.

Veliko je vprašanj in mnenj, kako je žled vplival na divjad, na celoten živalski svet, tudi kako so poplave vplivale na malo divjad in na vse preostalo živalstvo. Dobili bi zelo različne odgovore, odvisno od tega, komu bi jih postavili. Po trditvah nekaterih, ki imajo verjetno tudi prav, bi bilo v gozdu

najbolje pustiti vse tisto, kar je polomil žled. Država se je glede tega odločila povsem drugače in predpisala celo kazen za neočiščen gozd. A pustimo take razprave in mnenja; pojdemo k bistvu mojega razmišljanja!

Vse naravne nesreče so imele in imajo določene posledice za živalski svet, torej tudi za divjad. Ob poplavah so trpeli fazani, zajci, srnjad in še mnoge druge živalske vrste. Verjamem in prepričan sem, da je poginilo precej živali, nekaj so jih rešili ljudje. Nekatere njihove ostanke bomo našli šele čez čas in ugotavljali vzrok pogina.

Ena »reševalna akcija« je potekala tudi v našem lovišču (LD Boč na Kozjaku). Bilo je 13. 9. 2014 v Šturmovi grabi, na meji z loviščem LD Vurmat. Gasilec Matej Vute, član PGD Selnica ob Dravi, je imel tokrat glavno vlogo. Našel je srnjaka, ki se je ujel med vejevjem, ki ga je na kup nanesla voda naraslega potoka. Vprašanje je bilo, kje je srnjak padel v vodo. Naključje je očitno hotelo, da je lahko obstal na površju. Matej je premraženega in preplašenega rešil iz dračja, ga v naročju odnesel na bližji travnik in ga tam izpustil. Vidnih poškodb ni imel, le zelo je bil prestrašen.

Verjamem, da bi verjetno lahko

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Edvard Vidmar, LD Idrija,
* 17. 3. 1950, † 17. 12. 2014.

Srečko Rautar, LD Stol, Žirovnica,
* 8. 1. 1925, † 22. 11. 2014.

Jurij Glavan, LD Trebnje,
* 29. 9. 1930, † 8. 4. 2014.

Andrej Ribič, LD Trebnje,
* 24. 8. 1963, † 23. 9. 2014.

Franc Polanko, LD Trebnje,
* 31. 3. 1931, † 17. 10. 2014.

Ivan Matoh, LD Trebnje,
* 20. 3. 1923, † 21. 12. 2014.

Vida Šuštaršič, LD Rakitna,
* 8. 11. 1938, † 6. 12. 2014.

Zvonimir Sirk, LD Dobrovo,
* 24. 12. 1951, † 4. 12. 2014.

Jožef Levec, LD Dole nad Idrijo,
* 18. 3. 1943, † 29. 7. 2014.

Ladislav Zagoričnik,
LD Smrekovec, Soštanj,
* 16. 6. 1947, † 4. 10. 2014.

Alojz Kovačič, LD Višnja Gora,
* 20. 6. 1931, † 28. 12. 2014.

Jožef Sekirnik, LD Rogatec,
* 2. 1. 1941, † 20. 11. 2014.

Štefan Kokalj, LD Mozirje,
* 5. 12. 1948, † 30. 11. 2014.

Stanislav Čretnik,
LD Log, Šentvid pri Grobelnem,
* 10. 11. 1946, † 11. 12. 2014.

Pavel Kovše, LD Vitanje,
* 20. 12. 1950, † 12. 12. 2014.

Ivan Podkrajšek, LD Vitanje,
* 26. 12. 1923, † 14. 12. 2014.

Mirko Slemenšek, LD Dramlje,
* 8. 10. 1948, † 16. 12. 2014.

Franc Bregant, LD Bled,
* 25. 11. 1924, † 7. 11. 2014.

Angel Ozebek, LD Planota,
* 23. 9. 1920, † 13. 11. 2014.

Franc Zupan, LD Dol pri Hrastniku,
* 29. 2. 1948, † 1. 12. 2014.

Umrlim časten spomin!

našteli še veliko takšnih zgodb. Fotografijo našega gasilca, ki je rešil srnjaka, pa za njegovo plemenito dejanje objavljamo v našem glasilu. Tudi v imenu srnjaka se mu zahvaljujemo za to dejanje. Več fotografij z omenjene akcije boste našli na spletni strani LD Boč na Kozjaku.

Mag. Srečko F. Kropce

revirju Brinje, vas Lešje, tudi on uplenil srnjaka z enim rogom, starega šest let, teža rogovja je bila 238 gramov, iztrebljen je tehtal 20 kg, pripravljen za transport pa 18 kg. Tudi majšperški uplenjeni samorigi srnjak je imel povsem priraščena čelnična nastavka, na katerih sta se obe veji rogov zrasli v skupen rog.

F. Rotar

Majšperški dvorožec, ki je postal enorožec

Sredi minulega novembra je spo spletu in v nekaterih slovenskih medijih zaokrožila vest, da je v Sloveniji živel srnjak z redko deformacijo rogovja – enorigi, ki je bil uplenjen 18. avgusta 2014 v LD Dramlje, SK – LZ Celje. Ko je o tem poročal tudi Lovec, 12/2014, nas je z roba Haloz poklical Simon Mohorko, gospodar LD Dravinja - Majšperk. Povedal je, da je 5. maja 2014 v

Foto: F. Rotar

Fotografija okuhanega rog(ovja) majšperškega srnjaka

Enorigi s šestimi izrastki

V letu 2014 je boginja Diana v lovišču LD Gornja Radgona namenila uplenitelju srnjaka prav posebno trofejo. O primeru srnjakovega rogovja, katerega roži in veji sta zraščeni skupaj, je pisalo v Lovcu, 12/2014. V primeru srnjaka iz lovišča LD Gornja Radgona pa se je na koncu zraščene delo razvilo še šest konic – parožkov (na fotografiji). Dvajset kilogramov težkega srnjaka je 13. 5. 2014 uplenil tuji lovski gost. Masa trofeje je 304 grame.

Iztok Rožnik

Foto: I. Rožnik

Se bo po Srečanju KZS in LZS kaj premaknilo?

LZS je na svoji spletni strani objavila novico o srečanju predstavnikov kinološke in lovске organizacije. Razpravljali so o stanju v lovski kinologiji in opredelili skupne naloge posebne delovne skupine, ki je bila ustanovljena že leta 2012. V novici so nas seznanili tudi z udeleženci sestanka, kjer so bili z LZS Kroke, Malešič, Šumak, Lukančič, Žerjav, s KZS novoizvoljeni predsednik KZS Dolenc, A. Opeka in D. Zemljič kot podpredsednika. Bili so si enotni o podpori vzreje lovskih psov, s ciljem povečati njihovo število v rokah lovcev. Težavo vidijo v času in denarju, ki sta za to dejavnost potrebna. Ugotovili so tudi, da bi to težavo lahko odpravilo sofinanciranje vzreje.

Do tu je še vse nekega lepo in prav. Od tod naprej pa meni zadeve niso več tako jasne, kot so očitno vsem iz te skupine. Ko pogledam okrog sebe in vidim težave rejcev, opažam, da marsikdo od vzrediteljev ne more prodati svoje »mladine«, čeprav so cene v primerjavi s športnimi psi izredno nizke. Kaj bo v tem primeru rešilo sofinanciranje vzreje (razen tega, da bo treba iz nekega, se ve katerega, žepa tudi to plačati)? Če bo zato rejec dobil malo več za mladiča, cena za lovca kupca pa bo ostala enaka, to zadeve gotovo ne bo spremenilo. Psov namreč ne primanjkuje, saj že sama komisija LZS za lovsko kinologijo ugotavlja, kako majhen delež skotenih pasemskih lovskih psov pride v lovске roke.

»Nadzor nad delom vzrejnih komisij« pa se sliši kot nekaj, kar pravzaprav sploh ne bi smelo biti v pristojnosti LZS in je vsekakor zadeva nadzora notranjega in strokovnega obravnavanja v sami kinološki organizaciji. Tu nobena finančna pomoč ne bo nič pomagala, tu so potrebni povsem drugačni »premiki«, če se že ugotavlja, da se te nepravilnosti pojavljajo.

Šele naslednja »ideja« o vključevanju lovskih družin in sprožanju ustreznih pogojev, ki bi povečali zanimanje za kinologijo, je nekako bližje stvarnosti. A tudi pri tem je treba poudariti, da je to le nekakšen vmesni prostor do dobrih vodnikov, ki so edini lahko resnični cilj na poti k splošnemu izboljšanju stanja. Kajti spodbujanje vzreje brez ciljnih uporabnikov – vodnikov je kvečjemu »štancanje« novih mladičev, ki ne

Foto: W. Nögel

bodo dosegali temeljnega lovskega/kinološkega cilja in namena. Torej, pri vodnikih se vse konča in začne, a ravno o njih, se mi zdi, je bilo na posvetovanju še najmanj besed. Vsaj po opisu tako sodim.

Ko bodo take ali drugačne komisije (pravijo, da če hočeš zamegliti neko zadevo, samo imenuj komisijo) jasno videle cilj, bodo mogoče zadeve krenile v pravi smeri. In prava smer je, ponavljam, **ustrezen vodnik s svojim lovskim psom**. Šele ko bo njemu omogočeno loviti in živeti s svojim prijateljem in pomočnikom (v korist tudi drugim!) po najboljših močeh, se bo umiril tudi simptom »pomankanja časa za psa«.

Kaj lahko v tej smeri pomaga? V prvi vrsti pravilen odnos lovskega okolja do psa in vodnika. Tu so prav ugotovili, da je treba vključiti lovске družine (LD). A nobena zveza, niti komisije nimajo mehanizmov, s katerimi bi jih prisilile v čim boljši odnos, in prav je tako. Razmisliti bo treba o spodbudah in predvsem izobraževanjih, na podlagi katerih bodo LD odpravljale razne omejitve, ki nam jih, vodnikom, postavljajo v nekaterih LD.

Še bolj temeljna srž pa je v našem slavnem (in nikoli dorečenem novem predlogu) **Pravilniku o uporabi lovskih psov v loviščih**. Moje osebno mnenje je, da je preveč pasemsko in premalo delovno usmerjen. Izgovori, kdo da ga pripravlja, in ugotavljanja, v kateri pristojnosti pravzaprav je, me kot vodnika kaj dosti ne zanimajo.

Zanima pa me, zakaj po eni strani v slovenskem lovstvu daje mo prednost vsestransko uporab-

nim psom in v to smer usmerjamo kinološke preizkušnje, po drugi pa ponekod nesmiselno omejujemo načine lova, ki ga morda neki pes zmore ne glede na pasmo.

Poglejmo npr. psa goniča. Po veljavnem Pravilniku se ga ne (sme) uporablja(ti) pri lovu na polju. Še več, smemo ga uporabljati zgolj za gozdno delo! Ko torej prižene zajca iz roba gozda na polje, bi morali goniča ustaviti in njegovo delo naj bi nadaljeval recimo ptičar ...

Ali npr. delo v vodi. Naj bo gonič (poznam primer, ko je celo brak-jazbečar rad plaval in prinašal uplenjene race iz vode) ali pa nar gre za mojega bavarskega barvarja, ki to prav tako uspešno opravi. A to po pravilniku lahko počno le psi, ki imajo opravljene takšne preizkuse v okviru svojih pasemskih skupin. Preostali bi morali za to opraviti posebno, mnogo težjo in »drago« državno tekmo v vodnem delu, ki zajema še marsikaj več, kot morajo opraviti psi na običajnih preizkušnjah v prinašanju iz vode.

Menim, da bi moral Pravilnik po oblikah lova s psi določati tudi preizkušnje **enako za pse vseh pasem in skupin!** Za vzrejo pa, seveda, naj bodo pogoji specialni in tudi primerno ostri, da se bo uporabljal najboljši genski material, ki bo nadalje zagotavljal kakovostne pse lovskih pasem. Ko bo to doseženo, bodo lovci sami rade volje odšteli več denarja za dokazano kakovostne mladiče iz dobre delovne vzreje. Da pa bodo dobre pse in njihovo delo poznali, si je treba prizadevati za spodbujanje zanimanja (z izobraževalnimi prispevki v vseh oblikah), z organizacijo raznih

prireditiv, tekem ipd. In prav v tej smeri bi lahko LZS in KZS skupaj naredili veliko. Pod prvo bi predlagal, da organizacijo in financiranje lovsko-kinoloških dogodkov na državni ravni prevzame LZS. Tako kot to počne na strelskem področju! Tu lahko najbolje izpolnjuje zavezo, ki lovski organizaciji nalaga zakon o divjadi in lovu (2004).

Z druge strani pa prihaja informacija o nameri uvajanja nekakšnega »kinološkega evra« oziroma celo pet evrov. Če se bo to (mnogokrat izražena pobožna želja) uresničilo, bodo vsi lovci pri svoji članarini praktično morali podpirati dejavnost, ki je sami ne cenijo. In to ne bo neka posebna zmaga. Na tak način LZS ne bi izpolnjevala zakonske naloge spodbujanja lovске kinologije. Tu gre le za dodatno črpanje denarja, rezultati pa so še vedno vprašljivi. Poleg tega je v tem primeru treba jasno povedati, da odpade območna odvisnost vodnikov do LKD-jev! Odpadejo vsi izgovori, da se lovcu - vodniku psa ne bi dovolilo brezplačne udeležbe na kateri koli lovsko-kinološki prireditvi kjer koli na območju Slovenije (katerega koli LKD-ja!). Me prav zanima, kako bi to sprejeli.

Iz istega vira prihajajo informacije o predlogih, naj bi kinologijo spodbujali tako, da bi lovске organizacije lovcem plačevale nakupe in vzdrževanje lovskih psov. Kdor koli se le malo bolj zavzeto ukvarja s psi, dobro ve, da je to popolnoma napačna pot. Ne, to bi bila katastrofa – posebno za pse in tudi LD! To pomaga le kratkoročni statistiki, stanje pa še kako

poslabša. Vodnik, ki ne more ali noče dobro poskrbeti za svojega psa, mu ni rešitve! »Zastonjski psi«, ki bodo na koncu pristali celo na verigah, za katere je vodnikom škoda bencina za vožnje na izobraževanje in čevljev za zgodnje šolanje v loviščih, niso rešitev. Psa ne moreš postaviti

brandel braki, dva z bavarskim barvarjem, eden s planinskim goničem in eden s foksterierjem. Tekmovalci so bili: **Milan Novak** iz LD Mala Gora s planinskim goničem **Arsom**, **Nedeljko Dragojevič** iz LD Mala Gora z brandel brakom **Asom**, **Borut Vidervol** iz LD Dolenja vas z

bolje opravili: 1. **Rok Sešel** iz LD Taborska jama z barvarskim barvarjem **Bronom** (94 točk in II. n. r.); 2. **Jasmina Fras** iz LD Turjak z brandel brakinjo **Aro** (73 točk in III. n. r.); 3. **Nedeljko Dragojevič** iz LD Mala gora z brandel brakom **Asom** (72 točk III. n. r.).

LKD Kočevje je prvim trem podelilo pokale za dosežena mesta in praktične nagrade, ki jih je prispevala **Trgovina Kostevc**, LD Lazina pa je po končani tekmi pogostila vse udeležence.

Kot vodja prireditve bi se rad zahvalil lovskim tovarišem iz LD Lazina – Jožetu Škufcu, Petru Kraševcu, Jožetu Vidicu in Janu Robidu – za izdatno pomoč pri izvedbi tekmovanja.

Josip Markovčič

Foto: J. Markovčič

Zbor vodnikov s psi pred uporabnostno tekmo po KS v LD Lazina - Hinje

v hladilnik in ga vzeti ven le, ko ga potrebuješ. Z njim se je treba še posebno v njegovem rosnem obdobju intenzivno ukvarjati, ga privajati na lovišče in divjad in se skupaj z njim šolati! Le pri izobraževanju in šolanju je prostor za napredek! In še kako veliko ga je! **To je tisto, kar nam vodnikom in našim psom manjka.** Zato še enkrat predlagam: Ko v komisiji rešujete težavo, začnite pri vodniku in njegovem psu! Le ta dva, ki sta povezana, sta bistvo; brez njiju vse vzrejne in druge komisije, organizacije in zveze, ne bodo več potrebne!

Marijan Likar

Uporabnostna preizkušnja v delu po KS v LD Lazina

Memorial Adolfa Ivanca

LD Lazina je 4. 10. 2014 organizirala uporabnostno preizkušnjo v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov, posvečeno spominu na pokojnega kinološkega sodnika **Adolfa Ivanca**. Vodja prireditve je bil **Josip Markovčič**, vodja sodniškega zbora **Alojz Mlakar**, člana pa **Robi Bandelj** in **Zdravko Brezovšek** ter sodniška pripravnica za delo po krvni sledi **Lorna Resman**.

Preizkusa se je udeležilo devet vodniku lovskih psov, pet z

brandel brakom **Borom**, **Eric Hace** iz LD Predgrad z z brandel brakom **Adeom**, **Jasmina Fras** iz LD Turjak z brandel brakinjo **Aro**, **Rok Sešel** iz LD Taborska jama z barvarskim barvarjem **Bronom**, **Franc Avguštin** iz LD Gorjanci z brandel brakinjo **Cero**, **Julij Gregorčič** iz LD Struge s foksterierjem **Jagom** in **Silvo Katelic** iz LD Predgrad z barvarskim barvarjem **Tigrom Lovskim**.

Na dan preizkušnje smo se zbrali ob 8. uri v lovski koči LD Lazina. Po jutranji kavi sta vodja prireditve **Josip Markovčič** in starešina LD Lazina **Jože Škufca** sklicala zbor, pozdravila vse zbrane in predstavila lovišče. V imenu LKD Kočevje je sodniški zbor in vodnike pozdravil **Jože Špehar**, ki je nadomestil predsednika LKD Kočevje **Iztoka Tomšiča**, ki se prireditve ni mogel udeležiti.

Vodja prireditve je poskrbel za žrebanje sledi, ki so bile oštevilčene in vsakemu sodniku so bili dodeljeni trije vodniki s psi. Po dogovoru sta bila odložitve psov in strelomirnost opravljena skupaj pred lovsko kočjo. Splošno vidljivost so sodniki ocenjevali med preizkušnjo.

V času preizkušnje je bilo oblačno vreme, brez vetra, temperatura je bila okrog 15 stopinj. Teren je bil dokaj vlažen, zato so bile razmere za sledenje več kot dobre, če ne kar odlične.

Sled je do konca izdelalo šest psov, trije pa preizkušnje niso opravili. Tako so preizkušnjo naj-

UP po umetni krvni sledi v LD Luče

Lovci **LD Luče** že tradicionalno prireditve v svojem lovišču uporabnostno preizkušnjo po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov in po določilih Pravilnika o uporabnostni preizkušnji po KS za vse pasme lovskih

gostiteljice, predstavil delovanje LD Luče ter vsem zaželel dobro počutje, vodnikom psov pa dober rezultat. Predsednik LKD Celje **Janez Šumak** se je pridružil predhodnemu razstavljavcu ter predstavil delo LKD – Celje. Nato je besedo prevzel vodja sodniškega zbora **Milan Udovč**, ki je predstavil še preostale kinološke sodnike: **Jožico Metelko Kraševc**, **Zdravka Brezovška** in **Marijana Kodruna** ter discipline uporabnostne preizkušnje v delu po KS. Ugotovili smo, da se je od trinajstih prijavljenih vodnikov preizkušnje udeležilo enajst vodnikov s psi. Nato sta sledila žrebanje in razporeditev vodnikov h kinološkim sodnikom in terenskim vodnikom.

Preizkus odložljivosti s strelomirnostjo smo opravili na travniku pred lovsko kočjo. Kar veliko zbranih lovskih pripravnikov in drugih je lahko opazovalo to disciplino, kajti naprej na teren za tekmovalcem in sodniki niso smeli, ker bi to motilo tekmujočega psa. **Janez Šumak** je v času, ko so udeleženci opravljali preizkušnjo, lovskim pripravnikom predaval o krvosledništvu, nato pa jim je **Milan Fortuna**, vodnik krvosledca, s svojim barvarjem pokazal še sledenje v vseh fazah

Foto: J. Šumak

Najboljši trije na preizkušnji v KS v Lučah

psov in psov VK za barvarje pri KZS. V soboto, 13. 9., smo se zbrali pred lovskim domom v Lučah, kjer smo ugotovili prisotnost prijavljenih vodnikov s njihovimi pomočniki ter se odpeljali visoko k lovski koči na Vodulah pod Raduho. Planinski zrak je izboljšal počutje, saj je neprestano deževalo že od prejšnjega dne, ko so terenski vodniki in kinološki sodniki položili sledi, kot določa že prej omenjeni pravilnik. V uvodnem pozdravu je **Boštjan Pahovnik**, kinolog

vse do na koncu položene mrtve divjadi. Kljub slabemu vremenu je vse dogajanje dobro vplivalo na razpoloženje za delo s štirinožnimi pomočniki. Od enajstih »parov« jih je uporabnostno preizkušnjo opravilo sedem.

Po zasluženih malici je sledila razglasitev najboljših po vrstnem redu. Boštjan Pahovnik in **Janez Šumak** sta najboljšim trem podelila pokale LKD Celje, vsem preostalim pa priznanja za udeležbo. Uvrstili so se takole:

1. **Janez Gregorec** z vajmarča-

nom Grande Katcuro - Oskarjem, 144 točk, I. n. r.

2. **Robert Bandelj** s kratkodlakom jazbečarko Ario, 121 točk, I. n. r.

3. **Ferdinand Železnik** z bavarškim barvarjem Timom lovskim, 104 točke, II. n. r.

Po zahvali boginji Dijani za »žrtvovano« divjad smo v prijetni lovsko-kinološki družbi še kar nekaj časa premočeni posedeli ob obloženi mizi ob vroči peči lovske kočice Vodule. Lovcem LD Luče se še enkrat zahvaljujemo za izredno kakovostno izvedbo te prireditve v njihovem lovišču. Zahvala tudi terenskim vodnikom, ki so pomagali kinološkimi sodnikom, hvala pa tudi Milanu Fortuni za njegov prispevek.

Janez Šumak

Preizkušnja psov ptičarjev v delu na divje prašiče

Pri pogonih na divje prašiče je uspeh lova pogosto odvisen od kakovosti uporabljenih lovskih psov. Izsledki nekaterih raziskav kažejo, da je le eden od petih psov »naravni talent« za tovrstno obliko lova. Vsekakor je lov na divje prašiče za lovske pse ena od najzahtevnejših oblik lova. Pri redko katerem načinu lova preti psom tolikšna nevarnost kot ravno pri lovu na divje prašiče. Ne samo, da so lahko zelo nevarni in v neposrednem spopadu velikokrat močnejši od psa; tudi njihovo socialno vedenje (združevanje v trope) je lahko za psa nevarnejše. Pri psih, ki se uporabljajo pri tem lovu, so pomembni trdnost značaja, ostrost, neobčutljivost za različne vplive okolja, vztrajnost in navezadnje tudi dovolj razvita »lovsko inteligenca«. Ob tem veliko vlogo igrajo tudi pridobljene izkušnje. Pri nas doslej ni bila praksa, da bi na praktičnem lovu v loviščih ali v oborah preizkušali lovsko uporabnost in značajske lastnosti lovskih psov pri lovu na divje prašiče. Zato smo se v **Društvu ljubiteljev ptičarjev (DLP)** odločili, da takšno stanje premaknemo z mrtve točke. V letu 2012 smo sprejeli pravilnik, ki prvič doslej ureja to specifično področje. Tako smo določili zahteve in pogoje za ocenjevanje ter vrednotenje tudi tovrstnega dela psov ptičarjev. Sprejetje pravilnika na **Kinološki zvezi Slovenije (KZS)** ni potekalo brez zapletov. Ker nam Komisija za strokovna vprašanja pri KZS sprva ni hotela potrditi pravilnika, smo se morali

na njen sklep pritožiti. Čez dobrega pol leta smo na DLP prejeli dopis, v katerem so nas obvestili, da sta Komisija za strokovna vprašanja in tudi Upravni odbor KZS potrdila naš pravilnik, in sicer z manjšo dopolnitvijo. S sprejetjem omenjenega pravilnika so se po našem mnenju za ptičarsko kinologijo odprle nove možnosti na področju usposabljanja in tudi preizkušanja ptičarjev pri lovu na divje prašiče. Eden od ciljev, h katerim stremimo, je tudi, naj bi se ptičarji kot vsestransko uporab-

ni marsikdo med nami občutil nekaj tesnobe. Vsi smo se namreč dobro zavedali, da je kljub izkušnosti prijavljenih psov in vodnikov vseeno nekaj tveganja. Tudi zato, ker so vsi trije naši psi precej ostri na divje prašiče. Pripovedovanja o tamkajšnjih poškodovanih in razparanih lovskih psih so nam še vedno odzvanjala v ušesih. Vse to je kasneje podkrepil pogled na dva hrvaška psa, ki ju je v prvem pogonu poškodoval mlajši merjasec.

Tistega dne sta bila dva pogona,

Udeleženci preizkušnje ptičarjev na divje prašiče (od leve proti desni): Dušan Hvala z nemško žimavko Jette vom Schaar, Vladimír Kobal, Rok Ingolič z nemškim žimavcem Camilom vom Bodensee, Darko Miklavčič z nemškim kratkodlakim ptičarjem Agom Kobalovim in Saša Volarič

ni lovski psi, še bolj kot doslej, razširili tudi v pretežno gozdna lovišča. Pomen pravilnika pa ni v organiziranju tekmovanj med psi ptičarji. Predvsem **želimo preizkusiti lovsko uporabnost vsakega posameznega psa** in takšne pse potem ustrezno označiti oziroma jih izpostaviti. Nikakršna skrivnost ni, da smo se pri pripravi pravilnika v veliki meri naslonili na podobne pravilnike matičnih pasemskih organizacij. Lani 29. novembra smo organizirali prvo tovrstno preizkušnjo, in sicer v lovišču LD Jelen - Požega na Hrvaškem. Pri izbiri lovišča je bilo pomembno predvsem dvoje: velika populacijska gostota divjih prašičev v tamkajšnjih loviščih in odlično organizirani pogoni. Na preizkušnjo so se prijavili trije vodniki s svojimi psi, in sicer: **Rok Ingolič** z nemškim žimavcem **Camilom vom Bodensee**, **Darko Miklavčič** z nemškim kratkodlakim ptičarjem **Agom Kobalovim** in **Dušan Hvala** z nemško žimavko **Jette vom Schaar**. Ko smo se v meglenem novembrskem jutru v dolgi koloni vozili po cesti iz Požege proti pogorju Papuka in ob tem opazovali še vedno opustošene vasi, posledice spopadov v zadnji vojni, je verjetno

ki sta zajela precej obsežni območji. Vsi trije vodniki s svojimi psi in tudi oba sodnika smo šli skupaj s hrvaškimi gonjači in njihovimi psi v pogon. Naši psi so bili opremljeni s signalnimi ovraticami, dva tudi z navigacijsko napravo. Ingoličev nemški žimavec je že v prvem pogonu pognal lanščaka in ga nekaj časa glasno gonil, preostala psa sta preizkušnjo opravila v drugem pogonu, ko sta vsak posebej pognala posamezno divje prašiče. Vsi trije vodniki so imeli s seboj tudi sledne jermene. V primeru obstrelitve bi lahko sledili obstreljenega divjega prašiča in tako opravili preizkušnjo. Pravilnik namreč predvideva, da pes uspešno opravi preizkušnjo tudi, če obstreljenega ali poškodovanega divjega prašiča, težjega od 30 kg, vztrajno in glasno zadržuje na mestu oziroma zgrabi vse do usmrtilnega strela. O tem, da pripovedovanja o pravih orjakih, ki prebivajo v slavonskih gozdovih, niso iz trte izvita, je dokaz tudi merjasec, težak skoraj 200 kg z več kot 20 cm dolgimi in kot nož ostrimi čekani, ki je bil uplenjen v prvem pogonu. Pogled na takšno divjad nikogar ne pusti ravnodušnega, še najmanj pa vodnika

lovskega psa. Večerni klepet ob toploti zakurjenega ognja je za vse nas pomenil pravi balzam za dušo in telo, utrujeno od celodnevnega lova. Vsi trije naši psi so z uspešno opravljenim preizkusom pri lovu na divje prašiče izpolnili tudi pogoje za pridobitev storitvenega znaka »prašičar« – PR. Razveseljivo je tudi dejstvo, da imajo vsi trije opravljeno uporabnostno preizkušnjo v delu po umetni krvni sledi (KS) in obstreljene divje prašiče iščejo tudi v lovski praksi. Podelitev storitvenega znaka »prašičar« ni pomembna samo z vidika lovske uporabnosti, ampak ima tudi veliko vzrejno vrednost. **Kaj si želimo v prihodnje?** Predvsem, da bi se v naslednjih letih na preizkušnjo prijavilo še več vodnikov ptičarjev, ki bi preizkušnjo opravljali bodisi na praktičnem lovu ali v obori. Hrvaška lovišča so s tega vidika zanimiva tudi v prihodnje, saj se le malokatero slovensko lovišče lahko ponaša s takšnim staležem divjih prašičev. Že prej omenjeni manjši popravek v pravilniku, ki ga je zahtevala KZS, se je nanašal ravno na obore. Na njeno zahtevo smo morali v pravilnik vnesti določilo, da je preizkus na divje prašiče med drugim mogoč le v **lovni obori**. Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04) v svojem 50. členu opredeljuje tudi obore oziroma divjad v njih. Zakon določa različne vrste obor, med katere spadajo tudi lovne. Zaradi njihove velikosti (**najmanj 200 ha**) in majhnega števila takih obor pri nas je preizkušanje psov v njih oteženo oziroma včasih celo onemogočeno. V večini takih obor pri nas se namreč lovske pse uporablja samo v primeru obstrelitve divjih prašičev oziroma druge divjadi, nikakor pa ne pri pogonih. Zato želimo, da bi se naš pravilnik spremenil v členu o oborah. Tako naj bi bilo v prihodnje dovoljeno tudi preizkušanje lovskih psov v manjših oborah (nekaj hektarov). Slednje bi morale, tako kot marsikje v tujini, tudi pri nas postati osrednje mesto za usposabljanje in tudi preizkušanje lovskih psov na divje prašiče. Izkušnje kažejo, da vsak lovski pes ni primeren za lov na divje prašiče. S primernim usposabljanjem naj bi bilo tako mogoče usposobiti nekaj več kot 50 % lovskih psov. V takšnih oborah psu omogočimo, da spozna divje prašiče, njihovo gibanje in vedenje. Pri tem mu lahko pomagata vodnik in oseba, ki skrbi za oboro. Pravičen način uvajanja v to delo mora biti načrten in postopen. Obore so odlično mesto, da se pes nauči samostojno poiskati in tudi

pognati divje prašiče oziroma jih zadržati na mestu. Pomembno je tudi, da se pes nauči izogibati napadom in s tem morebitnim poškodbam. Izkušnje, ki jih pridobi ob tem, so neprecenljive za kasnejšo delo v lovišču. **V DLP pričakujemo, da se bodo tudi pri drugih pasemskih skupinah lovskih psov aktivneje kot doslej vključili v prizadevanja za ureditev tega področja.** Tako bi prispevali pomemben delež k nadaljnjemu razvoju slovenske lovske kinologije.

Saša Volarič

Foto: J. Šumek

Dvanajste državne tekme za pokal sv. Huberta se je kot tekmovalce s svojo nemško kdl. pičarko udeležil tudi predsednik LZS Srečko F. Kropce, ki je tudi nagovoril vse tekmovalce.

Kinološki sodnik Miroslav Bauman je javno komentiral delo psa in vodnika, ki sta prenehala s preizkušnjo.

Dvanajsta tekma za Pokal sv. Huberta

Po temeljnih pripravah in večkratnih ogledih terena zaradi prisotnosti naravne male divjadi smo 8. 11. 2014 pred lovskim domom LD Sv. Marjeta niže Ptuja po državni himni in odigrani melodiji Rogistov ZLD Ptuj - Ormož slavnostno začeli dvanajsto Državno tekmo za Pokal sv. Huberta. Nato so sledili pozdravni govori starešine LD, predsednika LKD, predsednika ZLD, predsednika OZUL, predsednika komisije za lovske kinologije **Janeza Šumaka**, kot tekmovalca pa nas je nagovoril tudi sam predsednik LZ Slovenije mag. **Srečko F. Kropce**.

Ko je tekmovalce uradno odprl delegat LZS **Miroslav Bauman**, je sodniški zbor – v sestavi **Rudi Rakuša**, predsednik, **Vili Postružnik** in **Lidija Šmigoc** ter tudi **Miroslav Bauman** – predstavil pravila sojenja in potek tekmovanja. Tekmovalci smo poskrbeli za žrebanje, se razdelili v dve skupini in se odpravili na teren.

Tekmovalci za Pokal sv. Huberta naj bi bilo čim bolj podobno pravemu poljskemu lovu s psom pi-

Foto: J. Šumek

Pozdrav lovini po končani tekmi za Pokal sv. Huberta v lovišču LD Sv. Marjeta niže Ptuja

čarjem. Tekmujeta namreč lovec in pes, kot povezan par, in si ob sodnikih nabirata pozitivne in negativne točke. Pes mora pokazati odlično delo na polju pred strelom in po njem. Pes mora pravilno iskati, nakazovati in slediti divjad, vodnik pa ga mora pri tem večje in pravilno usmerjati ter dvignjeno lovno pernato divjad tudi zadeti.

Dan je bil precej turoben; zjutraj je rahlo deževalo, povsod je bilo precej vlage, zaradi česar je bilo tekmovalce še zahtevnejše. Tekmovalci smo se soočali predvsem s pomanjkanjem pernate

divjadi. Zato smo se prireditelji že ob pripravah na tekmovalce odločili, naj bi eno ptico – fazana – izpustili pred tekmovalca, kar se je med tekmo pokazalo za pravilno odločitev. Kljub temu pa moram ugotoviti, da tudi vložena divjad ni bila kakovostna za tako vrhunsko tekmovalce. Pa vendar, okrog druge ure popoldne smo s tekmovalcem končali in težko pričakovali razglasitev rezultatov obeh skupin in pričakovano končnico, t. i. *baraž*. Vanj sta se uvrstila znana vodnika **Anton Jurgec** s psom **Bosom** in **Vilko Turk** s psičko **Iso Obreško**. Baraž je bil zares napet. Prvič na tej tekmi je bilo dovolj divjadi, saj sta oba vodnika v odmerjenem času prišla kar trikrat

v stik divjadjo, žal pa sta bila oba strelsko slabo razpoložena; pobrala sta samo po en kos divjadi. Pred sodniki je bila zato težka odločitev. Po strokovni razpravi je prevladalo mnenje, da je za spoznanje boljše delo pokazal Jurgečev pes **Bos**, drugo mesto je pripadlo Turku s psičko **Iso Obreško**.

Zahvaljujem se LD Sv. Marjeta niže Ptuja za uporabo lovišča, kjer smo lahko poskrbeli za uspešno tekmovalce, odlično poljsko malico in še posebno za večerjo ob dobri kapljici. Predvsem pa sem hvaležen vsem za prijetno družetje po koncu tekmovanja. Želim in upam še na nadaljnje dobro sodelovanje tudi v prihodnje.

Franc Turnšek,
predsednik LKD Ptuj - Ormož

Srečanje lovskih kinologov ZLD Prlekija

Septembra 2014 so se lovski kinologi **ZLD Prlekija** zbrali pred lovskim domom **LD Mala Nedelja** z namenom, da bi preizkusili svoje pse v prinašanju na suhem in iz vode ter preskusili njihovo mimost na strel. Pozdravil in nagovoril jih je starešina **Albin Bratuša**. Zaradi obilice deževja je bil teren zelo razmočen. Sodniško ekipo sta sestavljala **Vlado Vesel** in **Vojko Pirher**. Zbralo se je trinajst vodnikov s psi. Po preizkušnji sta si najboljšo oceno prislužila vodnik **Daniel Majcen** s psičko **Lino**, in sicer sta dosegla 80 točk, 1. n. r.. Vsi udeleženci so prejeli praktične nagrade. V skupinski razvrstitvi so tudi letos največ točk zbrali vodniki iz **LD Ljutomer**, ki so še naprej zadržali prehodni pokal zveze. Vodnikom sta čestitala tudi predsednik ZLD Prlekija **Anton Holc** in predsednik ZLK Pomurja **Iztok Trček**, ki je ob tej priložnosti izročil odlikovanja **Francu Majcnu**, **Štefanu Kousu** in **Francu Vajndorferju**.

I. Rožman

Foto: I. Rožman

Udeleženci septembrskega srečanja kinologov ZLD Prlekije z zasluženimi pokali in priznanji

Preizkušnja psov v delu po umetni KS v Senožetih

Po programu prireditve LKD Zasavje je bila tudi UP po umetni krvni sledi za vse pasme lovskih psov.

Prireditve je bila 11. 10. 2014 v lovišču LD Kresnice. Kinološka sodnika za delo psov krvosledcev sta s svojimi pomočniki v revirju že prejšnji dan s slednimi čevlji in krvjo položila umetne krvne sledi.

Pred začetkom uporabnostne preizkušnje smo zbrali vse udeležene lovske pripravnike in jim predstavili, kako je treba pripraviti smjad za položitev na konec KS. Prav tako smo jih seznanili s pravilnikom in potekom prireditve. Pred lovskim domom LD Kresnice je sledil pozdravni govor predsednika LKD Zasavje **Darka Grošlja**, vodje prireditve **Dušana Suhodolnika** in predsednika strokovnega sveta LKD Zasavje Francija Ocepka. Vodja prireditve je predstavil še sodnika **Srečka Erceka** in **Tomaža Pavčnika**.

Nato sta sledila žreb vodnikov in odhod na mesto, kjer je bil pregled obvezne krvnosledniške opreme, na travniku pa so opravili preizkus odložitve psov s strelomirnostjo.

Nato smo se odpravili na mesta označenih »nastrel« in položnih umetnih krvnih sledi. Vreme je bilo ugodno za sledenje. Po preizkusu opravljenega sledenja smo ugotovili, da je od sedmih prijavljenih vodnikov preizkušnjo opravilo samo pet psov, ki so imeli za ovratnico zataknjeno zeleno vejico, njihovi vodniki pa so jo imeli zataknjeno za klobuki.

Preizkušnjo so opravili naslednji pari:

1. **Tomaž Pavčnik** s hanovrskim barvarjem – 134 točk,
2. **Janez Drnovšek** z bavarskim barvarjem – 109 točk,
3. **Branko Knez** z bavarskim barvarjem – 104 točk.

Ob podelitvi pokalov in doseženih rezultatih sta kinološka sodnika Srečko Ercek in Tomaž Pavčnik strokovno in javno obrazložila delo psov in posameznih vodnikov. Nato sta bila zaključek prireditve in zahvala prireditelju LD Kresnice za uspešno izvedbo UP v delu po umetni KS ter tudi vsem njihovim članom, ki so kakor koli pripomogli k uspešnosti prireditve. Zatem smo bili deležni pogostitve, ki jo je pripravila LD Kresnice.

Franci Ocepke

Foto: F. Ocepke

Uspešni pari UP po krvnem sledu v Senožetih (11. 10. 2014)

Šolanje psov po programu »mala šola«

Za tečaj šolanja mladih psov v LKD Celje smo lani poslali vsem našim članicam obvestilo, ki je bilo objavljeno tudi na naši spletni strani. Začel se je s teoretičnim delom 3. septembra, zato je bila udeležba vodnikov brez psov. Seznanili so se s pomenom in cilji pasje »male šole«, načinom dela z mladiči, značilnostmi psa in posameznih pasem, pa tudi o skrbi za higieno in zdravje. Praktični del je potekal eno uro na teden na poligonu KD Pluton na Ložnici pri Žalcu. Tečaj je vodil inštruktor **Anton Savorgnani**, pomagal pa mu je inštruktor **Janez Šumak**. Značilnost lanskega tečaja je bila v razmeroma skromni udeležbi. Verjetno je vzrok manj mladih psov na Celjskem ali pa posledica slabše obveščenosti vodnikov. Več bo znanega spomladi, ko bomo organizirali tečaj šolanja lovskih psov po programih VP-1 in VP-2, ki ima daljšo tradicijo, posledično pa vedno tudi boljšo udeležbo.

Program tečaja je potekal po programu male šole KZŠLP za mladiče, stare od 3 do 9 mesecev, in je obsegal deset ur. Obdelali smo vse vaje, socializirali pse, naučili vodnike, kdaj je čas za igro ali delo. Vodnike smo naučili mnogo novosti, tako da menimo, da bo spomladi veselje nadaljevati delo z njimi. Med tečajem sta se nam pridružila še dva vodnika, ki sta svoje pse kupila v času tečaja. Tudi onadva smo naknadno vključili v skupino, kjer pa sta delala po prilagojenem programu.

Tečaj je obiskovalo šest udeležencev. Tečajniki so potek tečaja pozitivno ocenili in vsi so predlagali, da bi s šolanjem nadaljevali

Foto: J. Šumak

S celjskega tečaja »pasje male šole«, ki ga je vodil inštruktor **Anton Savorgnani**.

spomladi. Za čas do začetka spomladanskega tečaja VP-1 in VP-2 so tečajniki dobili navodila, kako naj ravna s psom in kako nadaljujejo z nadaljnjo vzgojo.

Tečaj smo končali pod »reflektorji« 5. novembra lani.

Janez Šumak,
predsednik LKD Celje

JZP za ptičarje ponovno v Račah

Lovsko-kinološko društvo Maribor je v sodelovanju z LD Rače kot gostiteljico tudi tokrat organiziralo JZP, ŠPP in PP za ptičarje. Preizkušnja je bila v soboto, 11. oktobra 2014, v prijetnem vremenu in ob udeležbi vseh devetih prijavljenih vodnikov s psi. Pasemska sestava je bila pestra, največ je bilo nemških kratkodlakih ptičarjev, sledili so jim nemški ptičarji - žimavci, vajmarčani in madžarska vižla. Na zbornem mestu, ki je bil ob lovskem domu, so se ob vodnikih

psov zbrali tudi lovski pripravniki iz območja LZ Maribor ter gledalci in lovci, ljubitelji prejemljenih pasem psov. Zbrane je v uvodu pozdravila **Vlasta Ciringer**, blagajničarka LKD Maribor, ki je vsem vodnikom zaželela uspešno opravljeno preizkušnjo. V imenu LD gostiteljice je prisotne pozdravil **Mičo Pehar**, vodja prireditve. Kljub lepim naravnim terenom je bilo treba preizkušnjo opraviti s pomočjo izpuščene divjadi iz umetne vzreje, saj je bila številčnost naravne zelo skromna. V glavnem so psi pri delu pokazali dobre genetske zasnove, medtem ko je bila vodljivost psov posameznih vodnikov zelo slaba. Pri tem pa kritika ni bila usmerjena na pse, ki so bili stari šele okrog enega leta, ampak njihovim lastnikom in vodenju, saj se očitno niso zavedali, koliko premalo truda so dejansko vložili v delo s svojimi štirinožnimi ljubljenci. Pri opravljanju JPZ sta po prikazanem nekoliko izstopali psički kratkodlakarka in žimavka, ki sta v predmetih zasnove in predmetih šolanja zares prikazali dobro delo.

Pri opravljanju ŠPP je odlično ubogljivost v poljskem in vodnem delu prikazal nemški žimavec v rokah dolgoletnega znanega lovskega kinologa, ki sta se tistega dne očitno dobro ujela. Vlogo sodnikov smo opravljali **Rudi Rakuša**, **Franc Turnšek** in **Miroslav Bauman**.

Kljub kritiki si vsi vodniki, ki so uspešno opravili preizkušnjo, zaslužijo pohvalo za trud in vztrajnost, saj se zavedamo, da glede na skromno številčnost male divjadi v večini tamkajšnjih lovišč ni tako preprosto pripraviti ptičarjev za dokaj zahtevno jesensko preizkušnjo (JZP), še manj pa za širšo poljsko preizkušnjo (ŠPP).

JZP so opravili:

1. **Ada Prvenska**, NKP, z vodnikom **Brankom Kirbišem** – 179 točk,
2. **Sora Lovska**, NŽ, z vodnikom **Mitjo Čančerjem** – 176 točk,
3. **Mon Hunters**, Vajm., z vodnikom **Mojo Rebernak** – 166 točk.

ŠPP je opravil:

- Astor Kostanski**, NŽ, z vodnikom **Karlom Tržanom** – 195 točk.

V imenu vseh prisotnih tistega dne se iskreno zahvaljujem **LD Rače** za odstop lovišča in vodji prireditve za brežbeno opravljeno nalogo, pa tudi preostalim članom omenjene LD za pomoč na terenu in malico.

Miroslav Bauman

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLT):
O: tuj plemenjak, m: I/I, 7.2.,
Dušan Štucin,
Gradišče 37, 5270 Ajdovščina.

Brak-jazbečarji (SLRBj):
O: I/I, m: I/I, 7.2.,
Matjaž Klun,
Rapljevo 19, 1313 Struge.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):
O: 5/D1,S1, Sw1, VGP1, LN,
m: 5/PZP-55, JZP-194, SW II,
21. 2.,
Andreja Strajnar,
Glavarjeva 28, 1000 Ljubljana
O: V I/D I, SI, VGP1, IKP II,
m: 5/PZP 55+22, JZP-192,
21. 1.,

Matej in Branka Lah,
Malo Hudo 27,
1295 Ivančna Gorica.

Labrador retrievrji (SLRLR):
O: I/I, m: I/I, 29.12.,
Ljubo Frajzman,
Pesnica 35 b, 2211 Pesnica.

Gladkodlaki prinašalci (SLRFCR):
O: I/III, m: I/I, 21.12.,
Tatjana Komac,
Dvor 45 a, 5230 Bovec.
O: I/III, m: II/I, 2. 12.,
Marija Hilčer,
Češnjica pri Kropi 17,
4244 Podnart.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodaj česko kombinirko,
ČZ Brno, mod. 2, kal. 12/7 x 65 R,
s str. daljnogledom Hawre 4 – 12
x 50, z osvetljeno piko v križu.
Tel.: 041/582-322.

Prodaj nova strelna daljnogleda
Norconia Germany 1,5-6 x
40 in 3-9 x 56 z osvetljenim križem
št. 4/a. Tel.: 041/238-943.

Prodaj lovski spektiv 15-30
x 50, zeleno gumiran (50 €) ter
nerabljen **strelni daljnogled**
Sutter 3-12 x 50, (80 €). Tel.:
051/820-975.

Prodaj česko bokarico, kal.
12/7 x 57 R, s str. daljnogledom
in menjalnimi cevmi, kal. 12/12.
Tel.: 031/786-991.

Ugodno prodaj repetirni risanici,
CZ, kal. 22-250 Rem. in
8 x 57. Puška, kal. 22-250, ima
odlično optiko Buschnel, puška
8 X 57 pa je brez optike. Obe
puški sta bili generalno obnov-
ljeni. Cena po dogovoru. Tel.:
041/296-696.

Prodaj novo risanico znamke
Merkel Helix Spirit, kal. 30-06
Spr. Puška ima ročno gravuro
in les kat. 6., originalno snem-
ljivo montažo z daljnogledom
Svarovski Z6i, 2-12 x 50 z ba-
listično kupolo. Priložim originalni
kovček Merkel Helix. Puška je
vredna ogleda in nakupa. Cena po
dogovoru. Tel.: 041/619-258.

Prodaj nov ATN PS-22 Night vision,
nastavek za strelni daljnogled
(dve leti jamstva). Tel.: 041/
406-471.

Prodaj polrisanico - »biksarico«,
Simson Suhl, kal. 9,3 x 72
- 16, s str. daljnogledom Wetzlar,
4 x 32 in Svarovski, 2,5 – 10 x 42.
Prodaj tudi **repetirno risanico**
Browning BLR, kal. 308 Win.,
Zeiss, 3 – 12 x 56. Tel.: 041/763-
789.

Prodaj strelni daljnogled
Leupold European 30,3-9 x 50, s
sedlasto montažo za česko kombi-
nirko in 50 nabojev Blaser, kal.
6,5 x 57 R. Tel.: 041/697-925.

Ugodno prodaj lovski puški:
Mauser, kal.: 6,5 x 57,

avstrijske izdelave s strelnim
daljnogledom Nikko Stirling
6 x 40 (z optično piko), in **češko**
šibrenico, kal.: 12/ 12. Cena po
dogovoru. Tel.: 040/624-078.

Zamenjam strelni daljnogled
Zeiss 6 x 42 za strelni daljnogled
1-4 x 24. Tel.: 040/898
-000.

Prodaj česko kombinirko,
kal. 12/7 x 57 R, s str. daljnogledom
Svarovski (Suhlova
montaža). Puška je lepo ohran-
jena. Prodaj tudi **str. daljnogled**
z rdečo piko in Suhlovo
montažo. Tel.: 041/746-525.

Prodaj polavtomatsko šibrenico
P. Beretta, mod. A302,
kal. 12. Puška je lepo ohran-
jena. Cena po dogovoru. Tel.:
031/860-098.

Prodaj 40 kosov (v originalnih
škafah) streliva, kal. 6,5 Rem.
Mag. Tel.: 041/574-262.

Lovski psi

Prodaj mladiče, nemške žimavce,
poležene 4. 12. 2014.
So potomci vrhunskih nemških
delovnih linij. Mati: Cerra II v.d.
Dachwiesse, oče: Hank III. v.d.
Wissower Klinken. Informacije po
telefonu: 041/717-464.

**Pričakujemo leglo nemških
kratkodlakih ptičarjev** (pred-
vidoma 18. 1. 2015). Starši izha-
jajo iz odličnih delovnih linij.
Mati: Beca Marovška, oče: KS
Whisky von Göttlesbrunnerhof.
Več informacij po telefonu: 041/
285-939.

**Sprejemam rezervacije za
resaste jazbečarje** odličnih
staršev. Mati: 2 x VUP CACT 1.
mesto, l. n. r., UP in DT po KS I.
n. r., VP I/I, Prvak SLO v lepoti;
oče: tuj plemenjak, VUP Nemčije
CACIT 1. mesto, l. n. r., prvak v
lepoti. Tel.: 041/406-471, Dejan
Poljanšek.

**Prodaj nemške kratkodlake
ptičarje,** skotene 21. 11.
2014. Mati: Aria Panoramska
(izredno poslušna in delovna),
oče: Fabi vom Donauland (izhaja
iz odličnih nemških delovnih linij
- Nemčija). Tel.: 031/375-987 ali
frenk.kocevar@gmail.com.

V psarni Hudobrek je na
voljo januarsko **leglo nemških
kratkodlakih ptičarjev.** Starši
izhajajo iz odličnih delovnih linij
in so odlični v delu in po zunan-
josti. Mati: Mitra Adin dom PZP
55+22. JZP 192 t, HD A ED 0; oče:
Falk vom Westenholzer Bruch
VGP 334 t, HD A2. Tel.: 070/898-
005; www.hudobrek.eu

Drugo

Prodaj lovski kroj, št. 48,
znamke Mura. Obleka je bila no-
šena le dvakrat. Tel.: 031/533-
645, Lado.

**Prodaj košute 2+ in jelene
šilarje (damjak)** po ceni 120 €/
kos. Okolica Ptujja. Tel.: 031/827-
336.

**Za izpust v lovišče so na
voljo fazanke in jerebice.**
Tel.: 041/717-464.

**Prodaj novo, trenutno najbolj-
šo in najbolj napredno lovsko
kramero** na trgu znamke Ltl.
Acorn. Nevidna IR-bliskavica,
MMS- in GPRS-funkcija, 12 MP-
fotoapar, odporna proti vsem
vremenskim vplivom. V maskirni
barvi in majhnih mer. Takojšnje
obvestilo s fotografijo na vaš
mobilni telefon ali računalnik.
Dveletna garancija in slovenska
navodila! Tel.: 041/353-319.

**Prodaj nerabljeno elektronsko
ovratnico za šolanje psov.**
Domet signala do 1000
metrov, popolnoma vodotesna,

FEBRUAR

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	
vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. Ne 15:07	5:21	7:25	17:07	6:17 18:14
2. Po 16:04	6:02	7:24	17:08	6:16 18:16
3. To 17:02	6:39	7:23	17:10	6:15 18:17
4. Sr 18:01	7:11	7:21	17:11	6:14 18:18
5. Če 19:00	7:41	7:20	17:13	6:12 18:19
6. Pe 19:59	8:07	7:19	17:14	6:11 18:21
7. So 20:57	8:33	7:17	17:16	6:10 18:22
8. Ne 21:57	9:00	7:16	17:17	6:09 18:23
9. Po 22:56	9:27	7:15	17:19	6:08 18:25
10. To 23:57	9:55	7:13	17:20	6:06 18:26
11. Sr -----	10:27	7:12	17:22	6:05 18:28
12. Če 0:57	11:04	7:10	17:23	6:04 18:29
13. Pe 1:58	11:47	7:09	17:25	6:02 18:30
14. So 2:58	12:37	7:07	17:26	6:01 18:32
15. Ne 3:55	13:36	7:05	17:28	6:00 18:33
16. Po 4:47	14:43	7:04	17:29	5:58 18:34
17. To 5:35	15:56	7:02	17:31	5:57 18:36
18. Sr 6:17	17:12	7:01	17:32	5:55 18:37
19. Če 6:56	18:30	6:59	17:34	5:54 18:38
20. Pe 7:32	19:47	6:57	17:35	5:52 18:40
21. So 8:06	21:03	6:56	17:36	5:51 18:41
22. Ne 8:41	22:17	6:54	17:38	5:49 18:43
23. Po 9:17	23:28	6:52	17:39	5:47 18:44
24. To 9:55	-----	6:50	17:41	5:46 18:45
25. Sr 10:36	0:34	6:49	17:42	5:44 18:47
26. Če 11:22	1:35	6:47	17:44	5:43 18:48
27. Pe 12:11	2:30	6:45	17:45	5:41 18:50
28. So 13:04	3:19	6:43	17:46	5:39 18:51

z jamstvom. Ugodno. Tel.: 041/
406-471.

**Kupim ali zamenjam lovsko
literaturo** od leta 1910 do 1946
in vse lovske knjige, ki so izšle do
tega leta. Tel.: 051/611-377.

Izdelam vam pasti – lovke
iz nerjavne kovine za odlov živih
živali velikosti: 30 x 30, 30 x 30,
35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80,
100, in 120 cm. V teh pasteh žival
ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI
Tel.: 041/642-184.

**Izdelam vam krnilnice in
valilnice za ptice duplarice**
(več vrst) in **netopirnice** (več
vrst) ter **pasti za lov polhov.**
Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-
15-96.

**Zelo ugodno prodajmo hladil-
no omaro,** velikosti 220 x 180 x
85 (Š x V x G) s tremi vrati. Tel.:
041/724-031, Branko.

**Prodaj kakovostno navad-
no jelenjad iz obore** za nadaljnjo
rejo. Možnost dostave. Tel.:
051/652-682.

Modno krojaštvo Andrej Šmigoc, d.o.o.
Spuhlja 86a / 2250 Ptuj
T: +386 (0)2 779 35 61
M: +386 (0)41 949 331
E: info@krojastvo-smigoc.si

SRAJCE
TELOVNICI
KLOBUKI
KRAVATE
MOŠKI IN ŽENSKI KROJ (zimski, letni material)
HUBERTUS PLAŠČI • PELERINE • PUMPARICE

Vsa oblačila izdelamo po meri in poiskušnji, ne glede na oddaljenost!
www.krojastvo-smigoc.si

ŠOLSKI CENTER POSTOJNA
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Ljubljanska cesta 2, Postojna,
tel.: 05/721 23 30 in 05/721 23 31,
spletna stran: www.vspo.si

vabi na informativni dan za programe

gozdarstvo in lovstvo
(VI. st. izobrazbe)
v petek, 13. 2. 2015, ob 11.00 in 17.00
in v soboto, 14. 2. 2015, ob 11.00
in programa

poslovni sekretar (VI. st. izobrazbe)
v petek, 13. 2. 2015, ob 9.00 in 15.00
in v soboto, 14. 2. 2015, ob 9.00

strojništvo (VI. st. izobrazbe)
v petek, 13. 2. 2015, ob 10.00 in 16.00
in v soboto, 14. 2. 2015, ob 10.00

Redni in izredni študij
S prvo prijavo za vpis
v višje šole se lahko prijavite
najkasneje do 9. 3. 2015.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV v sodelovanju z LD SREDIŠČE organizira

PREIZKUŠNJO ZANESLJIVOSTI PRINAŠANJA IZGUBLJENEGA (PZPI)

7. marca 2015 v lovišču LD Središče. Zbor bo ob 9. uri pri lovskem domu Središče. Stroške preizkušnje 15 EUR za člane DLP, 30 EUR za nečlane plačate na TRR Društva ljubiteljev ptičarjev: 02010 – 0253852458, s pripisom "za PZPI 2015". Vodnik mora imeti veljavno lovsko izkaznico, lovsko puško, člansko izkaznico DLP, originalni rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika in potrdilom o plačani prijavnini za preizkušnjo pošljite na: Lidija Šmigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci. Na istem naslovu dobite prijavnico (Obr. P. št. 1), mobilni 031 616 283 ali mail: siviljstvo.smigoc@gmail.com Odrasle lišice prinesejo vodniki sami in jih oddajo najmanj 2 uri pred začetkom vodji preizkušnje Francu Krnjaku, mobilni 040 139 737. Zadnji rok prijave: 25. februar 2015.

Nova Zelandija: 3 dnevi lova in odstrel navadnega jelena trofejne vrednosti med 215 in 250 CIC točkami za 7.990 €. Lov naše skupine: 1.–5. april 2015.

Divji petelin, ruševac, kljunač (Rusija): 1.990 € za 5 dni lova v aprilu/maju, vključno z odstrelom 1 velikega petelina, 1 ruševca in 5 slok.

Merjasec (Romunija): 3 dni lova vključno z odstrelom merjasca za 1.690 €.

Črni medved (baribal), Kanada: 7 dni/6 dni lova za 2.300 €. Odstrel prvega 500 €, drugega le 300 €. Brezplačen odstrel kojota! Odhod naše skupine na lov bo 26. junija.

Beli/severni medved (Kanada): 10 dni lova in odstrel medveda za 35.000 \$.

Afriški safari v Namibiji za vsak žep: 7 dni v lovišču s 5 dnevi lova in z odstrelom 4 glav divjadi že za 2.500 €. Mogoče je lov na divjad 26 vrst.

Pet dni lova v pampi Argentine, vključno z odstrelom jelena brez omejitve trofejne vrednosti ter 2 divjih prašičev za 3.600 €. Dodatno: vodni bivol 2.600 €, blackbuck 1.100 €, jelen aksis 1.990 €. Lov naše skupine: 27.–31. 3. 2015.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO CELJE
vabi na

tečaj osnovnega šolanja vodljivosti lovskih psov vseh pasem po programu VP 1 in VP 2.

Tečaj je namenjen vsem lovcom LD, ki so članice LKD Celje, in posameznim članom LKD Celje, za katere je brezplačen. Za pošolanja lovskih psov (od šest mesecev starosti naprej), pa je cena tečaja 120 evrov. Začetek tečaja, ki se bo začel s **teoretičnim delom**, bo v **soboto, 7. marca 2015, ob 9. uri na sedežu Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje** (tudi sedež LKD Celje) v Cankarjevi ulici 6 v Celju (udeležba brez psov!).

Praktični del tečaja pa bo od 11. marca naprej in bo trajal predvidoma tri mesece (dvakrat na teden) na poligonu KD Pluton v Ložnici pri Žalcu (ob središču in petkih) z začetkom ob 17. uri. Trajal bo toliko časa, dokler psi ne bodo obvladali vseh vaj poslušnosti in vodljivosti oziroma do konca maja.

Prijavnico najdete na spletni strani društva (www.lkd-drustvo-celje.si). Izpolnjeno pošljite na naslov LKD Celje, Cankarjeva 6, 3000 Celje, ali na e-naslov lkd.celje@gmail.com. Lahko se prijavite tudi po telefonu: 041/634-806 Antonu Savorgnaniju, ki vam bo povedal tudi vse dodatne informacije.

Vabljeni!

D.O.G.

ELEKTRONSKE ovrtnice za učenje psa
 ovrtnice proti lajanju
 nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
 DOSTOPNE CENE
 EVROPSKI IZDELEK
 3 LETNA GARANCIJE

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760

akcija -20%

www.dogtrace.si
 e-mail: info@dogtrace.si

Lovska zveza Slovenije

OBVESTILO O SPREMEMBI

DATUMA IN KRAJA ZADNJE TEKME STRELSKE LIGE LZS, ki se nanaša na objavljen umik tekmovalni Strelske lige (2015) v lovskem streljanju (glej Lovec, 1/2015, str. 57).

Sporočamo, da bo zadnja tekma **na strelišču LD Ruše 19. 4. 2015 (kompak, trap, krogla/100 m)** in ne na strelišču SV v Crngrobu, kot je bilo sprva objavljeno.

Trening bo 18. 4. 2015 z začetkom ob 11. uri.

Komisija za lovsko strelstvo LZS

Lovska farma DAMERON Namibija

Organiziram **najcenejši lov v Namibiji** na lovski farmi **DAMERON**.

Pet dni lova: enkrat kudu, enkrat oriks, enkrat svinja bradavičarka, enkrat hartebest ali springbok, neomejeno pavijan, podsediški šakal za samo 2.680 evrov (ogled parka Etoša in ogled sipin ob Atlantiku).

Odstrel preostale divjadi po ceniku. Odhod skupine v mojem spremstvu MAJA 2015. Informacije po tel.: 031/ 636-191 **Roman Setnikar.**

NAREJENI V EU!

DO -50 °C

TERMO ŠKORNJI

Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, ki segajo do kolena. Podplat je čvrst, preprečuje zdrse in nudi dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je udoben in omogoča dolgotrajno hojo po različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

Sestava škornja:

- OVČJA VOLNA
- FILC
- TOPLOVODNO IZOLACIJSKA FOLIJA
- EVA MATERIAL Z MEHRERČU

56,50 €

Velikosti od 41 do 48

INFORMACIJE IN NAROČILA:
 tel. 031 389 010, info@beluga.si, www.beluga.si

TAKO TOPLIH IN LAHKIH ŠKORNJEV SE NISTE IMELI!

BOCK

Dražgoška 2, 4000 Kranj, info@bock.si
 T: 04/202-33-20, F: 04/202-60-00.

PUŠKARSTVO SPLETNA TRGOVINA
www.bock.si

M12 Extreme 308 Win cena: 1495 € 1345 €

KARABINKE po naročilu že za 1000 €

MEDO šport BIROS D.O.O., CESTA TONETA KRALJA 2, 1290 GROŠUPLE
www.biros.si

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

DE TRGOVINA MEDOŠPORT GROŠUPLE
 CESTA TONETA KRALJA 2, 1290 GROŠUPLE
 tel.: 01/787 37 00, fax: 01/787 37 02, e-mail: medosport@biros.si

DE TRGOVINA MEDOŠPORT ČRNOMELJ
 SILICA NA UTRDOBRAH 24, 8340 ČRNOMELJ,
 tel.: 07/306 24 70, e-mail: medosport@biros.si

AKCIJA PUŠKA + OPTIKA + MONTAŽA **-10%**

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE!

STEYR MANNLICHER COUNT ON IT

ROA NOVO TITAN 16 TITAN 6

ALFA PROFI

REVOLVER ALFA HOLEX 341 4" 22 LR/WMR Cena 430,00 €

REVOLVER ALFA STEEL 3541 4" INOX, 357 MAG Cena 635,00 €

PIŠTOLA ALFA COMBAT 9mm LUGER Cena 629,90 €

Browning A-BOLT 3 COMPOSITE, .30-06

Zadeni svojo tarčo, ne svoje denarnice!

566,20 € + Legia sprej, 200 ml

* Velja pri plačilu z gotovino, v mesecu februarju 2015.

Obiščite našo spletno stran www.ancelj.si

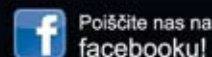
ANCELJ, d.o.o.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
faks: ++386 (0)7 / 33 23 879

Partnerji

Česka zbrojovka
Browning
Docter
Meopta

Sellier&Bellot
Steyr Mannlicher
Winchester
Mauser
Norica

SLOVARMs

Lovska trgovina SloVArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 15:00 - 19:00
Tel.: 040 126 500, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

DO 30% POPUSTA NA ZIMSKO KONFEKCIJO

STEYR
MANNLICHER

sako
FINLAND

SAUER

MERKEL

GunCoating

Vixen

Tehnološko napredno keramično mazivo

ŠIROK IZBOR
NOČNE OPTIKE

NIGHT VISION
Dedal-NV

Bering OPTICS

PULSAR

ARMASIGHT